

A photograph of the dome of the Polish Sejm building, featuring a green tiled roof and a glass-enclosed upper section. A Polish flag flies from a tall pole at the peak. The background shows a cityscape under a blue sky with scattered clouds.

SEJM

BEZ BARIEREK

Dwa lata sprawowania urzędu

Marszałka Sejmu przez

SZYMONA HOŁOWNIĘ

(2023-2025)

BIURO KOMUNIKACJI SPOŁECZNEJ
WYDAWNICTWO SEJMOWE

SEJM

BEZ BARIEREK

Dwa lata sprawowania urzędu
Marszałka Sejmu przez
SZYMONA HOŁOWNIĘ
(2023–2025)

BIURO KOMUNIKACJI SPOŁECZNEJ
WYDAWNICTWO SEJMOWE

WARSZAWA 2025

Warszawa, 13 listopada 2025 roku

Szanowni Państwo,

dokładnie 2 lata temu, 13 listopada 2023 roku, posłanki i posłowie powierzyli mi urząd Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej. Dziś przypada połowa X kadencji Sejmu Trzeciej Rzeczypospolitej. Zgodnie z zawartą dwa lata temu umową koalicyjną składam rezygnację z tej zaszczytnej i odpowiedzialnej funkcji. Wejdzie ona w życie za kilka dni, gdy Sejm na najbliższym posiedzeniu pochyli się nad wyborem mojego następcy.

Każda osoba pełniąca funkcję publiczną powinna na zakończenie swojej służby zdać sprawę z tego, co udało się jej osiągnąć, a jakie sprawy pozostawia swoim następcom do dokończenia. Temu służy niniejsza publikacja.

Zaraz po wyborze na stanowisko Marszałka Sejmu zwróciłem się do obecnych na sali posłów i posłanek, a za pośrednictwem mediów – także do Państwa, z wystąpieniem, w którym określiłem najważniejsze cele swojej marszałkowskiej służby. Do fragmentów tego wystąpienia będę wracał w tym tekście podsumowującym moją dwuletnią kadencję. Do tekstu załączone jest pięć aneksów, w których zebrano najważniejsze dane, liczby i fakty dotyczące dwóch lat sprawowania przeze mnie funkcji Marszałka oraz – nieco szerzej – dwóch pierwszych lat Sejmu RP X kadencji.

Znikające barierki – Sejm otwarty

Symbolem początku nowej kadencji Sejmu było spontaniczne usunięcie przez obywateli i obywateli policyjnych barierek sprzed gmachu Sejmu. Dzieła dokończono przy pomocy Straży Marszałkowskiej i Policji. W dniu 13 listopada 2023 roku złożyłem obietnicę, że **znikną szpeczące Sejm policyjne barierki, bo dość już tych barier stawiano między nami**. Moim celem było bowiem uczynić z tego jednorazowego gestu stałą zasadę: obywatelki i obywatele, o ile nie naruszają prawa, mają być w Sejmie mile widziani, ponieważ są przy Wiejskiej pracodawcami, a nie gośćmi.

Dlatego z pracownikami Kancelarii Sejmu, którym za ich zaangażowanie serdecznie dziękuję, wypracowaliśmy zupełnie nowe możliwości odwiedzania Sejmu. Oprócz tradycyjnych już Nocy Muzeów czy Dnia Niepodległości Sejm otwiera swoje drzwi szeroko także w Dzień Babci i Dziadka, przy Wiejskiej organizowane są również sejmowe festiwale filmowe „We are the Sejm”. Przywróciliśmy też możliwość zapisu na indywidualną wycieczkę po gmachu przy Wiejskiej, z której skorzystało już niemal 20 tysięcy osób. **Dzięki temu od początku kadencji Sejm odwiedziło ponad 8 tysięcy grup i ponad 313 tysięcy zwiedzających.**

Szczególną radością jest dla mnie co dwa tygodnie widok naszych stałych gości: dzieci posłanek i posłów. Zaraz po rozpoczęciu kadencji, z myślą o posłach – rodzicach, uruchomiliśmy bowiem działający w czasie posiedzeń Punkt opieki doraźnej nad dziećmi, nazywany potocznie „sejmowym przedszkolem”, gdzie dzieci parlamentarzystów mogą bezpiecznie i ciekawie spędzić czas, tak by ich rodzice mogli spokojnie skupić się na pracy czy to na sali plenarnej, czy w komisjach.

A skoro o dzieciach mowa: dwukrotnie miałem okazję otwierać obrady Sejmu Dzieci i Młodzieży w zupełnie nowej formule, w której uczestnicy są wyłaniani w drodze losowania, dzięki czemu do Sejmu przyjeżdżają uczniowie, którzy w innym przypadku by się u nas pewnie nie znaleźli. We wrześniu 2025 roku młodzi posłowie i posłanki dyskutowali o edukacji obywatelskiej. Z równą radością dwukrotnie otwierałem także obrady Ogólnopolskiego Parlamentu Seniorów.

Fundamentalne było dla mnie również otwarcie na obywateli procedur parlamentarnych. Za jeden z największych sukcesów będę uważał wprowadzenie do Regulaminu Sejmu mechanizmu konsultacji społecznych, w których za pośrednictwem profilu zaufanego może wziąć udział każdy obywatel i każda obywatelka Rzeczypospolitej Polskiej. W ciągu pierwszego roku funkcjonowania tego mechanizmu zarządziłem konsultacje ponad 150 projektów ustaw zgłoszonych przez posłów, Senat, Prezydenta RP i grupy obywateli. Tylko w czterech przypadkach skróciłem 30-dniowy termin konsultacji. **Ani razu nie odstąpiłem od przeprowadzenia konsultacji,** choć wnioskowali o to przedstawiciele niemal wszystkich klubów parlamentarnych. **W ciągu roku obywatele**

skorzystali z prawa do zabrania głosu w ramach konsultacji społecznych już ponad 73 tysiące razy.

Codziennie setki Polek i Polaków przekazują za pośrednictwem Internetu swoim przedstawicielom zdanie w kwestiach, nad którymi będzie obradować Izba. Czasem, jak było to m.in. w wypadku projektów zakładających wprowadzenie obowiązkowych badań lekarskich dla myśliwych, regulację zawodu psychoterapeuty czy wprowadzenie jawności cen mieszkań, w konsultacjach bierze udział wiele tysięcy osób. W każdym przypadku uważam, że posłowie i posłanki powinni brać ten głos pod uwagę. Cieszę się, że coraz częściej zarówno w debacie parlamentarnej, jak i w mediach słyszę cytaty z głosów, które padły w konsultacjach.

Bardzo udaną innowacją, która powoli staje się dobrym zwyczajem, są publiczne wysłuchania kandydatów na wysokie państwowe urzędy. Pierwsze takie wydarzenie zorganizowałem już w grudniu 2023 roku, z inicjatywy organizacji pozarządowych, w czasie procedury wyboru Prezesa Urzędu Ochrony Danych Osobowych. Następnie, we wrześniu 2024 roku, wraz z Komisją Sprawiedliwości i Praw Człowieka oraz Komisją do Spraw Dzieci i Młodzieży, zorganizowaliśmy wysłuchanie kandydatów na członków Państwowej Komisji do spraw przeciwdziałania wykorzystaniu seksualnemu małoletnich poniżej lat 15. We wrześniu 2025 roku po raz pierwszy w historii w Sejmie odbyło się, pod patronatem Marszałków Sejmu i Senatu, publiczne wysłuchanie kandydatów na konstytucyjny urząd – Prezesa Najwyższej Izby Kontroli. Miarą sukcesu tego wydarzenia było nie tylko to, że merytoryczna dyskusja z udziałem kilkudziesięciu przedstawicieli społeczeństwa obywatelskiego trwała ponad cztery godziny, lecz także to, że docenili je na zakończenie obaj kandydaci: zarówno ten zgłoszony przez koalicję, jak i ten zgłoszony przez opozycję. Kancelaria Sejmu zorganizowała też, we współpracy z Kancelarią Senatu i Kancelarią Prezydenta, wysłuchanie publiczne kandydatów na Szefa Krajowego Biura Wyborczego. **Wysłuchania publiczne to swoiste rozmowy o pracę kandydatów na wysokie stanowiska publiczne prowadzone przez ich pracodawców – obywateli.**

Ważnym elementem otwierania Sejmu była radykalna zmiana w zakresie otwartości na przedstawicieli mediów. Dwa lata temu obiecałem, że **przywrócimy śniadania prasowe z marszałkiem, regularne briefingi, na których przedstawiciele mediów będą mogli dowiedzieć się, co dzieje się w tej Izbie.**

W przeciwieństwie do poprzedniej kadencji, gdy dziennikarze byli stłoczeni przy kilku stolikach prasowych, a korytarz, na którym mieści się gabinet Marszałka, był odgrodzony specjalną kotarą, obecnie do wyjątków w Sejmie należą miejsca, w których nie można spotkać przedstawicieli mediów. Ja sam często spotykałem ich przed swoim gabinetem. Ponad dwukrotnie zwiększyliśmy przestrzeń przeznaczoną dla dziennikarzy i podnieśliśmy komfort ich pracy w holu głównym. Przywróciliśmy zlikwidowaną przez jednego z moich poprzedników salę do konferencji prasowych, która znajduje się

w bezpośrednim sąsiedztwie sali plenarnej. Moje briefingi prasowe odbywały się przed każdym posiedzeniem Sejmu, a często także w ich trakcie. Informowałem na nich przedstawicieli mediów, a za ich pośrednictwem – obywateli, o tym, jakimi sprawami Izba się zajmuje i jakie są efekty jej prac. Dzięki pracy Biura Obsługi Medialnej w przystępnej formie publikowane są osiągnięcia Sejmu po każdym posiedzeniu.

Mam szczerą nadzieję, że obecność obywaterek i obywateli przy Wiejskiej w różnych rolach stała się dla wszystkich normą, której nikt już nie naruszy barierkami dowolnej natury.

Koniec „zamrażarki” – lepsze prawo

W dniu 13 listopada 2023 roku złożyłem też zobowiązania, które związane były z poprawą funkcjonowania Sejmu jako przestrzeni debaty parlamentarnej oraz instytucji odpowiedzialnej za stanowienie prawa obowiązującego wszystkich obywateli Rzeczypospolitej. Zapowiadając, że **z gabinetu Marszałka z hukiem wyjedzie zamrażarka**, obiecywałem, że władza marszałkowska nie będzie więcej używana do wstrzymywania prac nad projektami ustaw tylko z tego powodu, że są one niewygodne dla rządzącej większości czy dla marszałka osobiście.

Z pełnym przekonaniem chcę powiedzieć, że tego zobowiązania dotrzymałem, o czym świadczą liczne statystyki zawarte w pierwszym aneksie do tego opracowania. Warto wskazać choćby na to, że przez pierwsze dwa lata tej kadencji **do pierwszego czytania na plenarnym posiedzeniu Sejmu skierowałem 38 projektów ustaw złożonych przez kluby opozycyjne**. Do „zamrażarki” nie chowałem także inicjatyw prezydenckich. Dla porównania – w ciągu całej poprzedniej kadencji ugrupowania opozycyjne mogły zaprezentować swoje projekty w Izbie zaledwie ośmiokrotnie.

Ważnym zobowiązaniem, do którego wracałem wielokrotnie podczas swojej dwuletniej kadencji, było to, że **wszystkich postów, czy z koalicji rządzącej, czy z opozycji, obowiązująca odtąd znów będą te same standardy, a rolą Marszałka będzie pilnowanie zasad fair play**.

Przez całą swoją kadencję starałem się być otwarty na zasadne prośby posłów ze **wszystkich stron sali**. Każdy z nich mógł zabrać głos na zasadach określonych w Regulaminie. Przywróciłem dramatycznie ograniczoną w poprzednich kadencjach możliwość zadawania pytań przed głosowaniami. Często interweniowałem w ministerstwach i innych urzędach w sprawie niepełnej lub zdawkowej odpowiedzi udzielonej na interpelację czy interwencję posłom z różnych opcji politycznych. Jednocześnie **nie miałem obiekcji, jeśli chodzi o stosowanie środków dyscyplinarnych wobec tych posłów, którzy naruszali przepisy prawa lub dobre obyczaje parlamentarne**. Absolutnie skrajnym przykładem

takiego zachowania był eksces posta Grzegorza Brauna, który naruszył w Sejmie nie-tykalność kobiety i brutalnie przerwał obrzęd religijny zapalenia świec chanukowych w grudniu 2023 roku. Wykluczyłem go z obrad, a Prezydium na mój wniosek ukarało go najwyższą możliwą karą finansową. Proces za te dokonane w świetle kamer czyny ruszy dopiero niemal dokładnie w ich drugą rocznicę.

Szanując prawo wszystkich środowisk politycznych do współuczestniczenia w podejmowaniu istotnych decyzji dotyczących planowania obrad Sejmu oraz do informacji z pierwszej ręki, **postanowiłem w maju 2025 roku zapraszać do uczestnictwa w posiedzeniach Konwentu Seniorów, na prawach gości, również przedstawicieli kół parlamentarnych, którym takie prawo nie przysługuje z mocy Regulaminu.** Z perspektywy czasu uważam tę decyzję za wzbogacającą i usprawniającą nasz parlamentaryzm.

Również 13 listopada 2023 roku mówiłem, że ***Sejm Rzeczypospolitej Polskiej nigdy więcej nie będzie punktem obsługi rządu. Nie będzie czyjąkolwiek „maszynką do głosowania”.*** W czasie swojej kadencji odbyłem wiele niełatwych rozmów. Być może najtrudniejsze były te z przedstawicielami Rady Ministrów dotyczące przyspieszania procedowania konkretnych rządowych projektów ustaw. Tak to już jest, że każdy resort z reguły uważa swój projekt za najważniejszy i najpilniejszy. Radykalnie ograniczyłem jednak powszechne w poprzedniej kadencji zjawisko polegające na tym, że trzy czytania ustawy odbywały się na jednym posiedzeniu Sejmu. **Nawet w przypadku tak pilnej legislacji, jak tzw. ustawa powodziowa, we wrześniu 2024 roku zrobiliśmy wszystko, co się dało, aby Sejm mógł pracować nad nią rzetelnie.** Dlatego Sejm powołał nadzwyczajną komisję „powodziową”, która w interdyscyplinarny sposób zajmowała się kolejnymi niezbędnymi ustawami i śledziła postępy władzy wykonawczej w niesieniu pomocy powodziantom i usuwaniu skutków kataklizmu.

Jeśli chodzi o „ograniczenie prędkości” procesu legislacyjnego, to za wielki sukces uważam likwidację mechanizmu „poselskiego bypassu” projektów rządowych. Nie zdarza się już, jak to bywało w poprzednich kadencjach, że resort, chcąc uniknąć rygorów rządowych procedur legislacyjnych, „wrzuca” projekt przez zaprzyjaźnionych postów koalicji. **Przeciętny czas uchwalania ustawy, której źródłem był projekt poselski, wzrósł niemal trzykrotnie względem poprzedniej kadencji (z 52 dni do 124), co pozwala na bardziej spokojne konsultacje i dopracowanie projektu.** Wierzę, że to zjawisko na dłuższą metę znacznie podniesie jakość stanowionego w Izbie prawa. Udało się też o połowę zmniejszyć liczbę przypadków, w których skracany jest siedmiodniowy termin między doręczeniem posłom druku z ustawą a pierwszym czytaniem. Myślę jednak, że dalsze „uspokojenie” procesu legislacyjnego wciąż jest wyzwaniem, nad którym moi następcy powinni wytrwale pracować.

Do Regulaminu Sejmu wprowadziliśmy też z inicjatywy Prezydium Sejmu trzy zmiany, które uczyniły proces stanowienia prawa bardziej przejrzystym, a jednocześnie otwartym

na ekspertów. Po pierwsze, uzasadnienia projektów poselskich są obecnie składane na formularzu o nazwie „**Deklarowane Skutki Regulacji**”, co sprzyja konkretnemu informowaniu przez wnioskodawców o tym, jakie skutki społeczne, prawne czy gospodarcze będzie miał projekt i czy były rozważane wobec niego alternatywy. Po drugie, **w Kancelarii Sejmu utworzono nowe Biuro Ekspertyz i Oceny Skutków Regulacji, w którym dziesiątki ekspertów z różnych dziedzin na co dzień analizują wniesione projekty i dostarczają wnioskodawcom obszerne „OSR-y”**, czyli opinie na temat rzeczywistych skutków, jakie ich projekt może spowodować w życiu jego adresatów, w oparciu o naukową metodologię. Po trzecie, **wszystkie poprawki zgłaszane przez posłów muszą być uzasadnione na piśmie i są niezwłocznie po ich złożeniu skanowane i zamieszczane w oryginale na witrynie Sejmu**. Wierzę, że te wszystkie zmiany przyczynią się do tego, że prawo wychodzące z Sejmu będzie po prostu lepsze i bardziej zrozumiałe dla tych, którzy mają je stosować i go przestrzegać.

Sejm w czasie kryzysów

W swoim inauguracyjnym przemówieniu wspominałem, że ***Sejm nie będzie azylem dla przestępców. Sejm nie będzie polem do korupcji***. W bieżącej kadencji Sejm uchylił immunitety dwunastu posłom, w tym również byłym ministrom i sekretarzom stanu. Wyraził też zgodę na tymczasowe aresztowanie trzech posłów. To nigdy nie były łatwe decyzje, ale zawsze były poprzedzone szczegółowym rozpatrzeniem wniosków prokuratury. Wszystkie wnioski procedowane były rzetelnie, lecz także niezwłocznie, o co szczególnie dbałem, gdyż ustawa Marszałkowi Sejmu powierza odpowiedzialność za kontrolę formalną wniosków w tym zakresie. Sejm podjął również, z mojej inicjatywy, zmianę Regulaminu, która ma na celu odebranie przywilejów posłom, którzy uporczywie uchylają się od swoich obowiązków, na przykład poprzez pozostawanie na stałe za granicą. W moim głębokim przekonaniu ponownemu przemyśleniu i opracowaniu powinna podlegać całość ustawy o wykonywaniu mandatu posła i senatora, która w wielu miejscach nie przystaje do wyzwań współczesności.

Jedną z najtrudniejszych spraw, które przyszło mi rozpatrywać w czasie pełnienia urzędu Marszałka Sejmu, była sprawa stwierdzenia wygaśnięcia mandatów dwóch byłych posłów: Mariusza Kamińskiego i Macieja Wąsika. Z perspektywy dwóch lat moje posunięcia w tej sprawie uważam za słuszne. Kierowałem się wyłącznie literą prawa i prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego wydanym w imieniu Rzeczypospolitej Polskiej. **Artykuł 99 ust. 3 Konstytucji RP i Kodeks wyborczy stanowią jasno: skazani na karę pozbawienia wolności prawomocnym wyrokiem z oskarżenia publicznego nie mogą być posłami.**

Korzystając z okazji, chciałbym wyrazić swoje zdanie, że kryzys wokół praworządności w Polsce musi się skończyć. Sytuacja, w której organy władzy sądowniczej nawzajem się nie uznają, jest w dłuższej perspektywie destrukcyjna dla państwa i jego instytucji, co

niejednokrotnie boleśnie odczułem, wykonując m.in. słuszne uchwały Sejmu RP w zakresie działalności Krajowej Rady Sądownictwa z grudnia 2023 roku i Trybunału Konstytucyjnego z marca 2024 roku. Kryzys ten kosztuje funkcjonariuszy publicznych w Polsce zbyt wiele czasu i energii. Dotkliwie przekonaliśmy się o tym wszyscy latem bieżącego roku podczas sporu dotyczącego stwierdzenia ważności wyborów prezydenckich. Również w tym wypadku nie mam wątpliwości, że **postąpiłem zgodnie z literą Konstytucji i w poszanowaniu woli narodu w trosce o zachowanie ciągłości władzy państwowej i zwierzchnictwa nad siłami zbrojnymi**. Jednocześnie bardzo żałuję, że zaproponowana przeze mnie w grudniu 2024 roku tzw. ustawa incydentalna, która zakładała kompromis wokół stwierdzania ważności wyborów, nie została przyjęta w oryginalnym kształcie, a następnie została zawetowana przez Prezydenta RP.

Wierzę, że znajdują się po obu stronach sporu politycznego ludzie rozsądni, którzy będą potrafili zakończyć kryzys konstytucyjny tak, aby czas i energię można było poświęcać na budowanie naszego państwa i obronę przed wrogiem zewnętrznym. Żałuję, że z uwagi na brak zgody Prezydenta RP nie weszły w życie słuszne, uchwalone w pierwszym roku bieżącej kadencji, ustawy reformujące i odpolityczniające Trybunał Konstytucyjny czy Krajową Radę Sądownictwa. Mam nadzieję, że do końca kadencji zostaną przegłosowane i wejdą w życie akty prawne reformujące prokuraturę i sądownictwo tak, aby wyroki sądowe nie były podważane, a obywatele nie musieli czekać na prawomocne orzeczenie latami.

Dorobek Sejmu – ważne reformy i cień weta

Sejm obradujący pod moim przewodnictwem uchwalił do końca października 2025 roku aż 337 ustaw (ich liczbę znacznie zwiększyła rządowa ofensywa deregulacyjna, która ma na celu zmniejszenie obciążeń nowymi przepisami). Dla każdego inna z nich była najważniejsza. Ja szczególną satysfakcję odczułem w kilku momentach:

- 29 listopada 2023 roku, gdy przywróciliśmy w Polsce finansowanie terapii *in vitro*, dzięki czemu przychodzą na świat tysiące młodych Polek i Polaków;
- 1 października 2024 roku, gdy uchwaliśmy nową ustawę o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, która zostawi w rękach wspólnot lokalnych 25 miliardów złotych rocznie więcej;
- 30 września 2025 roku, gdy dzięki ciężkiej pracy Ministerstwa Klimatu i Środowiska uchwaliśmy pierwszą od ćwierćwiecza ustawę tworzącą nowy Park Narodowy – Doliny Dolnej Odry;
- w ostatnich tygodniach, gdy dzięki wyłożonym wysiłkom Komisji Nadzwyczajnej do spraw ochrony zwierząt przytłaczającą większością głosów wprowadziliśmy zakaz trzymania psów na łańcuchach i hodowli zwierząt na futra.

Bardzo żałuję, że liczne słuszne ustawy przyjęte przez obecny Sejm nie weszły w życie na skutek decyzji obu prezydentów, z którymi miałem okazję współpracować (a często się spierać). Takich aktów prawnych było aż 24, a wśród nich tak istotne, jak ustawy reformujące Trybunał Konstytucyjny i Krajową Radę Sądownictwa, ustawa wprowadzająca obniżkę składki zdrowotnej dla małych przedsiębiorców, ustawa zwiększająca możliwości rozwoju farm wiatrowych na lądzie czy ustawa uznająca język śląski za język regionalny. **Podkreślić należy, że aż 7% ustaw uchwalonych przez obecny skład parlamentu nie weszło w życie na skutek decyzji Prezydenta RP. To ponad siedmiokrotnie więcej niż w przypadku poprzednich dwóch kadencji parlamentu.**

Uważam, że rolą Marszałka Sejmu jest także aktywne włączanie się w debatę parlamentarną w istotnych społecznie obszarach. Dlatego też podjąłem inicjatywę opracowania ustawy wymagającej przeprowadzenia referendum w przypadku pojawienia się pomysłu wyjścia z Unii Europejskiej, czy też ustawy wprowadzającej zakaz korzystania w szkołach z telefonów komórkowych przez uczniów. Z mojej inicjatywy przygotowano również ustawę umożliwiającą przeprowadzenie przez Straż Marszałkowską badania posła lub senatora alkomatem w razie podejrzeń co do jego kondycji na sali plenarnej. Mam nadzieję, że prace nad nimi będą kontynuowane w drugiej części tej kadencji.

Dyplomacja parlamentarna i bezpieczeństwo

Bardzo ważnym aspektem pełnienia przeze mnie funkcji Marszałka Sejmu było zaangażowanie się w sprawy międzynarodowe. Marszałek Sejmu jest drugą osobą w państwie, powinien w pełni wspierać politykę zagraniczną prowadzoną przez rząd i przyczyniać się do realizacji jej celów. Zwłaszcza że w dobie kryzysu bezpieczeństwa wywołanego rosyjską agresją na Ukrainę aktywność międzynarodową należy uznać za obowiązek każdego funkcjonariusza publicznego. **Za swoje najważniejsze osiągnięcie na tym polu uważam stworzenie Formatu Białostockiego, w ramach którego przewodniczący parlamentów wschodniej flanki NATO na bieżąco spotykają się z przewodniczącym Rady Najwyższej Ukrainy.** Szczegółowy opis przyjętej przeze mnie strategii bałtyckiej, aktywności związanych z trwałym wsparciem dyplomatycznym dla Ukrainy, strategii pozyskiwania „liderów bezpieczeństwa”, inspirowania partnerów europejskich do działań na rzecz obronności, czy też ofensywy dyplomatycznej na kontynencie afrykańskim znajdą Państwo w jednym z aneksów do niniejszego sprawozdania. Ja chciałbym wyrazić satysfakcję z każdej z 19 wizyt zagranicznych, które odbyłem w czasie tych dwóch lat, jak również z każdego z dziesiątek zagranicznych gości, czy to na szczęblu głów państw (w tym głów koronowanych), szefów rządów, przewodniczących parlamentów, czy ambasadorów, których przyjmowałem w niemal każdym z tych 104 tygodni spędzonych w gabinecie Marszałka Sejmu.

Wielką satysfakcją było dla mnie to, że miałem zaszczyt wraz ze swoimi współpracownikami organizować parlamentarny wymiar Prezydencji RP w Radzie Unii Europejskiej. W Sejmie i Senacie odbyło się aż sześć konferencji z udziałem przedstawicieli parlamentów wszystkich państw Unii Europejskiej, którzy dyskutowali o bezpieczeństwie, polityce zdrowotnej czy energetyce. Mądre nawiązywanie kontaktów międzynarodowych i utrzymywanie ich na różnych szczeblach to obowiązek, którego żaden poseł ani żadna posłanka nie może lekceważyć. Aby dać temu wyraz, postanowiłem w czerwcu 2025 roku symbolicznie dołączyć do nowo utworzonej Polsko-Estońskiej Grupy Parlamentarnej i stanąć na jej czele.

Troskę o bezpieczeństwo potraktowałem, wraz ze swoimi współpracownikami w Kancelarii Sejmu, również bardzo dosłownie. W ramach zwiększenia bezpieczeństwa Sejmu rozwinięte zostały systemowe mechanizmy współpracy i wymiany informacji między Strażą Marszałkowską a innymi służbami odpowiadającymi za bezpieczeństwo państwa, zwłaszcza Policją i ABW. Rozbudowany został także program szkoleń dla funkcjonariuszy Straży i działań profilaktycznych dla pracowników Kancelarii Sejmu oraz posłów. Podjęliśmy działania na rzecz włączenia Sejmu, w tym szczególnie Marszałka Sejmu, w System Kierowania Bezpieczeństwem Narodowym. We wrześniu 2025 roku uruchomiony został Stały Dyżur w ramach Straży Marszałkowskiej.

Naprawa instytucji państwa

W polskim systemie ustrojowym tradycyjnie wyjątkowe relacje wiążą Sejm (i Marszałka Sejmu) z Najwyższą Izbą Kontroli i Państwową Inspekcją Pracy. Relacjom tym poświęciłem w czasie swojej kadencji wiele czasu. Potrzeba działań była szczególnie nagląca w kwestii NIK, gdyż zastałem ją pogrążoną w stanie instytucjonalnego kryzysu. Zdecydowana większość miejsc Kolegium Izby pozostawała nieobsadzona, przez co Izba nie mogła wykonywać swoich ustawowych obowiązków. Dzięki współpracy z ówczesnym Prezesem NIK Marianem Banasiem w ciągu pierwszych miesięcy mojego urzędowania udało się przywrócić stabilne funkcjonowanie tej kluczowej dla państwa instytucji. Powołałem nowy skład Kolegium NIK, a także wiceprezesów i dyrektora generalnego. Dzięki temu Izba mogła dostarczać nam ważnej wiedzy o państwie w swoich regularnych raportach przedkładanych Sejmowi.

Po wyborze nowego Prezesa NIK Mariusza Haładyja w transparentnej procedurze połączonej z wysłuchaniem publicznym kandydatów zdecydowałem również, na jego wniosek, dokonać istotnej reformy Izby poprzez nadanie jej nowego statutu. Mam nadzieję, że dzięki nowej strukturze, a także dzięki nadzwyczaj silnemu mandatowi nowego Prezesa, za którym głosowali przedstawiciele niemal wszystkich ugrupowań politycznych, Izba w kolejnych latach będzie jeszcze lepiej wykonywać swoje zadania stania na straży

pieniądza publicznego i dostarczania decydom wiedzy niezbędnej w reformowaniu państwa.

Mam też szczególną satysfakcję, że jako pierwszy Marszałek Sejmu w historii skorzystałem z uprawnienia do zlecenia Izbie kontroli. Dzięki temu **powstał kompleksowy raport NIK na temat przepływów finansowych między państwem a Kościołem katolickim i innymi związkami wyznaniowymi**. Wierzę, że jego wnioski zostaną przekute w zmianę praktyki działania w tym obszarze i nowe rozwiązania prawne.

Na początku swojej kadencji stanąłem również przed zadaniem powołania nowego składu Rady Ochrony Pracy: organu, który w imieniu Sejmu RP sprawuje bieżący nadzór nad działalnością Państwowej Inspekcji Pracy. Postanowiłem pierwszy raz w historii ogłosić otwarty konkurs na członków Rady. Przedstawiciele Kancelarii Sejmu, Rzecznika Praw Obywatelskich i Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej wyłonili pięcioro znakomitych ekspertów spośród 28 zgłoszeń na to stanowisko. Dzięki współpracy z kolejnymi postami przewodniczącymi Rady: śp. postanką Izabelą Mrzygłocką i jej następcą, przewodniczącym postem Krzysztofem Gadowskim, nie mam wątpliwości, że nadzór nad działalnością Inspekcji jest sprawowany w sposób rzetelny i skrupulatny.

Z wielką radością w ostatnim tygodniu sprawowania urzędu Marszałka Sejmu otworzyłem w Kancelarii Sejmu Sekretariat Strony Mniejszościowej Komisji Wspólnej Rządu i Mniejszości Narodowych i Etnicznych. To efekt mojej niemal dwuletniej współpracy ze środowiskiem mniejszości narodowych i etnicznych, które po raz pierwszy po 1989 roku nie ma w ławach poselskich swojego przedstawiciela. Dlatego na wniosek tego środowiska powołałem byłego posła Ryszarda Gallę na swojego doradcę w tym zakresie. Dzięki naszej świetnej współpracy w Sejmie odbyła się pierwsza od lat konferencja wraz z wystawą poświęcona mniejszościom narodowym i etnicznym, a w lipcu 2025 roku została uchwalona ustawa, dzięki której Kancelaria Sejmu na stałe będzie wspierać mniejszości w ich współpracy z rządem w ramach Komisji Wspólnej. **Różnorodność zawsze była, jest i powinna być siłą Rzeczypospolitej, a Sejm powinien być domem obywateli Polski różnych narodowości.**

Od początku kadencji starałem się także wspierać Państwową Komisję do spraw przeciwdziałania wykorzystaniu seksualnemu małoletnich poniżej lat 15 w jej trudnej misji ochrony najsłabszych. Dlatego na prośbę jej członków reprezentujących różne środowiska ideowe zainicjowałem postępowanie w sprawie zmiany w jej składzie personalnym. Mój wniosek w tym zakresie zyskał w lipcu 2024 roku przychylność zdecydowanej większości postów, w tym również opozycji. Następnie we wrześniu 2024 roku, po transparentnej procedurze wysłuchania publicznego, skład Komisji został uzupełniony o bezpartyjnych fachowców. Z satysfakcją odnotowałem wzrost aktywności tej Komisji, której misja powinna być bliska wszystkim, którym na sercu leży dobro najmłodszych i najsłabszych spośród nas.

* * *

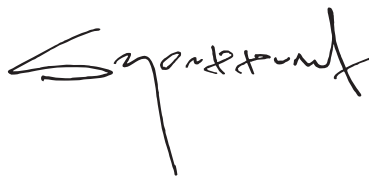
Szanowni Państwo, swoje wystąpienie inauguracyjne podsumowałem następująco: ***Mój cel i program są proste. Chciałbym, aby rodzice, gdy w telewizji pokazują dzieciom Sejm, nie zastaniali im oczu i nie zatykali uszu. Przeciwnie, by mówili: „Zobaczcie, tak można ze sobą rozmawiać, nawet gdy się ze sobą nie zgadzamy”.***

Czy ten cel udało się zrealizować? To już pytanie do czytelników i czytelniczek tego raportu. Mogę powiedzieć, że dołożyłem wszelkich starań, aby deeskalować sytuację w Sejmie i by sprawić, aby stał się on miejscem merytorycznych sporów, debat i rozmów na poważne tematy. Bardziej agorą, na której rozstrzygamy istotne dla naszej wspólnoty kwestie, niż areną walki czy teatrem politycznym. Choć fenomen „Sejmflixa” minął, bo nie mógł trwać wiecznie, mnie cieszą dziesiątki tysięcy osób na bieżąco śledzących prace Sejmu, ponad 700 tysięcy osób obserwujących kanał Sejmu na YouTube, setki obywateli biorących na co dzień udział w konsultacjach społecznych czy odwiedzających gmach przy ul. Wiejskiej.

Na zakończenie pragnę skorzystać z okazji i podziękować moim koleżankom i kolegom z Prezydium Sejmu – Krzysztofowi Bosakowi, Włodzimierzowi Czarzastemu, Dorocie Niedzieli, Monice Wielichowskiej i Piotrowi Zgorzelskiemu, przewodniczącym komisji sejmowych i klubów oraz kół parlamentarnych, a także pracownikom Kancelarii Sejmu z ministrem Jackiem Cichockim na czele, za współpracę w czasie długich godzin spędzanych podczas obrad Sejmu, Prezydium, Konwentu Seniorów czy innych oficjalnych i roboczych spotkań.

Pozostaje mi w tym miejscu zacytować zdanie, które rzymscy konsulowie wypowiadali, przekazując urząd następcom: „Zrobiłem, co mogłem, kto potrafi, niech zrobi lepiej”.

Szymon Hołownia

Marszałek Sejmu RP

Aneksy

Aneks 1

Lepsze prawo

Zmiany w zakresie praktyki procesu legislacyjnego

Proces stanowienia prawa w Sejmie X kadencji przebiega w sposób znacząco odmienny od tego, w jaki był on zorganizowany w poprzednich kadencjach. Wynika to zarówno ze zmiany praktyki zarządzania nim przez Marszałka Sejmu, Prezydium Sejmu i przewodniczących poszczególnych komisji sejmowych, jak i fundamentalnej zmiany Regulaminu Sejmu z 26 lipca 2024 r.

Brak zamrażarki – kierowanie projektów ustaw do dalszych prac

W X kadencji Sejmu RP Marszałek Sejmu **nadaje bieg (poprzez nadanie numeru druku) wszystkim projektom, które spełniają kryteria formalne określone w Regulaminie Sejmu.**

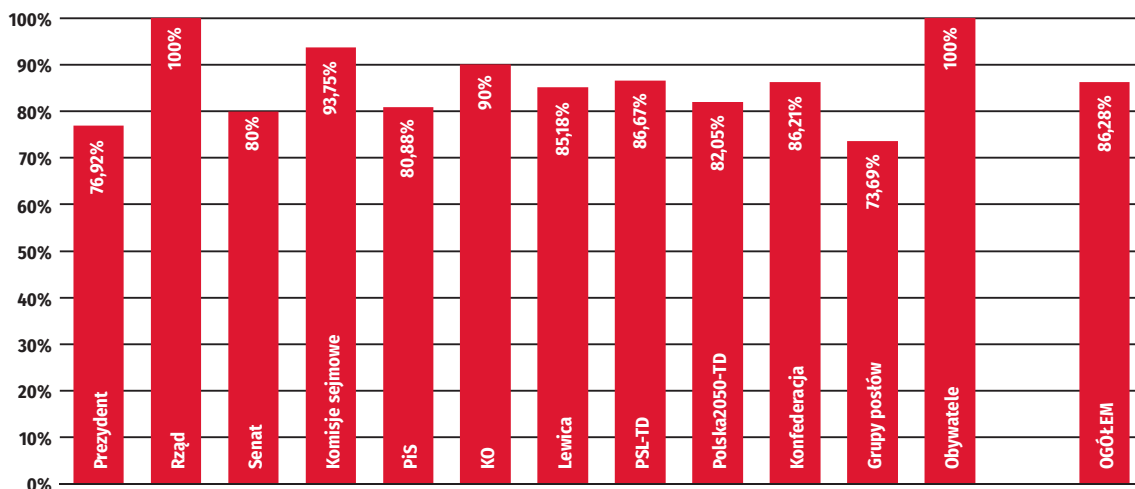
Do 30 września 2025 r. Marszałek Sejmu nadał numer druku 550 spośród 617 projektów ustaw, które wpłynęły do łaski marszałkowskiej, przy czym 19 projektów zostało wycofanych przed skierowaniem do druku, 21 zwrócono w celu uzupełnienia braków formalnych lub poddano dodatkowemu opiniowaniu Komisji Ustawodawczej, 25 zgłoszonych w ostatnim czasie projektów oczekuje na decyzję Marszałka, z przyczyn formalnych odmówiono nadania biegu zaledwie 2 projektom.

Jest to zasadnicza różnica w porównaniu z poprzednią, IX kadencją Sejmu, kiedy to numer druku nadano 120 spośród 133 projektów poselskich zgłoszonych przez klub Prawo i Sprawiedliwość (wówczas reprezentujący partię rządzącą), podczas gdy w przypadku klubów opozycyjnych było to zaledwie 175 spośród 383 projektów. Oznacza to, że o ile w tej kadencji numer druku nadano (według stanu na dzień 30 września 2025 r.) 85,98% projektów ustaw złożonych przez przedstawicieli ugrupowań rządzących i 83,55% projektów ustaw złożonych przez przedstawicieli opozycji, o tyle w poprzedniej kadencji było to 87% projektów przedstawicieli strony rządzącej i zaledwie 46% projektów opozycyjnych.

Odsetek wszystkich projektów skierowanych do druku w IX kadencji wynosi jedynie 61,1%, podczas gdy w obecnej kadencji jest to 86,28%.

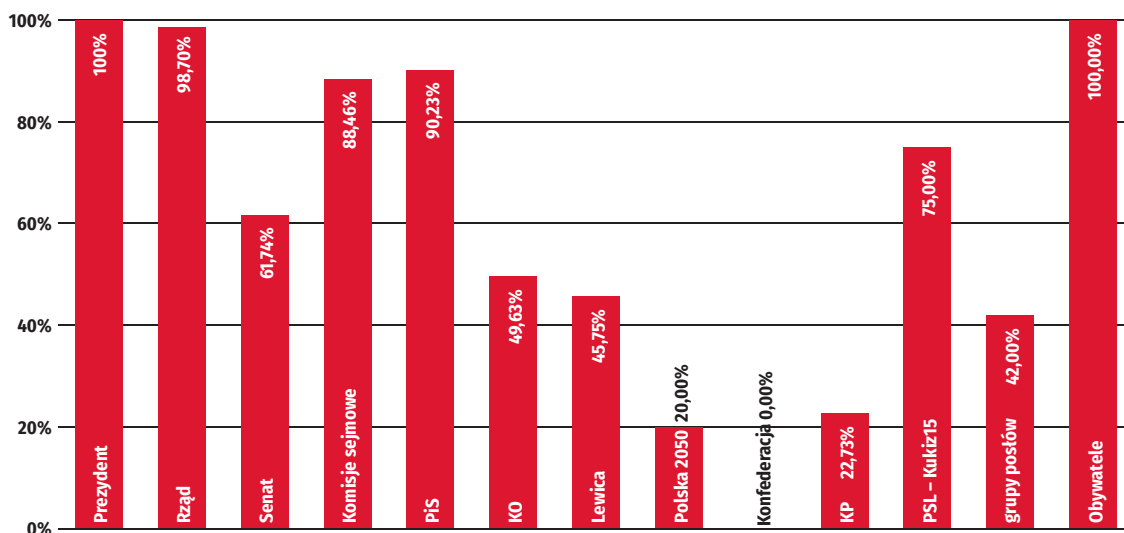
Wykres 1.

Odsetek projektów, którym nadano numer druku w Sejmie X kadencji
do 30 września 2025 r. (według wnioskodawcy)

Wykres 2.

Odsetek projektów, którym nadano numer druku w Sejmie IX kadencji
(według wnioskodawcy)

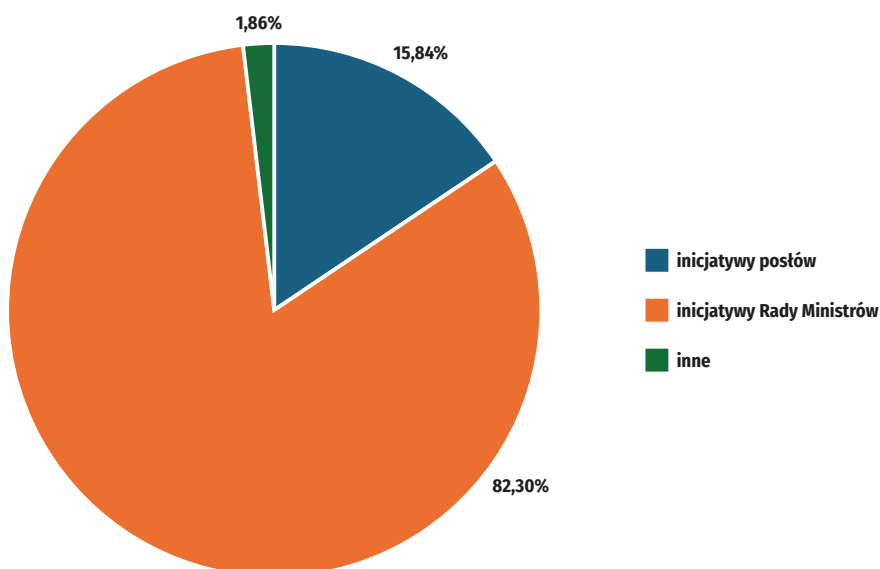

Należy przy tym zastrzec, że w obecnej kadencji Sejmu brak nadania numeru druku jest wynikiem formalnych okoliczności, np. cofnięcia przez wnioskodawcę projektu ustawy jeszcze przed nadaniem numeru druku. Powyżej zaprezentowane statystyki obejmują też sytuacje, w których projektowi jeszcze nie nadano numeru druku, gdyż obejmują one projekty „w locie”. Kluczowe jest przy tym, że **w obecnej kadencji Sejmu nie „mrozi się” projektów poprzez brak nadawania im numeru druku.**

Inicjatywy ustawodawcze według wnioskodawcy

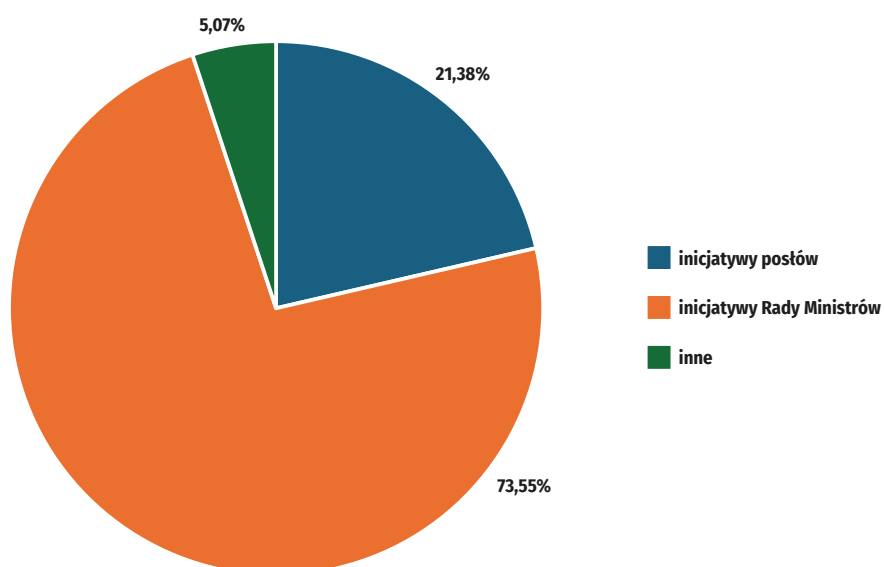
Istotną zmianę odnotowano również w zakresie **udziału projektów poselskich i rządowych w ogóle uchwalonego przez Sejm prawa**. W X kadencji, do 30 września 2025 r., Sejm uchwalił 321 ustaw, z których 265 było inicjatywami rządowymi, 51 inicjatywami poselskimi (w tym 4 autorstwa komisji sejmowych)¹. Dla porównania w analogicznym okresie IX kadencji uchwalono 203 ustawy rządowe i 59 z inicjatywy posłów. Jeszcze większa różnica zachodzi w porównaniu z analogicznym okresem w VIII kadencji (lata 2015–2017), kiedy uchwalono łącznie aż 400 ustaw, z czego 259 z inicjatywy Rady Ministrów, zaś 119 z inicjatywy posłów (w tym 6 komisyjnych). Znamienne jest, że tylko w ciągu niecałych 14 pierwszych miesięcy VIII kadencji (listopad 2015 r. – grudzień 2016 r.) uchwalono ponad 3 razy więcej inicjatyw poselskich (72) niż w ciągu 14 miesięcy X kadencji (listopad 2023 r. – grudzień 2024 r.) – były to 23 ustawy, wyłączając inicjatywy komisyjne. Dane te wyraźnie wskazują, że „poselski bypass” rządowej ścieżki legislacyjnej został zatrzymany. Porównanie kadencji VIII do X wydaje się o tyle adekwatne, że są to pierwsze lata „nowych” większości parlamentarnych, wówczas PiS, a obecnie 4 koalicyjnych ugrupowań (KO, Lewica, PSL-TD, PL2050-TD), w IX kadencji zaś nastąpiła kontynuacja władzy tych samych sił politycznych.

Wykres 3.
Ustawy uchwalone w X kadencji do 30 września 2025 r.
(według wnioskodawcy)

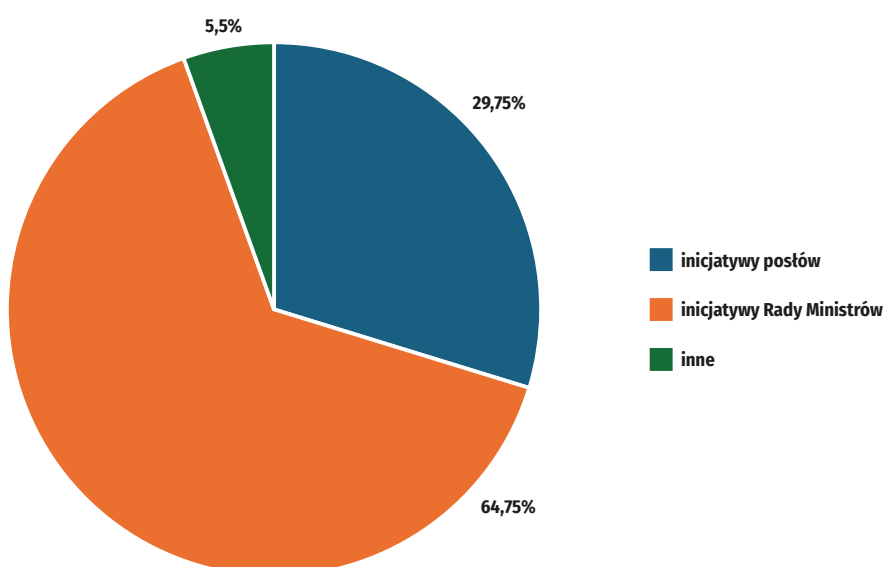

¹ Pozostałe uchwalone ustawy były projektami prezydenckimi, senackimi i tzw. obywatelskimi.

Wykres 4.
Ustawy uchwalone w IX kadencji do 30 września 2021 r.
(według wnioskodawcy)

Wykres 5.
Ustawy uchwalone w VIII kadencji do 30 września 2017 r.
(według wnioskodawcy)

Czas rozpatrywania projektów ustaw

Istotnym wskaźnikiem, związanym z procesem stanowienia prawa, jest czas procedowania ustaw. O ile oczywiście przyjmowane prawo powinno reagować na bieżące wyzwania społeczne, o tyle pilne i szybkie procedowanie nie powinno stać się normą.

Tabela 1 prezentuje dane dotyczące czasu trwania rozpatrywania projektów ustaw. Czas ten liczony jest od daty wpłynięcia projektu do Marszałka Sejmu do uchwalenia przez Sejm ustawy w trzecim czytaniu².

Tabela 1.
Średni czas rozpatrywania projektów ustaw poselskich i rządowych
w VIII, IX i X kadencji³

kadencja Sejmu	VIII kadencja ⁴	IX kadencja ⁵	X kadencja ⁶
średni czas rozpatrywania projektów poselskich	49,53 dni	52,85 dni	124,98 dni
średni czas rozpatrywania projektów rządowych	46,40 dni	40,56 dni	42,20 dni

Jak wynika z tabeli 1, w obecnej kadencji parlamentu w sposób wyraźny spowolnił proces legislacyjny związany z procedowaniem poselskich projektów ustaw. Wprowadzona reforma procesu stanowienia prawa sprawiła, że projekty poselskie nie są wykorzystywane do „bypassowania” rządowego procesu legislacyjnego. Należy bowiem podkreślić, że projekty rządowe zanim trafią do parlamentu, są przedmiotem sformalizowanego postępowania uwzględniającego opublikowanie projektu, etap konsultacji, opiniowania i uzgadniania. Informacje o pracach na etapie rządowym są publikowane na stronie Rządowego Centrum Legislacji, przez co społeczeństwo uzyskuje informacje o planowanych przez rząd przedsięwzięciach legislacyjnych.

Udział społeczeństwa – projekty obywatelskie

Zgodnie z treścią art. 118 Konstytucji RP inicjatywa ustawodawcza przysługuje m.in. grupie co najmniej 100 tys. obywateli mających prawo wybierania do Sejmu. Dbłość o procedowanie projektów ustaw zainicjowanych w ten sposób jest niezwykle istotna z perspektywy poszanowania praw obywateli.

² Analiza obejmuje zatem czas rozpatrywania wyłącznie tych projektów, w wyniku których zostały przyjęte ustawy.

³ Dane zaokrąglono do części setnej. Dane dotyczą pierwszych dwóch lat każdej z kadencji.

⁴ W VIII kadencji Sejmu uchwalono ustawy zainicjowane: 259 projektami rządowymi, 119 projektami poselskimi ustaw.

⁵ W IX kadencji Sejmu uchwalono ustawy zainicjowane: 59 poselskimi i 203 rządowymi projektami ustaw.

⁶ W X kadencji Sejmu uchwalono ustawy zainicjowane 265 rządowymi i 51 poselskimi projektami ustaw.

Tabela 2.
Zestawienie obywatelskich projektów ustaw procedowanych w obecnej –
X kadencji Sejmu.

Lp.	Data wpływu	Tytuł	Nr druku	Przebieg prac parlamentarnych
1.	26.06.2025 r.	Obywatelski projekt ustawy o zmianie ustawy o systemie oświaty oraz ustawy – Prawo oświatowe	1603	Skierowany po I czytaniu do Komisji Edukacji i Nauki oraz Komisji Samorządu Terytorialnego i Polityki Regionalnej
2.	20.12.2024 r.	Obywatelski projekt ustawy o ochronie małoletnich przed treściami pornograficznymi w Internecie oraz o zmianie ustawy – Prawo telekomunikacyjne	1006	Skierowany po I czytaniu do Komisji Cyfryzacji, Innowacyjności i Nowoczesnych Technologii oraz do Komisji do Spraw Dzieci i Młodzieży
3.	24.09.2024 r.	Obywatelski projekt ustawy o zmianie ustawy o ochronie zwierząt oraz zmianie niektórych innych ustaw	700	Skierowany po I czytaniu do Komisji Nadzwyczajnej do spraw ochrony zwierząt
4.	18.09.2024 r.	Obywatelski projekt ustawy o zobowiązaniu władz publicznych do realizacji inwestycji Centralnego Portu Komunikacyjnego	699	Sprawozdanie Komisji Infrastruktury z dnia 05.02.2025 r. – wniosek o odrzucenie projektu ustawy
5.	07.06.2024 r.	Obywatelski projekt ustawy o zmianie ustaw w celu wsparcia odbiorców energii elektrycznej, paliw gazowych i ciepła oraz niektórych innych ustaw	494	Ustawa uchwalona na posiedzeniu w dniu 27.11.2024 r. Publikacja: Dz.U. 2024/1831
6.	23.05.2023 r.	Obywatelski projekt ustawy o zmianie ustawy o sposobie ustalania najniższego wynagrodzenia zasadniczego niektórych pracowników zatrudnionych w podmiotach leczniczych	33	Skierowany po I czytaniu do Komisji Finansów Publicznych oraz Komisji Zdrowia, a następnie skierowany do podkomisji
7.	11.04.2023 r.	Obywatelski projekt ustawy o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw w celu wprowadzenia renty wdowiej	32	Ustawa uchwalona na posiedzeniu w dniu 26.07.2024 r. Publikacja: Dz.U. 2024/1243
8.	23.03.2023 r.	Obywatelski projekt ustawy o zmianie ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych	31	Ustawa uchwalona na posiedzeniu w dniu 29.11.2023 r. Publikacja: Dz.U. 2023/2730
9.	07.03.2023 r.	Obywatelski projekt ustawy o zmianie ustawy o rencie socjalnej	30	Ustawa uchwalona na posiedzeniu w dniu 27.09.2024 r. Publikacja: Dz.U. 2024/1615

10.	04.10.2022 r.	Obywatelski projekt ustawy o zmianie ustawy – Kodeks karny	29	Projekt odrzucony na posiedzeniu Sejmu w dniu 26.04.2024 r.
11.	18.11.2021 r.	Obywatelski projekt ustawy o zmianie ustawy – Karta Nauczyciela	28	Skierowany po I czytaniu do Komisji Edukacji i Nauki
12.	30.09.2021 r.	Obywatelski projekt ustawy o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz o zmianie niektórych ustaw	27	Skierowany po I czytaniu do Komisji Polityki Społecznej i Rodziny
13.	09.08.2021 r.	Obywatelski projekt ustawy o zmianie ustawy z dnia 24 lipca 2015 r. – Prawo o zgromadzeniach oraz niektórych innych ustaw	26	Projekt odrzucony na posiedzeniu Sejmu w dniu 22.02.2024 r.
14.	28.12.2020 r.	Obywatelski projekt ustawy – Tak dla rodziny, nie dla gender	25	Projekt odrzucony na posiedzeniu Sejmu w dniu 22.02.2024 r.
15.	20.01.2020 r.	Obywatelski projekt ustawy o ochronie własności w Rzeczypospolitej Polskiej przed roszczeniami dotyczącymi mienia bezdziedzicznego	24	Projekt odrzucony na posiedzeniu Sejmu w dniu 08.05.2024 r.

Obywatelskie projekty ustaw wskazane w poz. 6–15 zostały wniesione w IX kadencji Sejmu. Zgodnie z art. 4. ust. 3 ustawy z dnia 24 czerwca 1999 r. o wykonywaniu inicjatywy ustawodawczej przez obywateli (Dz. U. z 2018 r., poz. 2120) projekty ustaw, w stosunku do których postępowanie ustawodawcze nie zostało zakończone w trakcie kadencji Sejmu, w której zostały wniesione, są rozpatrywane przez Sejm następnej kadencji. Tym samym projekty te podlegały rozpatrzeniu w obecnej X kadencji Sejmu.

Na uwagę zasługuje także obywatelska inicjatywa Komitetu Inicjatywy Ustawodawczej „Czysta Odra” na rzecz projektu ustawy o uznaniu osobowości prawnej rzeki Odry. Postanowieniem z 31 stycznia 2025 r. Marszałek Sejmu przyjął zawiadomienie Komitetu o podjęciu tej inicjatywy. Niestety, autorom projektu nie udało się zebrać wymaganej liczby podpisów⁷. Marszałek Szymon Hołownia wobec braku możliwości dalszego procedowania projektu⁸, doceniając jednak społeczną wagę poruszanego problemu, przekazał treść projektu do przewodniczących wszystkich klubów i kół parlamentarnych z prośbą o analizę, czy zawarte w nim propozycje mogą być przyczynkiem do podejmowania inicjatyw ustawodawczych dotyczących nowych modeli ochrony Odry i innych rzek. Już 22 maja 2025 r. grupa posłów reprezentujących kluby parlamentarne Koalicji Obywatelskiej, Polski

⁷ Pod projektem udało się zebrać 92 998 podpisów, co oznacza, że do spełnienia jednoznacznego ustawowego wymogu zabrakło 7002 podpisów.

⁸ Postanowienie Nr 10 Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 14 maja 2025 r. o odmowie nadania biegu projektowi ustawy o uznaniu osobowości prawnej rzeki Odry.

2050, Lewicy oraz Koła Poselskiego Razem wniosła poselski projekt ustawy o uznaniu osobowości prawnej rzeki Odry (RPW/17193/2025). Przedstawicielkami wnioskodawców zostały posłanki Anita Kucharska-Dziedzic, Maja Ewa Nowak i Małgorzata Tracz.

Prawa opozycji w Sejmie

Podczas całej IX kadencji Sejmu, na 81 posiedzeniach izby, odbyły się pierwsze czytania zaledwie 8 „opozycyjnych” projektów ustaw. Tymczasem w X kadencji, już na jej półmetku, podczas 42 posiedzeń przeprowadzono pierwsze czytania 38 projektów ustaw zgłoszonych przez posłów opozycji, co oznacza niemal pięciokrotny wzrost w porównaniu z całą poprzednią kadencją. Wśród nich można wskazać różnorodne projekty postulujące m.in.: wprowadzenie aresztu domowego oraz dozoru elektronicznego do katalogu środków zapobiegawczych jako mechanizmów mniej dotkliwych niż areszt tymczasowy⁹, penalizację tzw. kłamstwa wołyńskiego¹⁰, zwolnienie od podatku w zakresie odszkodowań uzyskanych przez przedsiębiorców w związku z usuwaniem skutków powodzi z września 2024 r.¹¹, utworzenie instytucji Rzecznika Rolników¹², czy te związane z szeroko pojętym ograniczeniem wysokości cen energii elektrycznej¹³.

Warto jednocześnie zaznaczyć, że w obecnej kadencji Marszałek Sejmu przyjął praktykę kierowania do pierwszego czytania na posiedzeniu izby projektów cieszących się **największym zainteresowaniem w konsultacjach społecznych**, niezależnie od przynależności partyjnej wnioskodawcy. Wymownym przykładem, potwierdzającym ten niepisany zwyczaj, jest projekt grupy posłów Konfederacji z ilością **3548 ankiet** wypełnionych w konsultacjach, który proponował zwiększenie dostępu do pasywnych środków ochrony osobistej, takich jak kamizelki kuloodporne i nowoczesne hełmy wojskowe¹⁴.

Praktyka przeprowadzania pierwszego czytania zarówno projektów „opozycyjnych”, jak i tych najchętniej konsultowanych, wzmacnia nie tylko prawa mniejszości parlamentarnej, lecz także przyczynia się do zwiększenia pluralizmu w Sejmie RP.

⁹ Poselski projekt ustawy o zmianie niektórych ustaw w celu ograniczenia nadużywania tymczasowego aresztowania oraz ochrony praw osób tymczasowo aresztowanych (druk nr 935), wnioskodawca: grupa posłów Konfederacja.

¹⁰ Poselski projekt ustawy o zmianie ustawy o Instytucie Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu oraz ustawy – Kodeks karny (druk nr 908), wnioskodawca: grupa posłów PiS.

¹¹ Poselski projekt ustawy o zmianie niektórych ustaw w celu zwolnienia przedsiębiorców od podatku dochodowego od kwot z ubezpieczeń majątkowych uzyskanych w związku z usuwaniem skutków klęsk żywiołowych (druk nr 1081), wnioskodawca: grupa posłów Konfederacja oraz Republikanie.

¹² Poselski projekt ustawy o Rzeczniku Rolników (druk nr 1113), wnioskodawca: grupa posłów PiS.

¹³ Zob. np. poselski projekt ustawy o zmianie ustawy o środkach nadzwyczajnych mających na celu ograniczenie wysokości cen energii elektrycznej oraz wsparciu niektórych odbiorców w latach 2023–2025 oraz niektórych innych ustaw (druk nr 962), wnioskodawca: grupa posłów PiS.

¹⁴ Poselski projekt ustawy o zmianie ustawy o wykonywaniu działalności gospodarczej w zakresie wytwarzania i obrotu materiałami wybuchowymi, bronią, amunicją oraz wyrobami i technologią o przeznaczeniu wojskowym lub policyjnym (druk nr 1316).

Tabela 3.

Liczba pierwszych czytań na poszczególnych posiedzeniach Sejmu X kadencji projektów ustaw wniesionych przez przedstawicieli ugrupowań opozycyjnych (sporządzone dla projektów wniesionych przez następujące kluby i koła: PiS, Konfederacja, Kukiz'15, Republikanie)

Nr posiedzenia	Liczba I czytań
7	1
8	1
11	1
16	1
17	2
18	3
20	2
22	1
23	1
25	3
27	3
29	2
30	6
31	1
32	1
33	2
34	2
35	1
37	1
38	1
40	1
42	1
RAZEM	38

Tabela 4.

Liczba pierwszych czytań na poszczególnych posiedzeniach Sejmu IX kadencji projektów ustaw wniesionych przez przedstawicieli ugrupowań opozycyjnych (sporządzone dla projektów wniesionych przez następujące kluby i koła: KO, Konfederacja, Lewica, PSL, Kukiz'15, PPS, Polska 2050, KP, Porozumienie)

Nr posiedzenia	Liczba I czytań
5	1
43	3
46	2
51	2
Razem	8

Prezydenckie weta i wnioski do Trybunału Konstytucyjnego

Istotną okolicznością, wpływającą na efekt procesu legislacyjnego, jest korzystanie przez Prezydenta RP z kompetencji związanych z uniemożliwieniem wejścia w życie ustawy przyjętej przez parlament. W bieżącej kadencji Sejmu kolejni prezydenci – Andrzej Duda i Karol Nawrocki stosunkowo często korzystają z przysługującego im na mocy Konstytucji RP prawa weta ustawodawczego (zwrócenia ustawy Sejmowi do ponownego rozpatrzenia) lub skierowania wniosku do Trybunału Konstytucyjnego w trybie kontroli prewencyjnej. Do połowy października 2025 r. prezydenci odmówili podpisu, korzystając z wyżej wymienionych uprawnień, pod 24 ustawami, w tym kluczowymi reformami ustrojowymi czy społeczno-gospodarczymi wprowadzanymi przez rządową większość. **Stanowi to ok. 7% dorobku legislacyjnego Sejmu. W poprzednich dwóch kadencjach Sejmu prezydent zastosował weto wobec 9 ustaw, zaś prewencyjny wniosek do TK wobec kolejnych 6. Stanowiło to niecały 1% ustaw uchwalonych przez Sejmy VIII i IX kadencji.**

Tabela 5.
Wnioski do Trybunału Konstytucyjnego w trybie prewencyjnej kontroli

Lp.	Tytuł ustawy	Wniosek do TK
Prezydent RP Andrzej Duda		
1.	Ustawa z dnia 14 czerwca 2024 r. o zmianie ustawy – Kodeks wyborczy	17.07.2024 r.
2.	Ustawa z dnia 12 lipca 2024 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa	2.08.2024 r.
3.	Ustawa z dnia 13 września 2024 r. Przepisy wprowadzające ustawę o Trybunale Konstytucyjnym	7.10.2024 r.
4.	Ustawa z dnia 13 września 2024 r. o Trybunale Konstytucyjnym	7.10.2024 r.
5.	Ustawa z dnia 21 listopada 2024 r. o zmianie ustawy o sporcie oraz niektórych innych ustaw	23.12.2024 r.
6.	Ustawa z dnia 21 lutego 2025 r. o zmianie ustawy o wykonywaniu mandatu posła i senatora	17.04.2025 r.
7.	Ustawa z dnia 6 marca 2025 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny	17.04.2025 r.
8.	Ustawa z dnia 25 czerwca 2025 r. o zmianie ustawy o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta oraz ustawy o zawodach lekarza i lekarza dentysty	5.08.2025 r.

Tabela 6.
Weta prezydenckie

Lp.	Tytuł ustawy	Weto
Prezydent RP Andrzej Duda		
1.	Ustawa z dnia 21 grudnia 2023 r. o szczególnych rozwiązaniach służących realizacji ustawy budżetowej na rok 2024	27.12.2023 r.
2.	Ustawa z dnia 22 lutego 2024 r. o zmianie ustawy – Prawo farmaceutyczne	29.03.2025 r.
3.	Ustawa z dnia 26 kwietnia 2024 r. o zmianie ustawy o mniejszościach narodowych i etnicznych oraz języku regionalnym oraz niektórych innych ustaw	28.05.2024 r.
4.	Ustawa z dnia 24 lipca 2024 r. o uchyleniu ustawy o Państwowej Komisji do spraw badania wpływów rosyjskich na bezpieczeństwo wewnętrzne Rzeczypospolitej Polskiej w latach 2007–2022	14.08.2024 r.
5.	Ustawa z dnia 24 stycznia 2025 r. o szczególnych rozwiązaniach w zakresie rozpoznawania przez Sąd Najwyższy spraw związanych z wyborami Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej oraz wyborami uzupełniającymi do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej zarządzonymi w 2025 r.	8.03.2025 r.
6.	Ustawa z dnia 4 kwietnia 2025 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych oraz niektórych innych ustaw	7.05.2025 r.
7.	Ustawa z dnia 25 czerwca 2025 r. o zmianie ustawy o Służbie Więziennej oraz ustawy o ustanowieniu „Programu modernizacji Policji, Straży Granicznej, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Ochrony Państwa w latach 2022–2025”, o ustanowieniu „Programu modernizacji Służby Więziennej w latach 2022–2025” oraz o zmianie ustawy o Policji i niektórych innych ustaw	5.08.2025 r.
8.	Ustawa z dnia 25 lipca 2025 r. o likwidacji Akademii Kopernikańskiej i Szkoły Głównej Mikołaja Kopernika	5.08.2025 r.
Prezydent RP Karol Nawrocki		
9.	Ustawa z dnia 25 lipca 2025 r. o zmianie niektórych ustaw w celu dokonania deregulacji w zakresie energetyki	25.08.2025 r.
10.	Ustawa z dnia 25 lipca 2025 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny skarbowy oraz ustawy – Ordynacja podatkowa	25.08.2025 r.
11.	Ustawa z dnia 5 sierpnia 2025 r. o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym i ochronie małoletnich, ustawy o Krajowym Rejestrze Karnym oraz ustawy – Prawo oświatowe	29.08.2025 r.
12.	Ustawa z dnia 5 sierpnia 2025 r. o zmianie ustawy o zapasach ropy naftowej, produktów naftowych i gazu ziemnego oraz zasadach postępowania w sytuacjach zagrożenia bezpieczeństwa paliwowego państwa i zakłóceń na rynku naftowym oraz niektórych innych ustaw	27.08.2025 r.
13.	Ustawa z dnia 5 sierpnia 2025 r. o zmianie ustawy o środkach ochrony roślin	27.08.2025 r.
14.	Ustawa z dnia 5 sierpnia 2025 r. o zmianie ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa oraz niektórych innych ustaw	25.08.2025 r.
15.	Ustawa z dnia 5 sierpnia 2025 r. o zmianie ustawy o inwestycjach w zakresie elektrowni wiatrowych oraz niektórych innych ustaw	21.08.2025 r.
16.	Ustawa z dnia 12 września 2025 r. o zmianie ustawy o mniejszościach narodowych i etnicznych oraz o języku regionalnym oraz niektórych innych ustaw	15.10.2025 r.

Wysłuchania publiczne projektów ustaw

W X kadencji Sejmu, jeszcze przed wprowadzeniem systemu tzw. e-konsultacji społecznych, znacząco zwiększyły się możliwości obywatelskiego udziału w procesie legislacyjnym. Dotychczas odbyło się sześć wysłuchań publicznych dotyczących 10 projektów ustaw. Ponadto, na moment tworzenia niniejszej publikacji, podjęto uchwały o przeprowadzeniu dwóch kolejnych wysłuchań w Sejmie RP dotyczących nowelizacji Kodeksu wyborczego (przewidującej zniesienie limitu dwóch kadencji dla organów wykonawczych w gminach) oraz dostosowania polskich przepisów do tzw. Aktu o usługach cyfrowych (DSA)¹⁵.

Wysłuchania w szczególności odnosiły się do fundamentalnych kwestii, takich jak projekty ustaw dotyczących prawa do przerwania ciąży, ustroju Trybunału Konstytucyjnego czy Krajowej Rady Sądownictwa, a także ustawy wprowadzającej ograniczenie prawa do azylu, jak również obywatelskiego projektu ustawy o zmianie ustawy o ochronie zwierząt.

Liczba wysłuchań publicznych przeprowadzonych w obecnej kadencji **przekroczyła łączną liczbę wysłuchań publicznych, które odbyły się w ciągu ośmiu lat, czyli dwóch poprzednich kadencji Sejmu.**

¹⁵ Dotyczy rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2022/2065 w sprawie jednolitego rynku usług cyfrowych.

Tabela 7.

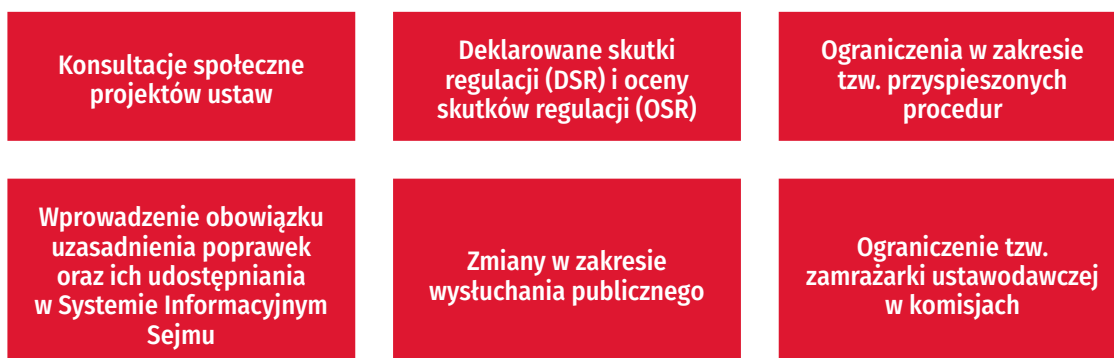
Data wystąpienia publicznego	Rozpatrywane projekty ustaw	Liczba zgłoszonych uczestników
26.03.2024 r.	Rządowy projekt ustawy o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa (druk nr 219)	45
16.05.2024 r.	Poselskie projekty ustaw: o zmianie ustawy – Kodeks karny (druk nr 176), o bezpiecznym przerywaniu ciąży (druk nr 177), o zmianie ustawy o planowaniu rodziny, ochronie płodu ludzkiego i warunkach dopuszczalności przerywania ciąży (druk nr 223), o świadomym rodzicielstwie (druk nr 224)	367
24.05.2024 r.	Poselskie projekty ustaw: o Trybunale Konstytucyjnym (druk nr 253), Przepisy wprowadzające ustawę o Trybunale Konstytucyjnym (druk nr 254)	33
13.06.2024 r.	Rządowy projekt ustawy o ratyfikacji umowy między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Organizacją Narodów Zjednoczonych w sprawie utworzenia Przedstawicielstwa Biura Narodów Zjednoczonych do spraw Obsługi Projektów w Warszawie, podpisanej w Nowym Jorku dnia 21 września 2023 r. (druk nr 276)	6
30.01.2025 r.	Obywatelski projekt ustawy o zmianie ustawy o ochronie zwierząt oraz zmianie niektórych innych ustaw (druk nr 700)	206
4.02.2025 r.	Rządowy projekt ustawy o zmianie ustawy o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (druk nr 924)	43
Zaplanowane wystąpienia publiczne (stan na 23.10.2025 r.)		
29.10.2025 r.	Poselski projekt ustawy o zmianie ustawy – Kodeks wyborczy (druk nr 1529)	67
4.11.2025 r.	Rządowy projekt ustawy o zmianie ustawy o świadczeniu usług drogą elektroniczną oraz niektórych innych ustaw (druk nr 1757)	24

Reforma Regulaminu Sejmu z 26 lipca 2024 r.

Od początku X kadencji Sejmu RP trwały prace nad systemową zmianą procesu stanowienia prawa, zmierzającą do podniesienia jakości procesu legislacyjnego poprzez zwiększenie roli ekspertów, transparentności oraz umożliwienie zinstytucjonalizowanego udziału społeczeństwa obywatelskiego. Podczas prac parlamentarnych wyrażono opinię, że przedłożony w tym zakresie projekt zmian stanowi „jedną z najbardziej doniosłych propozycji nowelizacji Regulaminu Sejmu w dotychczasowym okresie obowiązywania Konstytucji RP z 1997 r., gdyż kompleksowo odnosi się do regulacji sposobu realizowania przez Sejm jego najistotniejszej funkcji ustrojowej, tj. funkcji prawotwórczej”¹⁶.

¹⁶ S. Patyra, *Opinia prawna dotycząca przedstawionego przez Prezydium Sejmu projektu uchwały w sprawie zmiany Regulaminu Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej (druk nr 389)*, „Przegląd Sejmowy” nr 1/2025, s. 155.

Reforma procesu stanowienia prawa, wprowadzona na mocy nowelizacji Regulaminu Sejmu, uchwalona 26 lipca 2024 r.¹⁷, obejmowała następujące elementy:

Opis wprowadzonych zmian został zawarty w wydanej przez Kancelarię Sejmu publikacji pt. *Cel: lepsze prawo. Reforma Regulaminu Sejmu z 26 lipca 2024 r. z perspektywy pierwszych miesięcy obowiązywania*¹⁸.

Poniższa grafika prezentuje uproszczony przebieg procesu legislacyjnego wraz z zaznaczeniem nowych instytucji, wprowadzonych na mocy nowelizacji Regulaminu Sejmu z 26 lipca 2024 r.

¹⁷ Uchwała Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 26 lipca 2024 r. w sprawie zmiany Regulaminu Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej (M.P. poz. 751).

¹⁸ *Cel: lepsze prawo. Reforma Regulaminu Sejmu z 26 lipca 2024 r. z perspektywy pierwszych miesięcy obowiązywania*, Warszawa 2025, <https://www.sejm.gov.pl/kancelaria/Reforma%20Regulaminu%20Sejmu.pdf>.

Deklarowane skutki regulacji (DSR) i oceny skutków regulacji (OSR)

Na mocy nowelizacji Regulaminu Sejmu wzmocniono rolę ekspertów w procesie stanowienia prawa. Pierwszym tego aspektem jest wprowadzenie „deklarowanych skutków regulacji”, czyli dołączanego do projektu ustawy dokumentu, zawierającego usystematyzowane informacje o projekcie oraz, co kluczowe, o jego przewidywanych przez wnioskodawcę skutkach regulacji. Przedstawienie tych informacji następuje na formularzu, którego wzór został określony przez Prezydium Sejmu. Deklarowane skutki regulacji powinny powodować, że poselskie projekty ustaw będą zawierały relewantne informacje do oceny skutków projektowanych rozwiązań, a przekazywanie informacji na jednolitym formularzu służyć ma przejrzystości i porównywalności prezentowanych treści.

Z tą zmianą prawną wiązała się także zmiana organizacyjna w Kancelarii Sejmu, gdyż przeznaczono dodatkowe środki na możliwość zatrudnienia przez kluby poselskie ekspertów, sporządzających DSR. Ma to służyć podniesieniu jakości wnoszonych projektów.

Kolejnym elementem reformy jest wprowadzenie obowiązku tworzenia przez sejmowych ekspertów opinii w sprawie oceny skutków regulacji (OSR). Opinie te sporządza nowo utworzone Biuro Ekspertyz i Oceny Skutków Regulacji (powstałe w wyniku przekształcenia Biura Analiz Sejmowych).

Opinie BEOS w sprawie oceny skutków regulacji stanowią uzupełnienie i rozwinięcie DSR, są opracowane przez apolityczny zespół ekspertów o zróżnicowanych specjalizacjach (m.in. prawo, nauki społeczne, ekonomia, finanse publiczne). Celem opinii jest wspieranie procesu stanowienia prawa w oparciu o dane i dowody naukowe. Metoda oceny odwołuje się do zasad ekonomicznej oceny prawa oraz analizy kosztów i korzyści. Prace BEOS nad opiniami w sprawie OSR postępują równolegle do biegu konsultacji społecznych, którym poddawane są poselskie projekty ustaw. Eksperci mają bieżący wgląd w komentarze i uwagi zgłaszane w czasie konsultacji i wykorzystują je w pracy analitycznej.

Zgodnie z danymi, przekazanymi przez BEOS, w okresie od 5 listopada 2024 r. do 30 września 2025 r. w BEOS opracowanych zostało 98 opinii w sprawie OSR.

Ograniczenie skracania terminów procedowania projektów ustaw

Reforma Regulaminu Sejmu z 26 lipca 2024 r. zmodyfikowała i uporządkowała przy tym zasady skracania terminów procedowania projektów ustaw (np. skrócenie terminu pomiędzy doręczeniem postom druku projektu a pierwszym czytaniem projektu ustawy). Na gruncie zmienionych przepisów:

- może nastąpić to na uzasadniony wniosek;
- skrócenie powinno dotyczyć jedynie „szczególnie uzasadnionych wypadków”;

- wniosek ten powinien stać się przedmiotem głosowania, decyzja o skróceniu zaś podejmowana jest większością głosów¹⁹.

Oznacza to, że do skrócenia terminów nie może już dojść w wyniku „milczącej zgody” większości parlamentarnej, a zawsze musi być to wynikiem rozstrzygnięcia posłów. Poza tym, zainicjowanie takiego procesu powinno wiązać się z wystąpieniem ze stosownym, uzasadnionym wnioskiem.

Tabela 8.

Zastosowanie przepisów art. 51 Regulaminu Sejmu dotyczących skrócenia postępowania z projektami ustaw na posiedzeniach

	Bez zachowania terminu określonego w art. 37 ust. 4 Regulaminu Sejmu (pierwsze czytanie)	Bez zachowania terminu określonego w art. 44 ust. 3 Regulaminu Sejmu (drugie czytanie)
IX kadencja		
Posiedzenia 1.–38.	35	81
X kadencja		
Posiedzenia 1.–41.	18	85

W tabeli 8 porównano analogiczne okresy IX i X kadencji Sejmu.

Jak wskazują powyższe dane, w X kadencji Sejmu istotnie ograniczono skracanie terminu związanego z pierwszym czytaniem projektu ustawy. Ma to fundamentalne znaczenie z uwagi na brak zaskakiwania społeczeństwa projektami, wpływającymi do parlamentu, i ich niespodziewanie szybkim procedowaniem. Wyzwaniem pozostaje praktyka skracania terminów dotyczących drugiego czytania projektu ustawy.

Zastrzec trzeba, że powyższe dane dotyczą skracania terminów w przypadku procedowania na posiedzeniu Sejmu. Tymczasem zmienione, zaostrzone reguły dotyczą także skracania terminów podczas rozpatrywania projektów przez komisje.

Udostępnianie poprawek wraz z uzasadnieniami w Systemie Informacyjnym Sejmu

Istotne znaczenie w procesie stanowienia prawa mają poprawki, czyli propozycje zmian w zakresie procedowanych przez parlament projektów, których przyjęcie wpływa na kształt regulacji.

¹⁹ W przypadku decyzji podejmowanych przez Sejm wprowadzono wymóg obecności co najmniej połowy ustawowej liczby posłów.

Z uwagi na rolę poprawek w procesie stanowienia prawa, na podstawie znowelizowanych od 31 sierpnia 2024 r. regulacji, składane poprawki muszą zawierać uzasadnienie, które powinno wskazywać potrzebę i cel zmiany. Co istotne, na mocy nowelizacji Regulaminu Sejmu z 26 lipca 2024 r. teksty poprawek zgłoszonych w formie pisemnej do projektów ustaw i uchwał wraz z uzasadnieniami są udostępniane w Systemie Informacyjnym Sejmu. Za sprawą tego rozwiązania każdy obserwator procesu legislacyjnego uzyskuje informacje, jakie poprawki złożono (nawet gdyby nie zostały uwzględnione w toku prac parlamentarnych) oraz jak proponowane zmiany uzasadniali posłowie.

druk nr 608

Poselski projekt ustawy o zmianie ustawy o ochronie zwierząt

projekt dotyczy wprowadzenia całkowitego zakazu trzymania psów na ulicy

 Posiedzenia komisji i podkomisji

**Poselski projekt ustawy o zmianie ustawy o ochronie zwierząt
(druk nr 608)**

Rozpatrywanie na posiedzeniach komisji i podkomisji

Lp.	Posiedzenie komisji	Posiedzenie podkomisji	Stan rozpatrzenia	Rozpatrywany druk sejmowy	Teksty poprawek wraz z uzasadnieniem
1.	 09-09-2025 (NOZ)		zakończono I czytanie	 608	
2.	 23-09-2025 (NOZ)		zgłoszono poprawki	j.w.	
			przyjęto projekt z poprawkami	j.w.	
			dyskusja nad poprawkami	j.w.	
			wybrano posła sprawozdawcę	j.w.	
3.	 25-09-2025 (NOZ)		wycofano poprawki zgłoszone w II czytaniu	 1662 (sprawozdanie)	
			przyjęto poprawki zgłoszone w II czytaniu w części	j.w.	
			wybrano posła sprawozdawcę	j.w.	

Zmiany w zakresie wysłuchania publicznego

Nowelizacja Regulaminu Sejmu wprowadziła także regulację zmierzającą do zwiększenia responsywności wysłuchania publicznego, czyli instytucji umożliwiającej społeczeństwu wypowiedzenie się o projekcie ustawy podczas posiedzenia komisji, na którym przeprowadzone zostanie wysłuchanie publiczne. Dotychczas znaczący był brak informacji zwrotnej ze strony wnioskodawcy w odniesieniu do przedstawionych stanowisk.

Z tego powodu w Regulaminie Sejmu wprowadzono wymóg przedstawienia przez przedstawiciela wnioskodawcy stanowiska do wystąpień podmiotów biorących udział w wysłuchaniu publicznym, zgodnie z którym przedstawiciel wnioskodawcy, po zakończeniu wystąpień podmiotów biorących udział w wysłuchaniu publicznym, przedstawia ustnie swoje stanowisko na posiedzeniu komisji, na którym odbywa się wysłuchanie publiczne, lub na piśmie w ciągu 7 dni od dnia zakończenia tego posiedzenia.

Ograniczenie tzw. zamrażarki ustawodawczej w komisjach

Na mocy omawianej nowelizacji Regulaminu Sejmu zmieniono treść art. 43 ust. 1, w wyniku czego przyjęto, że komisja, do której skierowany został projekt ustawy (uchwały),

przedstawia Sejmowi sprawozdanie nie później niż w terminie 9 miesięcy od dnia przeprowadzenia I czytania. Marszałek Sejmu na wniosek komisji może wydłużyć termin, jednak nie dłużej niż o 3 miesiące.

Omawiany przepis stał się elementem nowelizacji za sprawą przyjęcia propozycji, zgłoszonej w toku postępowania prawodawczego, w formie poprawki, przez Klub Poselski Konfederacja.

Dotychczasowe przepisy nie określały bowiem terminu, w jakim komisja rozpatrująca projekt ustawy bądź uchwały musi przedstawić Sejmowi sprawozdanie po przeprowadzeniu I czytania. W praktyce oznaczało to możliwość „mrożenia” przedłożeń nawet do końca kadencji. Bez przedstawionego sprawozdania Sejm nie mógł podjąć żadnej decyzji tj. nie mógł ani uchwalić projektu, ani go odrzucić.

W przypadkach zbliżającego się terminu złożenia sprawozdania, Marszałek Sejmu zwracał się do właściwych komisji z przypomnieniem o znowelizowanej treści art. 43 ust. 1 Regulaminu Sejmu. Spowodowało to, że do Marszałka Sejmu wpływały pisma z komisji sejmowych, z których jedynie część poprawnie zwróciła się do niego z wnioskiem o przedłużenie tego terminu. Zamiast komisji z wnioskiem lub informacją, w przypadku aż 20 projektów ustaw, wystąpił albo przewodniczący komisji albo jej prezydium. Uchybienia te, mimo pism Marszałka Sejmu, nie zostały skorygowane.

Uchwała Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 26 lipca 2024 r. w sprawie zmiany Regulaminu Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej (M.P. z 2024 r., poz. 751) w zakresie powyższego przepisu weszła w życie z dniem 31 października 2024 r. Jednocześnie uchwałą nr 56 Prezydium Sejmu RP z dnia 8 października 2024 r. dokonano wykładni art. 43 ust. 1 Regulaminu Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej. Zgodnie z nią, w przypadku projektu ustawy (uchwały), którego I czytanie zostało przeprowadzone przed dniem 31 października 2024 r., termin 12-miesięczny na przedstawienie przez komisję sprawozdania liczy się od dnia 31 października 2024 r. Oznaczało to, że po raz pierwszy termin ten upłynie 31 października 2025 r. w stosunku do projektów ustaw, wobec których odbyło się I czytanie przed wspomnianą nowelizacją Regulaminu Sejmu.

Na dzień 31 października 2025 r. w przypadku 30 projektów ustaw komisje nie przedstawiły sprawozdania pomimo upływu maksymalnego 12-miesięcznego terminu.

De lege ferenda warto rozważyć zmiany legislacyjne motywujące posłów zasiadających w danej komisji do bardziej sprawczego działania w tym zakresie, a ewentualnie również określenia maksymalnego terminu na przeprowadzenie I czytania po wpływie danego projektu do Sejmu.

Konsultacje społeczne projektów ustaw

Założenia reformy

Na mocy nowelizacji z 26 lipca 2024 r. wprowadzono art. 34a ust. 1 Regulaminu Sejmu, zgodnie z którym Marszałek Sejmu przed skierowaniem do I czytania poselskiego projektu ustawy albo projektu wniesionego na podstawie art. 118 ust. 2 Konstytucji (tj. obywatelskiego projektu ustawy, podpisanego przez co najmniej 100 tys. obywateli mających prawo wybierania do Sejmu) zarządza udostępnienie projektu w Systemie Informacyjnym Sejmu w celu przeprowadzenia konsultacji społecznych. W przypadku projektów wniesionych przez Senat albo Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, Marszałek Sejmu, zgodnie z art. 34a ust. 2 Regulaminu Sejmu, może zarządzić udostępnienie projektu w Systemie Informacyjnym Sejmu w celu przeprowadzenia konsultacji społecznych.

Podkreślić przy tym należy, że o ile w przypadku projektów senackich i prezydenckich Regulamin Sejmu przyznaje Marszałkowi Sejmu kompetencje zarządzenia konsultacji społecznych, ale już nie nakłada w tym zakresie obowiązku, to w dotychczasowej rocznej praktyce wszystkie wniesione przez wskazane podmioty projekty były kierowane do konsultacji społecznych. Wynikało to z przyjęcia przez Marszałka Sejmu, że ograniczanie możliwości udziału społeczeństwa w ramach konsultacji społecznych projektów ustaw, powinno dotyczyć jedynie szczególnie uzasadnionych, wyjątkowych przypadków.

Konsultacje społeczne nie obejmują projektów rządowych, choć w pierwotnym brzmieniu projektu uchwały²⁰, który wprowadzał to partycypacyjne rozwiązanie, przewidziano objęcie nimi również propozycji rządu. Obecny katalog projektów objętych konsultacjami społecznymi wynika ze zmian wprowadzonych w toku I czytania przez Komisję Regulaminową, Spraw Poselskich i Immunitetowych²¹. Komisja, w oparciu o opinie eksperckie, uznała, że rozszerzenie sejmowego mechanizmu konsultacyjnego o inicjatywy rządowe prowadziłoby do swoistej „dwuinstancyjności konsultacji”, co mogłoby negatywnie wpłynąć na ich zasadność oraz celowość.

Podczas konferencji „Cel – lepsze prawo. Ocena skutków zmian w Regulaminie Sejmu z 26 lipca 2024 r.”²², która odbyła się 24 kwietnia 2025 r. w Sejmie, podkreślono, że obecny stan prawny nie jest w pełni satysfakcjonujący, gdyż obywatele powinni mieć możliwość wypowiedzenia się także w sprawie projektów rządowych na etapie procesu legislacyjnego.

²⁰ Przedstawiony przez Prezydium Sejmu projekt uchwały w sprawie zmiany Regulaminu Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej, druk nr 389, <https://orka.sejm.gov.pl/Druki10ka.nsf/0/4D1C7B7B093AC8CF-C1258B1E0032773B/%24File/389.pdf>.

²¹ Zob. sprawozdanie komisji, druk nr 575, <https://orka.sejm.gov.pl/Druki10ka.nsf/0/F2403113800EAD-19C1258B65005D7ED5/%24File/575.pdf>.

²² Konferencja „Cel – lepsze prawo. Ocena skutków zmian w Regulaminie Sejmu z 26 lipca 2024 r.”, Sejm RP, 24.04.2025 r., <https://www.sejm.gov.pl/sejm10.nsf/transmisje.xsp?unid=CEE9763E3AE7A51CC-1258C750042F1C3>.

Stąd alternatywnym scenariuszem minimum dla przeprowadzenia w Sejmie obowiązkowych konsultacji projektów rządowych mogłaby być sytuacja, w której uzgodnienia, opiniowanie, lub konsultacje nie odbyłyby się na etapie rządowym albo sposób ich przeprowadzenia wzbudzałby uzasadnione wątpliwości (np. przy określeniu wyjątkowo krótkich terminów). Uregulowanie procesu konsultacyjnego dla propozycji zmian w prawie pochodzących od rządu pozwoliłoby wyeliminować przypadki, w których obywatele nie mają możliwości zajęcia stanowiska w ważnych i społecznie rezonujących sprawach.

Warto zaznaczyć, że podczas wspomnianej wyżej konferencji wybrzmiał inspirujący postulat połączenia ze sobą systemów konsultacyjnych, zarówno rządowego, jak i sejmowego, przynajmniej w zakresie umożliwiającym ich wzajemne „widzenie się”. Realizacja tej koncepcji sprzyjałaby wzmocnieniu standardu dostępu obywatela do informacji, w tym do informacji o prawie aktualnie tworzonem. Pomiędzy kierownictwem Kancelarii Sejmu i Rządowego Centrum Legislacji wymieniono w tym obszarze wstępną korespondencję, zaś dalsza dyskusja nad tymi zmianami mogłaby przyczynić się do wzmocnienia obywatelskiej partycypacji w procesach legislacyjnych.

Wyjątkowe skracanie terminów konsultacji społecznych

Zgodnie z art. 34a ust. 4 Regulaminu Sejmu, termin na zgłoszenie uwag w ramach konsultacji społecznych wynosi 30 dni od dnia udostępnienia projektu ustawy.

Skrócenie wskazanego terminu może nastąpić tylko wyjątkowo i w uzasadnionych przypadkach. Zasada ta została uregulowana w art. 34a ust. 5 Regulaminu Sejmu²³, który stanowi, że Marszałek Sejmu w uzasadnionych wypadkach może zarządzić: **odstąpienie od przeprowadzenia konsultacji społecznych, wyznaczenie terminu krótszego albo zakończenie konsultacji przed upływem 30 dni**. Nie tylko Marszałek wielokrotnie podkreślał wagę tej reguły, lecz także sama praktyka ponad 11 miesięcy funkcjonowania nowego narzędzia partycypacyjnego wykazała swoistą ekstraordynaryjność skracania konsultacji.

Przez prawie rok funkcjonowania tego instrumentu 117 projektów podlegało konsultacjom²⁴. Nie było przypadku, w którym odstąpiono od konsultacji. W jednym przypadku zakończono konsultacje przed upływem terminu na skutek wycofania projektu przez wnioskodawców²⁵, zaś z możliwości wyznaczenia krótszego terminu Marszałek skorzy-

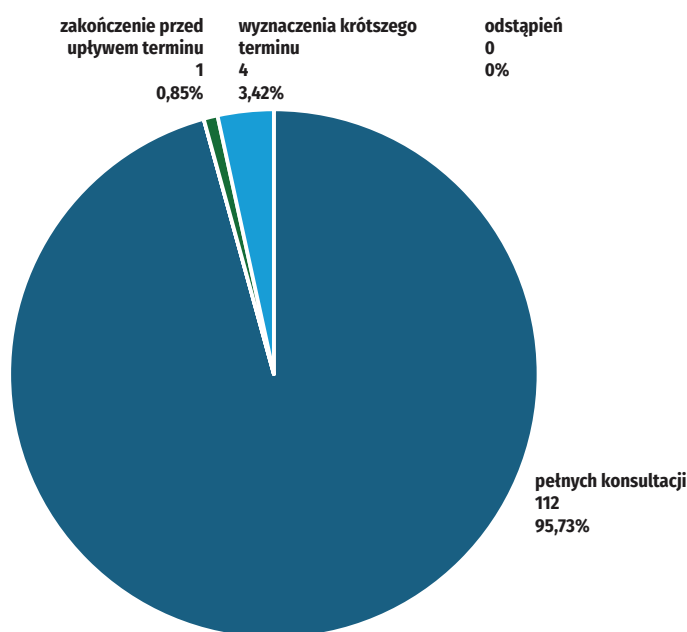
²³ Ibidem. W uzasadnionych wypadkach, w szczególności, jeżeli z wnioskiem w tym zakresie wystąpi wnioskodawca projektu ustawy, Marszałek Sejmu może zarządzić odstąpienie od przeprowadzenia konsultacji społecznych, wyznaczenie terminu krótszego niż określony w ust. 4 albo zakończenie konsultacji przed upływem terminu. Informacja o powodach odstąpienia od konsultacji społecznych, wyznaczenia krótszego terminu niż określony w ust. 4 albo zakończenia konsultacji przed upływem terminu jest udostępniana w Systemie Informacyjnym Sejmu.

²⁴ Zgodnie ze stanem faktycznym na 22.10.2025 r.

²⁵ Zob. poselski projekt ustawy o zmianie ustawy – Prawo zamówień publicznych (druk nr 1041).

stał czterokrotnie. W świetle powyższego, spośród 117 konsultowanych projektów – 112 przeszło pełną ścieżkę konsultacyjną. Nie ulega zatem wątpliwości, że cztery przypadki skrócenia terminu stanowiły zjawisko marginalne – tj. mniej niż 3,5% wszystkich konsultacji społecznych projektów ustaw. Można zatem stwierdzić, że wykształcił się pewien **gwarancyjny standard konsultacyjny**, który warto utrzymać w najbliższych latach. Jest to tym bardziej istotne, że tzw. „pokusa instytucjonalna” skracania lub odstępowania od konsultacji była wielokrotnie artykułowana przez różne środowiska, zarówno w odniesieniu do projektów poselskich tzw. „koalicyjnych”, jak i do projektów opozycji czy Prezydenta RP, jednak wnioski te nie zostały rozpatrzone pozytywnie.

Wykres 6.
117 zakończonych konsultacji (stan na 22.10.2025), z czego:

Co więcej należy wskazać, że dwa przypadki skrócenia terminów konsultacji nastąpiły na wniosek przedstawicieli wnioskodawców, a związane były ściśle z pragmatyką i usprawnieniem prac Sejmu:

1. **Poselski projekt ustawy o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego (druk nr 1131)** – do Marszałka Sejmu złożono **wniosek o odstąpienie od konsultacji** dla przedmiotowego projektu, wskazano równocześnie, że dwa podobne projekty ustaw, dotyczące tej samej tematyki (reformy instytucji tymczasowego aresztowania), zostały już poddane konsultacjom społecznym. W tej sytuacji Marszałek uznał, że właściwym rozwiązaniem będzie zapewnienie 14-dniowego terminu konsultacji, nie zaś całkowite od nich odstąpienie.

2. **Poselski projekt ustawy o ustanowieniu Narodowego Dnia Pamięci Żołnierzy Armii Krajowej (druk nr 925)** – skrócenie nastąpiło na skutek wniosku przedstawicieli wnioskodawców z **18 grudnia 2024 r.** Projektowana zmiana proponowała ustanowienie 14 lutego świętem państwowym. Mając na uwadze coraz mniej liczne grono żyjących Weteranów, wnioskodawcy podkreślili wagę i konieczność obchodów tego święta **już w 2025 r.** Decyzją Marszałka Sejmu konsultacje zostały skrócone z powodu szczególnej wartości symbolicznej, historycznej i narodowej projektu.

Z kolei dwa kolejne przykłady skrócenia terminów konsultacji niewątpliwie związane były z toczącą się w kraju wzmożoną debatą publiczną, stąd ciężko w ich przypadku abstrahować od bieżącego kontekstu politycznego:

3. **Poselski projekt ustawy o szczególnych rozwiązaniach w zakresie rozpoznawania przez Sąd Najwyższy spraw, związanych z wyborami Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej oraz wyborami uzupełniającymi do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej, zarządzonymi w 2025 r. (druk nr 923)** – tzw. ustawa incydentalna, która w założeniu projektodawców miała zapewniać stabilność funkcjonowania instytucji państwa m.in. w następstwie wyborów prezydenckich w 2025 r. Niemniej jednak ustawa została zawetowana przez Prezydenta RP 8 marca 2025 r. i nie wywołała skutków w sferze prawnej.

4. **Poselski projekt ustawy o zmianie ustawy o wykonywaniu mandatu posła i senatora (druk nr 926)** – dotyczył uregulowania sytuacji prawnej posła albo senatora, względem którego wydane zostało postanowienie o zastosowaniu tymczasowego aresztowania, szczególnie w sytuacji ukrywania się parlamentarzysty przed organami ścigania. Projekt, ściśle związany z głośną sytuacją faktyczną jednego z posłów, został skierowany przez Prezydenta RP do Trybunału Konstytucyjnego w ramach tzw. kontroli prewencyjnej.

Reasumując, 95,73% projektów, które odbyły pełne konsultacje społeczne, świadczy o konsekwencji w stosowaniu instrumentu konsultacyjnego. Klauzula „uzasadnionych wypadków” musi być wykładana zawężająco, bowiem jej interpretacyjne otwarcie groziłoby niebezpiecznym mnożeniem katalogu wyjątków uprawniających do skracania terminów konsultacji.

Wydaje się, że ostatnie miesiące wykształciły stabilną praktykę, która wzmacnia narzędzie „e-konsultacji”. W rezultacie jest to jeden z kluczowych czynników eliminujących negatywne zjawisko tzw. poselskiego bypassu ustawodawczego, czyli próbę ominięcia wymogu konsultacji projektów rządowych poprzez zgłoszenie ich jako propozycje poselskie.

Konsultacje społeczne w przestrzeni publicznej

Sprawozdanie na temat praworządności z 2025 r. – konsultacje społeczne

Komisja Europejska (KE) opublikowała szóste roczne **sprawozdanie na temat praworządności**²⁶, w którym dokonała analizy rozwoju sytuacji w zakresie praworządności we wszystkich państwach członkowskich. Co istotne, raport podsumowujący sytuację praworządnościową w Polsce, w materii związanej z instytucjonalnymi mechanizmami kontroli i równowagi, **wprost odnosi się do instrumentu konsultacji społecznych**²⁷.

Komisja wskazała, że **Polska wzmocniła przepisy regulujące konsultacje, aby poprawić jakość przyjmowanego prawodawstwa** m.in. poprzez zmiany Regulaminów Sejmu, Senatu i Rady Ministrów. Komisja Europejska, po dialogu z organizacjami pozarządowymi, stwierdziła, iż na ocenę skutków długoterminowych jest wciąż zbyt wcześnie (dane KE obejmowały jedynie dwa pierwsze miesiące funkcjonowania konsultacji społecznych), jednocześnie skonstatowano, że nowe przepisy zapewniają wystarczająco dużo czasu na opiniowanie projektów ustaw.

Konsultacje społeczne w podstawie programowej edukacji obywatelskiej

Podczas konferencji „Cel – lepsze prawo. Ocena skutków zmian w Regulaminie Sejmu z 26 lipca 2024 r.”²⁸, która odbyła się 24 kwietnia 2025 r. w Sejmie, wielokrotnie wybrzmiały głosy, które wskazywały na wagę udziału osób młodszych, które mogą brać udział w sejmowych konsultacjach już od 13. roku życia²⁹. Wyrażono naówczas obawy dotyczące niskiego poziomu wiedzy, przygotowania obywatelskiego oraz braku wypracowanych nawyków partycypacyjnych, szczególnie wśród młodszego pokolenia. Stąd podkreślono konieczność zapewnienia edukacji obywatelskiej m.in. związanej z instrumentami udziału obywateli w procesie stanowienia prawa, w tym zwłaszcza poprzez instytucję konsultacji społecznych projektów ustaw.

Mając powyższe na uwadze, Marszałek Sejmu Szymon Hołownia wystąpił 20 czerwca 2025 r. do Minister Edukacji Barbary Nowackiej z prośbą o rozważenie możliwości

²⁶ 2025 Rule of law report – Communication and country chapters, Komisja Europejska, https://commission.europa.eu/publications/2025-rule-law-report-communication-and-country-chapters_en.

²⁷ Sprawozdanie na temat praworządności z 2025 r. Rozdział dotyczący sytuacji w zakresie praworządności w Polsce, Komisja Europejska, Strasburg, 8.07.2025, s. 24, https://commission.europa.eu/document/download/bac7fb6c-b5f2-4593-b62a-b9a4b87269e4_pl.

²⁸ Konferencja „Cel – lepsze prawo. Ocena skutków zmian w Regulaminie Sejmu z 26 lipca 2024 r.”, Sejm RP, 24.04.2025 r., <https://www.sejm.gov.pl/sejm10.nsf/transmisje.xsp?unid=CEE9763E3AE7A51CC-1258C750042F1C3>.

²⁹ W analizowanym przedziale czasowym w konsultacjach uczestniczyły: 3 osoby z rocznika 2011 (14 lat), 4 z 2010 r. (15 lat), 13 z 2009 r. (16 lat) oraz 13 osób z rocznika 2008 (17 lat).

uwzględnienia w podstawach programowych nauczania edukacji obywatelskiej instrumentu konsultacji społecznych w procesie stanowienia prawa.

Minister Edukacji, w odpowiedzi z 4 lipca 2025 r., wskazała, że przedmiotowe treści są ujęte w podstawie programowej, a głównym celem przedmiotu edukacja obywatelska jest przygotowanie uczniów do świadomego i odpowiedzialnego zaangażowania obywatelskiego.

Zgodnie z kryteriami przedmiotu, przed uczniem stoi wymóg przedstawienia przebiegu procesu legislacyjnego w Polsce na przykładzie wybranej ustawy, z możliwymi formami zaangażowania obywatela w proces stanowienia prawa. Uczeń w ramach przedmiotu edukacja obywatelska podejmuje przynajmniej cztery działania obywatelskie. Wśród 18 propozycji z katalogu przedstawionych działań znalazło się **uczestnictwo w konsultacjach społecznych na wybrany temat** lub wysłuchaniu publicznym, podczas których uczeń **formułuje własną opinię i przekazuje ją odpowiednim władzom**.

Pewną znaczącą klamrą dla opisanego procesu jest nowy **podręcznik do edukacji obywatelskiej** *Masz wpływ*³⁰. Publikacja w przedstawionych we wprowadzeniu działaniach obywatelskich uwzględnia **udział w konsultacjach społecznych** na wybrany temat³¹, wątek konsultacyjny zaś rozwinięty jest w tematach poświęconych procesowi legislacyjnemu³². Uczeń może **uzyskać praktyczną i deskryptywną wiedzę** o tym, czym są konsultacje, jak przebiegają, kto może w nich wziąć udział oraz w jaki sposób można to zrobić.

Najważniejsze dane liczbowe dotyczące konsultacji społecznych

Do 22 października 2025 r. (upłynął rok bez kilku dni od wejścia w życie regulacji) Marszałek Sejmu skierował do konsultacji społecznych 150 projektów ustaw, z czego 117 już zostało zakończonych, a w 33 przypadkach konsultacje trwają.

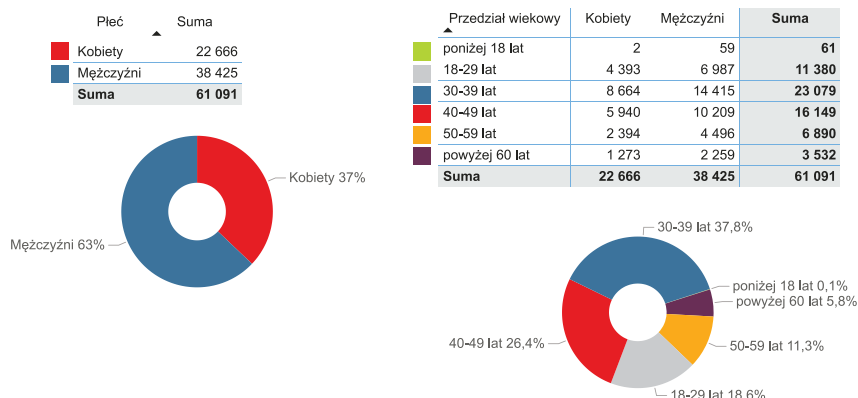
Jest to wystarczający czas, by pokusić się o pewne podsumowania.

³⁰ *Masz wpływ. Część 1. Edukacja obywatelska. Podręcznik. Liceum i technikum*, Nowa Era 2025.

³¹ Ibidem, s. 22, 23.

³² Ibidem, s. 228.

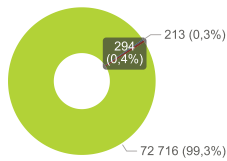
Uczestnicy konsultacji społecznych według przedziałów wiekowych i płci

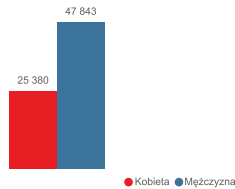
Wyniki konsultacji społecznych - stan na dzień 22.10.2025 r.

Przywołane dane dotyczące uczestników konsultacji społecznych według płci wskazują na przewagę mężczyzn – 63%. Sytuacja ta, z niewielkimi wahaniami, utrzymuje się od początku funkcjonowania tego mechanizmu. Najliczniej reprezentowane są osoby w przedziale 30–49 lat, które stanowią niemal 65% wszystkich uczestników. Z wiekiem spada zainteresowanie udziałem w konsultacjach. Grupa najmłodsza (18–29 lat) stanowi 18,6% ogółu. Warto zauważyć, że udział w konsultacjach jest możliwy już po ukończeniu 13 lat i z takiej możliwości skorzystało dotychczas 61 młodych obywateli, w tym – niestety – tylko 2 obywatelki.

Pytanie 1.
Kogo Pani/Pan reprezentuje?

Osoby reprezentujące:	Kobiety	Mężczyźni	Suma
Siebie	25 142	47 574	72 716
Podmiot inny niż osoba prawna	126	87	213
Osobę prawną	112	182	294
Suma	25 380	47 843	73 223

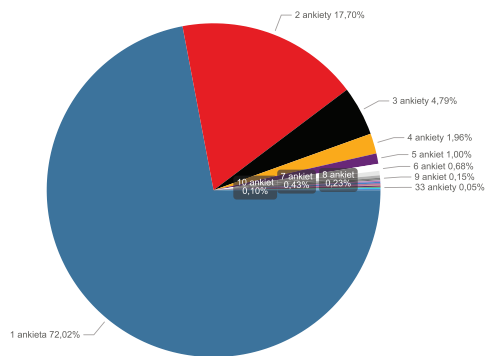

Wyniki konsultacji społecznych - stan na dzień 22.10.2025 r.

Uczestnicy konsultacji społecznych reprezentują w ogromnej większości siebie. Osoby prawne i podmioty inne niż osoba prawna stanowią w sumie 0,7% ogółu uczestników.

Raport nr 1

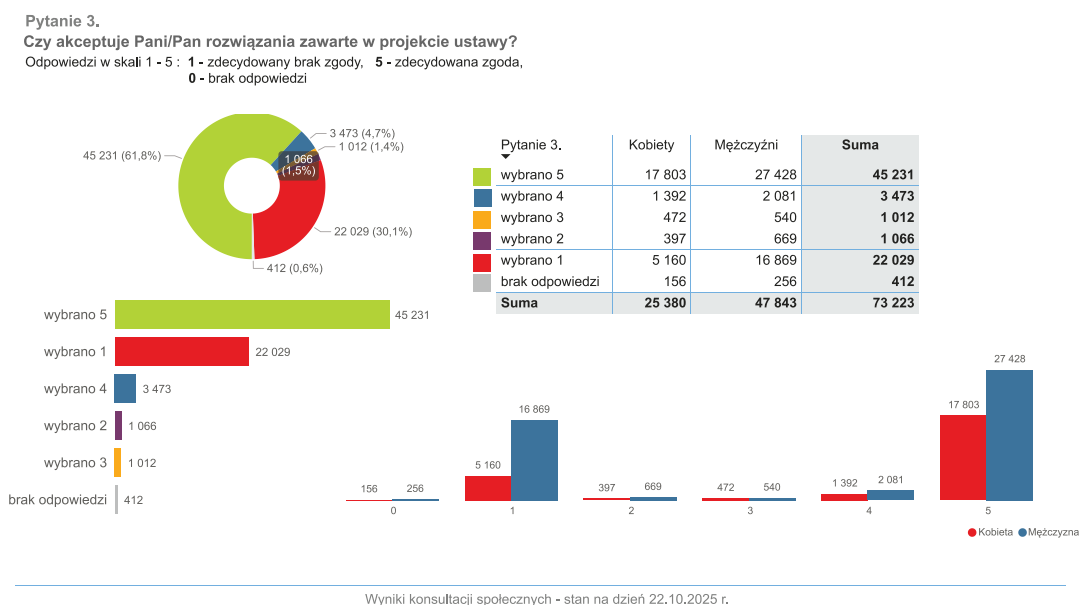
Uczestnicy konsultacji społecznych według liczby wysłanych ankiet

Liczba ankiet	Uczestnicy	Suma
1 ankiet	52 733	52 733
2 ankiet	6 482	12 964
3 ankiet	1 168	3 504
4 ankiet	358	1 432
5 ankiet	147	735
6 ankiet	83	498
7 ankiet	45	315
8 ankiet	21	168
9 ankiet	12	108
14 ankiet	8	112
10 ankiet	7	70
12 ankiet	4	48
11 ankiet	3	33
23 ankiet	3	69
13 ankiet	2	26
15 ankiet	2	30
19 ankiet	2	38
34 ankiet	2	68
16 ankiet	1	16
17 ankiet	1	17
18 ankiet	1	18
20 ankiet	1	20
22 ankiet	1	22
25 ankiet	1	25
29 ankiet	1	29
33 ankiet	1	33
92 ankiet	1	92
Suma	61 091	73 223

Wyniki konsultacji społecznych - stan na dzień 22.10.2025 r.

Interesująca jest informacja o liczbie ankiet wysyłanych przez poszczególnych uczestników. Większość z nich, ponad 72%, wzięła udział w konsultacjach tylko raz, ale jest też jedna osoba, która wzięła udział w konsultacjach przeprowadzanych wobec 92 projektów ustaw, a 2 osoby wzięły udział w konsultacjach 68 razy. Odsetek osób, które wzięły udział w konsultacjach więcej niż raz wzrósł od czerwca 2025 r. o ponad 10 pkt procentowych – wówczas wynosił 16,4% a obecnie niemal 28%.

Większą mobilizację do udziału w konsultacjach wykazują zwolennicy proponowanych rozwiązań – 62% wyraża zdecydowaną zgodę, natomiast 30% zdecydowany jej brak.

Wpływ konsultacji społecznych na proces stanowienia prawa

Do 30 września 2025 r. konsultacje społeczne zostały przeprowadzone dla 105 projektów ustaw. W ciągu 11 miesięcy od momentu wdrożenia narzędzia konsultacyjnego, wobec 57 z tych projektów³³ ustawodawca rozpoczął merytoryczne prace w Sejmie RP, z czego 16 przedłożeń stało się obowiązującym prawem po ich podpisaniu przez Prezydenta RP, 1 ustawa została zawetowana, zaś jedną z przyjętych przez Sejm ustaw Prezydent RP skierował do Trybunału Konstytucyjnego (równolegle 3 ustawy oczekiwały na decyzję Prezydenta RP). Jednocześnie pierwsze czytanie odbyło się wobec 28 ze skonsultowanych projektów, z kolei 8 z 105 analizowanych propozycji Sejm odrzucił.

³³ Mowa o projektach: 28 po I czytaniu, 21 uchwalonych oraz 8 odrzuconych.

Możliwość dokonania przez obywateli oceny przedłożonych 105 propozycji zmian w prawie, wraz ze wskazaniem etapu legislacyjnego każdego z projektów, stanowi cenną perspektywę porównawczą. Pozwala bowiem zbadać wpływ konsultacji społecznych i obywatelskiego głosu na proces stanowienia prawa, w szczególności umożliwia zweryfikowanie gotowości ustawodawcy (posłanek i posłów) do korzystania z nowego sejmowego instrumentarium partycypacyjnego.

Tabela 9.

Ilość projektów z zakończonymi konsultacjami (stan na 30.09.2025)	Niezakończony proces legislacyjny w Sejmie	Projekty uchwalone przez Sejm	Projekty odrzucone	Projekty wycofane
105 ³⁴	69	21	8	1
w tym: 6 bez nadanego numeru druku	w tym: 28 projektów po I czytaniu ³⁵	w tym: 16 ustaw podpisanych przez Prezydenta RP 1 ustawa zawetowana przez Prezydenta RP ³⁶ 1 ustawa skierowana do Trybunału Konstytucyjnego w trybie prewencyjnej kontroli ³⁷ 1 ustawa oczekująca na decyzję Prezydenta RP ³⁸ 2 ustawy oczekujące na stanowisko Senatu ³⁹		

Do przebiegu konsultacji społecznych odnoszą się postowie podczas prac sejmowych, w tym m.in. poprzez przywoływanie ogólnych wyników konsultacji (np. w zakresie

³⁴ W liczbie 105 skonsultowanych projektów mieści się: 6 projektów bez nadanego numeru druku, 69 projektów z niezakończonym procesem legislacyjnym w Sejmie, 21 projektów uchwalonych przez Sejm, 8 odrzuconych oraz 1 wycofany.

³⁵ Na potrzeby niniejszej publikacji kwalifikację projektu jako „po I czytaniu” wyznacza moment I czytania na posiedzeniu Sejmu, co faktycznie (mimo że w świetle prawa II czytanie rozpoczynałoby się wraz z rozpatrywaniem przez Sejm sprawozdania Komisji po I czytaniu) zapewnia możliwość merytorycznej dyskusji, w tym m.in. odwoływania i powoływania się przez posłów na wyniki przeprowadzonych konsultacji społecznych.

³⁶ Poselski projekt ustawy o szczególnych rozwiązaniach w zakresie rozpoznawania przez Sąd Najwyższy spraw związanych z wyborami Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej oraz wyborami uzupełniającymi do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej, zarządzonymi w 2025 r. (druk nr 923).

³⁷ Poselski projekt ustawy o zmianie ustawy o wykonywaniu mandatu posła i senatora (druk nr 926).

³⁸ Poselski projekt ustawy o zmianie ustawy – Kodeks pracy oraz niektórych innych ustaw (druk nr 1404). Prezydent RP podpisał ustawę 15 października 2025 r.

³⁹ Poselski projekt ustawy o zmianie ustawy – Prawo geodezyjne i kartograficzne (druk nr 1505) – 17 października 2025 r. ustawę przekazano Prezydentowi do podpisu.

Poselski projekt ustawy o zmianie ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (druk nr 1187) – według stanu na 9 października 2025 r.

określenia, czy większość uczestników była zwolennikami proponowanych rozwiązań), jak i poprzez odnoszenie się do konkretnych komentarzy (ankiet).

Złożone w procesie konsultacji ankiety stwarzają instytucjonalne ramy do udostępniania merytorycznych opinii i komentarzy. Tak nowo powstała „baza danych” coraz częściej staje się przyczynkiem do wykorzystania zagregowanych w ankietach informacji w pracach Sejmu, m.in.: w ocenie skutków regulacji (OSR), podczas sejmowej debaty, jak również poprzez zgłoszenie poprawek do projektu ustawy.

Od momentu wprowadzenia instrumentu konsultacyjnego widoczne są wypowiedzi posłów (niezależnie od ich politycznej przynależności), które świadczą o braku świadomości o tym, że konsultacje społeczne były prowadzone, a ich wyniki są dostępne do analizy i wykorzystania w pracach parlamentarzystów:

- „Po pierwsze, **chciałbym dokładnie poznać szczegóły konsultacji społecznych, które się odbywały, tzn. to, ile osób wzięło udział w tych konsultacjach, gdzie były te konsultacje przeprowadzane, jakie są efekty tych konsultacji. Chciałbym, żeby ktoś szczegółowo nam omówił ten proces konsultacyjny, bo to jest dość istotne**”⁴⁰.
- „Krótkie pytanie. Mówimy o konsultacjach. **Gdzie były te konsultacje prowadzone i na jakiej grupie badawczej, bo nie słyszałem nigdzie o jakichś konsultacjach**, tak aby prowadzić działania właśnie w tym kierunku i rozmawiać”⁴¹.

Z czasem ilość takich wypowiedzi maleje, szczególnie wraz ze zwiększającą się partycypacją społeczną i popularnością konsultacji.

Wyzwania z obszaru procesu legislacyjnego

1. Za sprawą zmiany praktyki administracyjnej **zlikwidowano tzw. sejmową zamrażarkę**. Jednakże sprawność przebiegu procesu legislacyjnego zależy w głównej mierze od decyzji podejmowanych przez Marszałka Sejmu (np. w zakresie nadawania projektom numerów druku, niezwłoczne zarządzanie konsultacji społecznych).
2. Pomimo widocznej poprawy procesu stanowienia prawa, **wyzwaniem pozostaje skracanie terminów postępowania z projektami ustaw i uchwał** (w szczególności w przypadku terminu, który powinien być dotrzymany przed drugim czytaniem projektu). Dotyczy to w głównej mierze projektów rządowych.
3. Dalszego monitorowania wymaga to, czy **komisje sejmowe dotrzymują 9-miesięcznego terminu (maksymalnie 12-miesięcznego) na przedstawienie sprawozdania**, który liczony jest od dnia przeprowadzenia pierwszego czytania. Dotychczasowa praktyka

⁴⁰ Zob. sprawozdanie Stenograficzne z 40. posiedzenia Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej w dniu 12 września 2025 r., s. 510, https://orka2.sejm.gov.pl/StenoInter10.nsf/0/6690EA58A22EB705C1258D-030077199C/%24File/40_d_ksiazka.pdf.

⁴¹ Ibidem, s. 513.

pokazuje, że termin ten, wprowadzony na mocy reformy Regulaminu Sejmu z 26 lipca 2024 r., nie zawsze jest dotrzymywany. Jeśli nie nastąpi w tym względzie poprawa, warto się zastanowić nad celowością tej regulacji lub koniecznością dokonania zmian, związanych z określeniem m.in. konsekwencji przekroczenia wskazanego terminu.

4. Ponadto zmieniony art. 43 ust. 1 Regulaminu Sejmu wprowadził 9-miesięczny termin na przedstawienie przez komisję sprawozdania, liczony od dnia przeprowadzenia I czytania. Z tego względu **przepis nie obejmuje sytuacji, w których projekt został skierowany do komisji, ale nie odbyło się jego I czytanie**. Ten obszar potencjalnego „mrożenia” projektów w komisjach także należałoby poddać stosownej regulacji.
5. Konsultacje społeczne projektów ustaw okazały się narzędziem **bezprecedensowo angażującym społeczeństwo**. Z tego też względu należy utrzymać regułę, zgodnie z którą wszystkie projekty są kierowane do konsultacji, a skracanie terminów następuje w drodze wyjątku. Warto podjąć działania, które **zwiększyłyby wiedzę o tym nowym instrumencie prawnym – zarówno wśród społeczeństwa, ale także wśród posłów**, gdyż jak pokazują przedstawione wcześniej analizy, nie wszyscy deputowani mają wiedzę o tym, na czym konsultacje te polegają. Warto rozważyć kontynuację rozpoczętej dyskusji na temat potencjalnego połączenia systemów konsultacji rządowych i sejmowych, prowadzonej pomiędzy kierownictwem Kancelarii Sejmu a Rządowym Centrum Legislacji.
6. Z perspektywy kompetencji Marszałka Sejmu istotnym instrumentem włączającym społeczeństwo jest obywatelska inicjatywa ustawodawcza, czyli możliwość wniesienia do Sejmu projektu ustawy podpisanego przez co najmniej 100 tys. obywateli mających czynne prawo wyborcze. Na początku bieżącej kadencji w Kancelarii Sejmu analizowano postulaty zmian w zakresie digitalizacji tej procedury, **co umożliwiłoby np. wyrażenie poparcia wobec projektu ustawy przy użyciu profilu zaufanego**. Byłoby to rozwiązanie pożądane zarówno z uwagi na osoby ze szczególnymi potrzebami, ale także ze względu na ochronę prywatności obywateli. Do tych rozważań dobrze byłoby wrócić, np. w związku z pracą nad projektem z druku 556 (projekt nowelizacji Kodeksu wyborczego dotyczący digitalizacji procedury popierania list kandydatów i kandydatów wybieranych w wyborach powszechnych).

Aneks 2

Sejm otwarty

Zwiedzanie Sejmu przez obywateli

Od początku X kadencji do 30 września 2025 r. gościliśmy w Sejmie 8105 grup, w sumie 313 609 zwiedzających.

Dla porównania – przez ostatnie 2 lata IX kadencji (od 13 listopada 2021 r. do 30 września 2023 r.) Sejm odwiedziło 4039 grup, łącznie 117 668 zwiedzających¹.

W lutym 2024 r. został uruchomiony system rezerwacji wizyt w Sejmie dla osób indywidualnych. Z tej formy odwiedzin parlamentu skorzystały 18 144 osoby².

Warto także dodać, że Kancelaria Sejmu organizuje też Dni Otwarte w Sejmie, czyli wydarzenia umożliwiające wizytę w budynkach polskiego parlamentu przez każdego zainteresowanego. W 2024 r. i 2025 r. odbyły się dni otwarte z okazji Dnia Babci i Dziadka, w maju w Noc Muzeów oraz w listopadzie z okazji Narodowego Święta Niepodległości.

Konkursy wiedzy o Sejmie

Pracownicy Wszechnicy Sejmowej przeprowadzają na terenie całej Polski wykłady dotyczące historii polskiego parlamentaryzmu oraz procesu legislacyjnego połączone z konkursem wiedzy o Sejmie. Od początku X kadencji Sejmu przeprowadzono 106 takich konkursów.

Sejm przyjazny dziennikarzom

Biuro Obsługi Medialnej powstało w lutym 2024 r., w efekcie przeprowadzonej w Kancelarii Sejmu reorganizacji. Celem zmian było unowocześnienie komunikacji poprzez położenie nacisku na obecność w social mediach, większą transparentność, włączenie w proces komunikacji prac Sejmu dziennikarzy i obywateli. Drugim elementem była poprawa warunków pracy korespondentów sejmowych, których publikacje są kluczowe w kształtowaniu wizerunku parlamentu.

Jednym z najważniejszych wyzwań nowego biura było podniesienie poziomu obsługi dziennikarzy sejmowych. Ich korespondencje z Sejmu budują wizerunek instytucji i jej organów. Dziennikarz jest zawodem zaufania publicznego i by tę misję pełnić, potrzebuje nie tylko dostępu do wiedzy, ale też przestrzeni umożliwiającej przygotowanie materiałów czy zrobienie relacji.

¹ Porównywanie do pierwszych dwóch lat IX kadencji nie jest zasadne ze względu na ograniczenia zwiedzania związane z pandemią Covid-19.

² Zwiedzanie odbywa się w dni robocze, poza dniami posiedzeń, o godz. 12.00, https://www.sejm.gov.pl/Sejm10.nsf/page.xsp/zwiedzanie_ind#:~:text=W%20lutym%202024,to%2012%3A00.

Zanim dokonano zmian w Kancelarii Sejmu, przeprowadzono konsultacje z najstarszymi stażem i najbardziej doświadczonymi korespondentami sejmowymi. W efekcie roboczych spotkań dziennikarzy z Marszałkiem Sejmu lub władzami Kancelarii Sejmu udało się wypracować dobre rozwiązania.

Poprawiono i usystematyzowano zasady obsługi dziennikarzy relacjonujących prace parlamentarne. Standardem stały się konferencje prasowe Marszałka Sejmu przed posiedzeniami Izby. Na konferencjach przedstawiane są najważniejsze informacje dotyczące porządku obrad, możliwe jest również zadawanie pytań Marszałkowi Sejmu w tematach znajdujących się w spektrum zainteresowania dziennikarzy. Przy okazji tych konferencji dostrzeżone zostały potrzeby osób głuchych i niedosłyszących. W bieżącej kadencji Sejmu nie tylko posiedzenia Izby, ale i konferencje prasowe Marszałka Sejmu są co do zasady tłumaczone na polski język migowy. Spotkało się to z pozytywnym odzewem środowiska, które ma dostęp z „pierwszej ręki” do informacji na temat stanowienia w Sejmie prawa.

Poprawiono system akredytacji. Na terenie Sejmu obsługujemy obecnie ponad 400 posiadaczy przepustek okresowych (rocznych) oraz ponad 100 posiadaczy przepustek stałych (wieloletnich). Każdego roku wydawanych jest też kilka tysięcy kart jednorazowych. Kluczową sprawą stało się zatem usprawnienie kontaktu dziennikarzy z BOM. W tym celu utworzono dwa odrębne adresy e-mail przeznaczone do obsługi procesu akredytacyjnego (akredytacje@sejm.gov.pl) oraz pytań dziennikarskich (pytaniadziennikarskie@sejm.gov.pl). Przedstawiciele każdej redakcji mogą liczyć na analogiczny poziom obsługi w zakresie pomocy w rozwiązywaniu codziennych problemów związanych z obecnością w Sejmie (np. akredytacjami czy odpowiedziami na pytania). Pozwoliło to przyspieszyć i usprawnić te kluczowe z punktu widzenia potrzeb środowiska medialnego procesy.

Zadbano o komfort pracy korespondentów sejmowych. Do dyspozycji dziennikarzy oddano ponownie – po prawie dekadzie przerwy – salę prasową 101, w której odbywają się konferencje prasowe organizowane przez kluby poselskie i posłów. Cieszy się ona ogromną popularnością. W niecały rok Biuro Obsługi Medialnej we współpracy z technikami z Ośrodka Informatyki obsłużyło ich ponad 500. Konferencje te są nie tylko transmitowane poprzez stronę internetową Sejmu, ale także można je obejrzeć w retransmisji oraz samodzielnie pobrać na własne urządzenia.

Wyremontowano także pokój socjalny 116, z którego korzystają przedstawiciele mediów (dziennikarze i pracownicy obsługi technicznej). Przearanżowano przestrzeń na I piętrze holu głównego, będącą miejscem pracy sejmowych reporterów. Wyznaczone zostały stanowiska do prowadzenia relacji na żywo, a tzw. stoliki dziennikarskie przeniesiono w dogodniejsze, lepiej oświetlone, miejsce i zwiększono ich liczbę. Przestrzeń stała się bardziej komfortowa m.in. dzięki umieszczeniu w niej licznych roślin.

Sejmowe korytarze ponownie otworzyły się dla dziennikarzy – poza niezbędnymi ze względów organizacyjnych czy bezpieczeństwa wyjątkami nie obowiązują żadne ograniczenia w poruszaniu się przedstawicieli mediów po Sejmie.

Obecność Sejmu w Internecie

Social media są dla wielu obywateli pierwszym, a często też głównym źródłem informacji, a ich włączający charakter (możliwość komentowania treści) pozwala nie tylko na informowanie, ale też edukowanie i angażowanie społeczeństwa w proces tworzenia prawa.

W tym celu w strukturze BOM powstał wyspecjalizowany zespół zajmujący się obsługą sejmowych profili w mediach społecznościowych (YouTube, Instagram Sejmu oraz Straży Marszałkowskiej, Facebook). Wcześniej odpowiedzialność za publikację treści była rozproszona, co utrudniało prowadzenie spójnej polityki informacyjnej. To właśnie w ramach tego zespołu powstają jakościowe materiały audiowizualne, których wcześniej brakowało w komunikacji prac parlamentu. Szeroki dobór kanałów w social mediach pozwala, poprzez dostosowanie formy przekazu do kanału informacyjnego, na dotarcie do każdego segmentu odbiorców internetu. Wcześniej w różnych kanałach publikowane były te same treści, co skutecznie ograniczało ich zasięgi.

Ta zmiana paradygmatu myślenia o komunikacji w social mediach pozwoliła na szerokie dotarcie z przekazem. Świadczy o tym wzrost popularności mediów społecznościowych Sejmu. Nasz profil na portalu YouTube odnotował wzrost obserwujących z 40 tys. do ponad 700 tys. (osiemnastokrotny). Nasze sejmowe profile (Instagram, YouTube, Facebook, X) obserwuje prawie milion subskrybentów, a ich liczba cały czas rośnie.

W wymienionych kanałach opublikowano 540 filmów wideo, dziesiątki rolek i setki relacji, których łączny czas oglądania przez wszystkich widzów wyniósł 24,5 mln godzin. W sumie zebrały one 91 mln odstron. Wśród tych materiałów znalazły się nie tylko krótkie materiały wideo, takie jak rolki czy relacje, ale i filmy wideo, mające od kilku do kilkunastu minut. Materiały te miały na celu relacjonowanie, podsumowanie, a także, jak w przypadku filmu na temat koronacji Bolesława Chrobrego w związku z obchodzoną rocznicą 1000-lecia koronacji Królów Polski, zapowiadanie sejmowych wydarzeń.

Wśród sejmowych kanałów ważnym kanałem informacyjnym Sejmu w mediach społecznościowych pozostają konta w serwisie X. Główne konto @KancelariaSejmu obserwuje ponad 208 tys. osób. Publikowane w nim są treści o charakterze oficjalnym, dotyczące m.in. uchwalanych przez Sejm ustaw i podejmowanych uchwał. Wpisy są ilustrowane fotografiami wykonywanymi przez pracowników biura. Prowadzone jest także konto w języku angielskim @PLParliament oraz profil poświęcony historii parlamentaryzmu @DziejeSejmu.

Do nowych form komunikacji należy zaliczyć także emitowany na początku kadencji kilkuodcinkowy wideopodcast z Marszałkiem Sejmu „Sejm. Nowe otwarcie”. W zakamarki Izby, wraz z sejmową kamerą, zjrzało ponad dwa miliony osób.

Należy także podkreślić, że **przywrócono sejmowe konto w serwisie Flickr**. Jest to platforma społecznościowa przeznaczona do publikacji dużej liczby zdjęć z wielu wydarzeń. Umożliwia ona udostępnianie zdjęć parlamentarzystom, instytucjom i pracownikom innych biur Kancelarii Sejmu. Każda z grup odbiorców ma dzięki temu rozwiązaniu publikowane fotografie do dyspozycji nieodpłatnie. Są one chętnie wykorzystywane m.in. przez posłów na ich stronach internetowych oraz w mediach społecznościowych. Łączna liczba wyświetleń od początku ponownego uruchomienia profilu w serwisie Flickr to ponad 1 mln 300 tys. Zdjęcia cieszyły się wyjątkową popularnością między innymi w trakcie Prezydencji. Na profilu dedykowanym obsłudze prezydencji, prowadzonym wspólnie z Centrum Informacyjnym Senatu, zdjęcia z wydarzeń były wyświetlane przez uczestników kilkadziesiąt tysięcy razy.

Produkowane przez BOM materiały służą dobru wspólnemu i są przekazywane odbiorcom bezpłatnie. Dbając jednocześnie o prawa autorskie ich twórców, BOM wprowadził system oznaczania utworów audiowizualnych znakiem wodnym. Dzięki temu zdjęcia są chronione przed nieautoryzowanym użyciem, a sam znak wyraźnie wskazuje zarówno ich autora (właściciela autorskich praw osobistych), jak i Kancelarię Sejmu (jako właściciela autorskich praw majątkowych). Biuro Obsługi Medialnej z otwartością traktuje wpływające prośby o nieodpłatne wykorzystanie sejmowych fotografii w publikacjach książkowych, także komercyjnych.

Wybrane wydarzenia dla społeczeństwa

Sejm Dzieci i Młodzieży

Jubileuszowa, XXX sesja Sejmu Dzieci i Młodzieży (SDiM), która odbyła się jesienią 2024 r., była pod wieloma względami wyjątkowa: inaczej niż w poprzednich edycjach, wybór uczestników odbył się poprzez dwuetapowe losowanie. Finał projektu miał miejsce 30 września 2024 r. Istotną zmianą było także pozostawienie młodzieży wyboru tematu obrad – w tym celu zadano jej pytanie: „Co jest dla nas najważniejsze?”.

XXXI Sesja Sejmu Dzieci i Młodzieży w 2025 r. odbyła się według formuły przyjętej podczas poprzedniej edycji. Na początku ze wszystkich szkół podstawowych w Polsce zostały wylosowane 153 placówki, a następnie w każdej z nich troje spośród chętnych uczniów i uczennic – po jednej osobie z klas szóstych, siódmych i ósmych.

Ostatnia edycja przebiegła pod hasłem „PorozmawiajMY o edukacji obywatelskiej”. Uczniowie i uczennice mieli przestrzeń do dyskusji na ten temat najpierw w swoich szkołach, a później podczas obrad w Sejmie. Celem projektu był wybór, w wyniku głosowania, najważniejszych dla dzieci i młodzieży zagadnień związanych z edukacją obywatelską.

W wyniku głosowania zostały wybrane tematy w ramach trzech zagadnień:

1. „Sposób rozumienia postawy obywatelskiej”: *Podzielane wartości: patriotyzm rozumiany jako szacunek do ojczyzny, symboli narodowych, polskiej historii, miejsc pamięci czy świąt narodowych.*
2. „Potrzeby związane ze szkolną i pozaszkolną edukacją obywatelską”: *Zdobycie wiedzy dotyczącej procedur (np. jak napisać petycję, głosować, załatwić sprawę w urzędzie, przygotować oficjalne spotkanie).*
3. „Sfera marzeń obywatelskich”: *Rozwiązywanie przez państwo problemów utrudniających młodzieży zaangażowanie obywatelskie, takich jak: wykluczenie komunikacyjne, trudności w wejściu na rynek pracy, brak inwestycji w infrastrukturę sportową.*

W ramach projektu pilotażowego w posiedzeniu wzięli również udział uczniowie reprezentujący mniejszości narodowe i etniczne z województwa małopolskiego. Przedstawicielki mniejszości romskiej, łemkowskiej i słowackiej zabrały głos z mównicy sejmowej i w krótkich wystąpieniach przybliżyły kulturę swoich środowisk i życie codzienne rówieśników.

Obywatelski Parlament Seniorów (OPS)

Obywatelski Parlament Seniorów jest unikalną formą aktywności i uczestnictwa osób starszych w procesie budowy społeczeństwa obywatelskiego. Zarówno w roku 2024, jak również w 2025, seniorzy mogli przedstawić swoje postulaty dotyczące najważniejszych dla nich obszarów życia i propozycji zmian.

28 października 2024 r. odbyła się X sesja IV Kadencji Obywatelskiego Parlamentu Seniorów „Seniorzy i Przyszłość Polski” pod honorowym patronatem Marszałka Sejmu Szymona Hołowni.

Motto wydarzenia – „SENIORZY I PRZYSZŁOŚĆ POLSKI” oznacza współudział i przyjęcie współodpowiedzialności osób starszych za najważniejsze sprawy kraju i społeczeństwa w różnych obszarach życia, na poziomie ogólnokrajowym i lokalnym, a także za kształtowanie przyszłości i warunków funkcjonowania przyszłych pokoleń.

13 października 2025 r. odbyła się XI sesja sprawozdawczo-wyborcza pod honorowym patronatem Marszałka Sejmu Szymona Hołowni. Podczas sesji wybrani zostali w drodze głosowania delegaci, którzy weszli w skład Prezydium OPS.

Przed obradami uczestnicy mieli sposobność porozmawiania z ekspertami z Zakładu Ubezpieczeń Społecznych i Państwowej Inspekcji Pracy oraz konsultacji ze specjalistami profilaktyki zdrowia na stoisku przygotowanym przez NFZ.

W każdej sesji udział wzięło ponad 300 delegatów z całej Polski oraz wielu gości.

Sejmowe Lato Filmowe

W 2024 r. powróciły projekcje filmowe w ogrodach Sejmu. Zrealizowane zostały 2 edycje, które cieszyły się ogromnym zainteresowaniem obywateli, gromadząc w sierpniowe weekendy ponad 300 widzów na każdym pokazie.

W edycji ubiegłorocznej zaprezentowano filmy Stanisława Barei: „Poszukiwany, poszukiwana” oraz „Nie ma róży bez ognia”. Dobór dzieł związany był z miejscami charakterystycznymi dla stolicy, które dzisiaj, choć wyglądają inaczej, w otoczeniu nowych budynków i parków, pozostają wciąż symbolem Warszawy.

W tegorocznej edycji (2025) pokazane zostały filmy, które zdobyły nagrody Europejskiej Akademii Filmowej: „Młodość” w reż. Paola Sorrentino, „Zimna Wojna” w reż. Pawła Pawlikowskiego, „W trójkącie” w reż. Rubena Östlunda.

Interaktywny mural z wizerunkiem Zofii Moraczewskiej

Od początku marca 2025 r. na ścianie szczytowej sejmowego budynku U przy ul. Wiejskiej 1 można oglądać interaktywny mural z wizerunkiem Zofii Moraczewskiej, jednej z pierwszych posłanek na Sejm RP, pierwszej kobiety, która wystąpiła na mównicy sejmowej. Jest to możliwe dzięki specjalnej tablicy z kodem QR, dostępnej dla każdego obywatela.

„Utkane z wolności” – konkurs na projekt kilimu inspirowany postacią Zofii Moraczewskiej

Konkurs przygotowany w 100. rocznicę Międzynarodowej Wystawy Sztuk Dekoracyjnych i Nowoczesnego Przemysłu w Paryżu połączył tradycję, historię i przyszłość polskiego wzornictwa. Jego celem było uhonorowanie Zofii Moraczewskiej, jednej z pierwszych kobiet w polskim parlamencie, a także przywrócenie należytego miejsca w naszej świadomości kilimowi, który w czasach II RP (ale również w latach późniejszych) był ważnym elementem dekoracyjnym polskich domów. Zgłoszono 45 projektów, do ścisłego finału wybrano 11. Rozdanie nagród odbyło się 3 czerwca 2025 r. Zwycięzcą został Michał Kołodziej, architekt i urbanista.

Partnerami wydarzenia byli: Muzeum Narodowe, Instytut Wzornictwa Przemysłowego, Centralne Muzeum Włókiennictwa i Muzeum Tatrzańskie.

Chopin w Sejmie

Podczas trwania XIX Międzynarodowego Konkursu Pianistycznego im. Fryderyka Chopina (2–23 października 2025 r.) w Sejmie miały miejsce następujące wydarzenia:

- 7 października – prezentacja w holu głównym Sejmu rękopisu pieśni „Poseł” Fryderyka Chopina. Rękopis pieśni w kwietniu 2025 r. zakupił na aukcji w Berlinie Narodowy Instytut Fryderyka Chopina (darczyńcą jest Fundacja Orlen). Dzieło zostało pokazane publicznie po raz pierwszy od zakupu.
- 8 października – recital chopinowski Marii Moliszewskiej – uczestniczki XIX Międzynarodowego Konkursu Pianistycznego im. Fryderyka Chopina.
- 9 października – przedpremierowe pokazy filmu „Chopin, Chopin!” w reż. Michała Kwiecińskiego.
- 16 października – recital chopinowski Mateusza Krzyżowskiego, uczestnika XIX Międzynarodowego Konkursu Pianistycznego im. Fryderyka Chopina.

Marszałek Sejmu ufundował drugą nagrodę przyznaną w XIX Międzynarodowym Konkursie Pianistycznym im. Fryderyka Chopina.

Mniejszości narodowe i etniczne

Na początku X kadencji Sejmu przedstawiciele mniejszości narodowych i etnicznych, na czele z Grzegorzem Kuprianowiczem, współprzewodniczącym Komisji Wspólnej Rządu i Mniejszości Narodowych i Etnicznych, zwrócili się do Marszałka Sejmu Szymona Hołowni z postulatem powołania doradcy Marszałka ds. mniejszości, bowiem w X kadencji Sejmu mandatu poselskiego nie zdobył żaden przedstawiciel tego środowiska. Dotychczas bowiem, przez ponad 30 lat, grupa ta zawsze posiadała swoich przedstawicieli w parlamencie³. Byli to co prawda wyłącznie członkowie społeczności mniejszości niemieckiej, ale reprezentowali zawsze wszystkie mniejszości, aktywnie włączając się m.in. w prace sejmowej Komisji Mniejszości Narodowych i Etnicznych.

15 maja 2024 r. Marszałek Sejmu Szymon Hołownia powołał Ryszarda Gallę⁴ na stanowisko doradcy ds. mniejszości narodowych i etnicznych. Kandydaturę tę w głosowaniu wewnętrznym wsparli przedstawiciele wszystkich mniejszości narodowych. „Różnice, różnorodność naszych języków, naszych kultur, naszych wyznań są naszą siłą, a nie

³ W I kadencji Sejmu RP (1991–1993) mandaty uzyskało 7 posłów z mniejszości niemieckiej (równocześnie, w II kadencji Senatu RP, 1 senator – razem tworzyli Parlamentarne Koło Mniejszości Niemieckiej), w II kadencji Sejmu (1993–1997) – 4 posłów (także 1 senator w III kadencji Senatu), następnie od III do V kadencji (1997–2007) mniejszość niemiecka miała 2 posłów, a w VI–IX kadencji (lata 2007–2023) mandat sprawował jeden poseł z mniejszości.

⁴ Ryszard Galla jest byłym posłem mniejszości niemieckiej, zasiadał w Sejmie nieprzerwanie od V do IX kadencji.

słabością. Silne państwo zawsze powinno w ten sposób o naszej różnorodności myśleć” – powiedział podczas uroczystości powołania doradcy Szymon Hołownia.

Doradca ds. mniejszości narodowych brał udział w pracach zarówno sejmowej Komisji Mniejszości Narodowych i Etnicznych, jak i Komisji Wspólnej Rządu i Mniejszości Narodowych i Etnicznych. Reprezentował także Marszałka Sejmu podczas wielu spotkań i konferencji.

4 lutego 2025 r. w Sali Kolumnowej Sejmu miało miejsce niezwykle ważne dla mniejszości narodowych i etnicznych wydarzenie, a mianowicie konferencja pod patronatem Marszałka Sejmu „20 lat ustawy o mniejszościach narodowych i etnicznych oraz o języku regionalnym⁵ – historia, funkcjonowanie i przyszłość”. W konferencji udział wzięli m.in. Marszałek Sejmu Szymon Hołownia, Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji Tomasz Siemoniak oraz Przewodnicząca Komisji Mniejszości Narodowych i Etnicznych, posłanka Wanda Nowicka, reprezentanci wielu resortów, parlamentarzyści, przedstawiciele wszystkich mniejszości narodowych i etnicznych oraz społeczności posługującej się językiem kaszubskim, naukowcy, samorządowcy.

Wydarzeniu towarzyszyła wystawa przedstawiająca bogactwo kulturowe mniejszości narodowych i etnicznych w Polsce. Jej organizatorzy wyrazili przekonanie, „... że stanie się [ona] impulsem do dalszych działań na rzecz ochrony i promocji różnorodności kulturowej oraz inspiracją do otwartej i konstruktywnej dyskusji na temat wyzwań, przed którymi stoją mniejszości w zmieniającym się świecie”⁶.

W trakcie konferencji omówiono genezę, bieżące funkcjonowanie i propozycje nowelizacji ustawy o mniejszościach narodowych i etnicznych oraz o języku regionalnym. Jednym z najważniejszych postulatów przedstawicieli mniejszości było stworzenie Sekretariatu Strony Mniejszościowej Komisji Wspólnej Rządu i Mniejszości Narodowych i Etnicznych. Był to wniosek umieszczony także w „Bilansie otwarcia 2023. Mniejszości narodowe i etniczne w Polsce – najważniejsze zagadnienia nurtujące środowiska mniejszości narodowych i etnicznych”⁷.

W Kancelarii Sejmu rozpoczęły się prace nad projektem nowelizacji zakładającej, że obsługę merytoryczną i administracyjną wchodzących w skład Komisji Wspólnej przedstawicieli mniejszości narodowych i etnicznych oraz przedstawicieli społeczności posługującej się językiem regionalnym zapewnia Kancelaria Sejmu.

⁵ Ustawa z dnia 6 stycznia 2005 r. o mniejszościach narodowych i etnicznych oraz o języku regionalnym (Dz.U. 2005 Nr 17 poz. 141).

⁶ Wystawa składa się z 16 tablic, które przedstawiają 9 mniejszości narodowych – białoruską, czeską, litewską, niemiecką, ormiańską, rosyjską, słowacką, ukraińską i żydowską; 4 mniejszości etniczne – karaimską, łemkowską, romską i tatarską oraz społeczność posługującą się językiem kaszubskim. Projekt finansowany przez MSWiA, autorem jest Dom Współpracy Polsko Niemieckiej.

⁷ Autorem raportu jest strona mniejszościowa Komisji Wspólnej Rządu i Mniejszości Narodowych i Etnicznych ze współprzewodniczącym Grzegorzem Kuprianowiczem na czele.

Projekt ustawy, złożony 21 lutego 2025 r. (druk nr 1076), poparło 79 posłów ze wszystkich klubów koalicyjnych. W trzecim sejmowym czytaniu wszystkie ugrupowania koalicyjne były za, posłowie Prawa i Sprawiedliwości wstrzymali się od głosu, Senat nie wniósł poprawek, a Prezydent Andrzej Duda podpisał ustawę jako jedną z ostatnich przed końcem kadencji.

Regulacja weszła w życie 3 listopada 2025 r., w związku z czym Sekretariat Strony Mniejszościowej Komisji Wspólnej Rządu i Mniejszości Narodowych i Etnicznych rozpoczął funkcjonowanie jako odrębna jednostka organizacyjna Kancelarii Sejmu. Do zadań Sekretariatu należy m.in. wsparcie organizacyjne i merytoryczne przedstawicieli mniejszości narodowych i etnicznych, w tym doradztwa, w szczególności prawnego, w sprawach rozpatrywanych przez Komisję Wspólną, promocję informacji o mniejszościach narodowych i etnicznych wśród posłów i społeczeństwa poprzez organizowanie konferencji, spotkań i wystaw.

Petycje do Marszałka

W trakcie sprawowania funkcji Marszałka Sejmu przez Szymona Hołownię wydzielono odrębną kategorię spraw związanych z jego ścisłymi kompetencjami. Mowa tutaj o petycjach kierowanych do Marszałka Sejmu, nie jako do osoby kierującej pracami Sejmu, ale jako organu państwa posiadającego odrębne konstytucyjne i ustawowe kompetencje.

Po objęciu urzędu, na początku 2024 r., Szymon Hołownia zwrócił się do ekspertów o zbadanie kwestii, czy ustawę z dnia 11 lipca 2014 r. o petycjach, regulującą zasady składania i rozpatrywania petycji oraz sposób postępowania organów w sprawach dotyczących petycji, należy również stosować do petycji składanych do Marszałka Sejmu. W wyniku przeprowadzonej analizy eksperci potwierdzili, że wspomniana ustawa ma zastosowanie do petycji składanych do Marszałka Sejmu.

Zgodnie z treścią art. 63 Konstytucji RP, każdy ma prawo składać petycje, wnioski i skargi w interesie publicznym, własnym lub innej osoby za jej zgodą do organów władzy publicznej oraz do organizacji i instytucji społecznych w związku z wykonywanymi przez nie zadaniami zleconymi z zakresu administracji publicznej. Przepis ten stanowi, że adresatem petycji mogą być wszystkie organy władzy publicznej. Jednym z takich organów jest Marszałek Sejmu, któremu przepisy prawa przyznają samodzielne kompetencje, nieprzypisane innym organom Sejmu.

Gabinet Marszałka Sejmu podjął prace organizacyjne nad wdrożeniem mechanizmu składania petycji. Konieczne było dostosowanie strony internetowej Sejmu, tak by wnoszone przez różne podmioty petycje mogły być jawne dla wszystkich zainteresowanych ich treścią. Przedsięwzięcie zostało zrealizowane dzięki wsparciu pionu informatycznego

oraz zaangażowaniu Gabinetu Marszałka Sejmu, który opracował zakładkę umieszczoną następnie na stronie internetowej. Ponadto przygotowano procedurę postępowania w zakresie petycji.

Dotychczas do Marszałka Sejmu wpłynęło siedem petycji od obywateli. Petycje dotyczyły następujących zagadnień:

- 1) udostępnienia osobom z zewnątrz, poza dniami posiedzeń Sejmu, możliwości spożycia posiłku w Restauracji Sejmowej;
- 2) usprawnienia procesu konsultacji społecznych projektów ustaw poprzez zmiany w formularzu komentarzy do poszczególnych artykułów ustawy;
- 3) wystąpienia do Trybunału Konstytucyjnego o zbadanie zgodności z Konstytucją RP przepisów ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym;
- 4) odwołania ze stanowiska Rzecznika Praw Dziecka;
- 5) wystąpienia do Trybunału Konstytucyjnego o zbadanie zagadnienia przyznawania zasiłku pielęgnacyjnego osobom, które uzyskały umiarkowany stopień niepełnosprawności po ukończeniu 21 lat;
- 6) wystąpienia do Trybunału Konstytucyjnego o zbadanie przepisów dotyczących osób z niepełnosprawnościami;
- 7) wystąpienia do Trybunału Konstytucyjnego w zakresie kryteriów ustalania poziomu potrzeby wsparcia dla przyznawania świadczeń wspierających.

Petycje zostały opublikowane na stronie internetowej Sejmu w zakładce: „Petycje złożone do Marszałka Sejmu”⁸.

Informacje o wpływających petycjach dostrzegane są w przestrzeni publicznej, zwłaszcza przez media, informujące o sposobie rozpatrzenia postulatów obywateli. Nie zawsze wiąże się to z pozytywnymi komentarzami, jak miało to miejsce w przypadku rozpatrzenia petycji dotyczącej wstępu obywateli do Restauracji Sejmowej. Jednakże, z uwagi na rolę petycji w demokratycznym państwie prawnym, kluczowe jest wyjaśnienie motywów podejmowanych działań. Zapewnienie jawności i transparentności postępowania dotyczącego rozpatrywanych petycji było zresztą jednym z celów, stojących za przyjęciem ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o petycjach.

Dostępność dla osób ze szczególnymi potrzebami

Biuro Komunikacji Społecznej Kancelarii Sejmu przeprowadziło szereg działań związanych z **inkluzywnością i otwarciem gmachu Sejmu** dla osób ze szczególnymi potrzebami.

⁸ https://sejm.gov.pl/Sejm10.nsf/agent.xsp?symbol=PETYCJE_MS&NrKadencji=10.

Ich podstawowym celem było zapewnienie osobom z niepełnosprawnością (OzN) możliwie najpełniejszego dostępu do informacji na temat zadań realizowanych przez Sejm oraz dostosowanie architektoniczne budynków sejmowych, w zgodzie z normami przewidzianymi przez konserwatora zabytków, a także z zaleceniami audytora dostępności.

Kancelaria Sejmu po raz pierwszy w historii powołała **koordynatorów dostępności**, a dzięki zaktualizowanej tzw. **deklaracji dostępności**, która została zamieszczona na stronie internetowej Sejmu, osoby ze szczególnymi potrzebami uzyskały dostęp do informacji dotyczących m.in. przejść, stopni, udźwigu platform, pochylni, wind, krzeseł ewakuacyjnych czy tabliczek z przyciskami w windach. Opublikowano **mapę budynków** Kancelarii Sejmu ze szczegółowymi oznaczeniami m.in. toalet dla OzN⁹, sal wyposażonych w pętle indukcyjne, miejsc, w których znajdują się wejścia automatyczne, a także wejść dostosowanych dla OzN.

Przeprowadzone jeszcze w połowie 2024 r. **dwa audyty: dostępności oraz cyfrowy** dostarczyły istotnych rekomendacji dotyczących wdrożenia zmian mających na celu poprawę dostępności. Dokonano przeglądu platform dla OzN oraz krzeseł ewakuacyjnych. Powyższe działania zaowocowały zaleceniami, które pozwoliły na podjęcie kroków zmierzających do **dostosowania architektonicznego budynków Sejmu**. Dokonano zakupu ośmiu sztuk krzeseł ewakuacyjnych, budynek U – jako miejsce obrad komisji sejmowych – został wyposażony w tablice informacyjne, piktogramy, oznaczenia w postaci strzałek, matowe taśmy oraz odpowiednie oświetlenie zapewniające widoczność i bezpieczeństwo osobom z niepełnosprawnością, przede wszystkim spełniając **kryteria dostępności dla osób niedowidzących**.

Z kolei w budynku F, w sali im. Jacka Kuronia, oddano do użytku w czerwcu 2024 r. **pętlę indukcyjną**¹⁰ dla osób z dysfunkcją słuchu. W pętle indukcyjne wyposażono także wyremontowane w ostatnim czasie sale sejmowe.¹¹

Natomiast w Biurze Przepustek wprowadzono **możliwość zdalnego tłumaczenia na polski język migowy (PJM)**. Biuro zostało również wyposażone w telefon komórkowy, aby umożliwić osobom niesłyszącym komunikację za pomocą wiadomości SMS/MMS. Wdrożono także możliwość **kontaktu telefonicznego ze Strażą Marszałkowską** w przypadku napotkania przez OzN barier na terenie Sejmu RP np. nieprawidłowo zaparkowane samochody czy zepsuta winda. Wstępne szkolenie funkcjonariuszy Straży Marszałkowskiej ma uwzględniać **budowanie świadomości potrzeb i komunikacji z OzN**.

⁹ W tych toaletach wprowadzono funkcjonalność pozwalającą na łatwe ich zamknięcie i otwarcie od środka przez osoby o obniżonej sprawności ruchowej.

¹⁰ Pętla indukcyjna to urządzenie, które przesyła dźwięk bezpośrednio do aparatu słuchowego osoby słabosłyszącej.

¹¹ Ponadto pętle indukcyjne znajdują się w: bud. U – sala nr 111 im. Henryka Wujca, bud. G – sala nr 12 im. Wojciecha Korfańskiego, sala nr 14 im. Bronisław Geremka.

Nowe standardy dostępności uwzględniane są również podczas wydarzeń organizowanych w Sejmie RP. Przykładem może być Sejmowe Lato Filmowe w sierpniu 2024 r., podczas którego zapewniono **audiodeskrypcję filmów**, a także Sejm Dzieci i Młodzieży, w trakcie którego m.in. udostępniono **pokój wyciszenia**¹².

Pomimo przeprowadzonych działań, znacząco poprawiających dostępność i otwartość Sejmu, wciąż istnieją bariery, a prace nad pełnym urzeczywistnieniem idei instytucji inkluzywnej i przyjaznej wszystkim obywatelom są kontynuowane.

¹² Jest to celowo wyodrębnione pomieszczenie, które pozwala na odreagowanie napięć, wyciszenie emocjonalne i zapewnienie strefy gwarantującej spokój dla osób doświadczających m.in. przytłoczenia emocjonalnego czy silnego stresu.

Aneks 3

**Relacje
międzynarodowe**

Od początku X kadencji Marszałek Sejmu Szymon Hołownia obrał ambitny i jasno określony kierunek w zakresie aktywności międzynarodowej oraz dyplomacji parlamentarnej. Będąc świadomym rosnących wyzwań geopolitycznych i potrzeby wzmocnienia pozycji Polski na arenie międzynarodowej, postawił sobie za cel prowadzenie działań nie tylko aktywnych, ale przede wszystkim wymiernych – opartych na konkretnych projektach współpracy, które realnie wpływają na bezpieczeństwo państwa i dobro jego obywateli. Aby założenie to mogło zostać wcielone w życie, Marszałek wspólnie z Szefem Kancelarii Sejmu oraz Biurem Spraw Europejskich i Współpracy Międzynarodowej opracował kompleksową strategię dyplomacji parlamentarnej, koncentrując się na dwóch kluczowych filarach: **bezpieczeństwie oraz budowaniu efektywnych kontaktów międzynarodowych**.

Realizacja tej wizji znalazła odzwierciedlenie w kilku strategicznych inicjatywach:

- 1) **strategii bałtyckiej**, skoncentrowanej na pogłębianiu współpracy z państwami nordyckimi i bałtyckimi w ramach **formatu białostockiego**;
- 2) trwałym **wsparciu dyplomatycznym dla Ukrainy**;
- 3) **strategii pozyskiwania „liderów bezpieczeństwa”**, obejmującej działania na rzecz zacieśniania kontaktów z państwami posiadającymi szczególny wpływ na kształtowanie globalnego bezpieczeństwa;
- 4) **inspirowaniu partnerów europejskich do działań na rzecz obronności**;
- 5) **ofensywy dyplomatycznej na kontynencie afrykańskim**.

Przyjęte założenia i strategie znalazły odzwierciedlenie w aktywności międzynarodowej Marszałka Sejmu Szymona Hołowni zarówno podczas odbywanych wizyt zagranicznych, jak i w ramach wypracowywanych formatów współpracy wielostronnej oraz realizacji parlamentarnego wymiaru prezydencji Polski w Radzie Unii Europejskiej.

Strategia Bałtycka

Od początku swojej działalności Marszałek Sejmu podkreślał strategiczne znaczenie Morza Bałtyckiego w aktualnych realiach geopolitycznych. Jeszcze przed rozpoczęciem przez Rosję jawnych i agresywnych działań w tym regionie, wskazywał na konieczność zintensyfikowania współpracy z państwami bałtyckimi i nordyckimi w zakresie bezpieczeństwa regionalnego. Wymagające warunki polityczne i geopolityczne potrzebowały nowego otwarcia, świeżej energii i dużej skuteczności. Tak narodziła się ambitna strategia bałtycka, która wzywała państwa partnerskie do wzięcia większej odpowiedzialności za stabilność i bezpieczeństwo w rejonie Morza Bałtyckiego. Jej fundamentem stał się format współpracy **Przewodniczących Parlamentów Polski, Estonii, Litwy, Łotwy i Ukrainy**, zainicjowany przez Marszałka Sejmu Szymona Hołownię 10 czerwca 2024 r.

w Białymstoku. Wówczas zawiązała się swoista „koalicja parlamentarna” na rzecz bezpieczeństwa regionalnego, określana jako **format białostocki**, która zobowiązała się do wspólnego budowania odporności na zagrożenia.

Dzięki silnemu duchowi współpracy, inicjatywa nie pozostała jednostronnym projektem Polski, lecz została podjęta i rozwijana przez inne państwa. W lutym 2025 r. obrady formatu odbyły się w Tartu w Estonii, a w marcu w Wilnie na Litwie. Ciągłość i kontynuacja nie były jedynymi osiągnięciami tej inicjatywy. W toku rozwijającej się współpracy do formatu dołączyły kolejne państwa: **Finlandia** oraz **Islandia** – partnerzy z grupy państw nordyckich, która uznawana jest za jeden z priorytetowych kierunków polskiej polityki bezpieczeństwa.

Znaczenie regionu bałtyckiego w działaniach Marszałka Sejmu Szymona Hołowni zostało wyraźnie zaakcentowane zarówno w wymiarze politycznym, jak i symbolicznym. Już na początku swojej kadencji, Marszałek Hołownia odbył pierwsze zagraniczne spotkanie w Sejmie z prezydentem **Finlandii** Saulim Niinistö, a swoją pierwszą wizytę zagraniczną złożył na **Litwie**. Te gesty nie tylko wpisywały się w strategię bałtycką, ale również podkreślały jej priorytetowy charakter wśród kierunków realizowanych przez dyplomację parlamentarną. W kontekście przyjętych priorytetów duże znaczenie miały także **oficjalne wizyty Marszałka Sejmu w Finlandii i w Estonii**. Spotkanie z przewodniczącym Eduskunty w grudniu 2024 r. zachęciło Finlandię do włączenia się w format białostocki, a wizyta w Tallinie w czerwcu 2025 r. zaowocowała utworzeniem z inicjatywy Marszałka Hołowni Polsko-Estońskiej Grupy Parlamentarnej.

Wymiernym efektem wzmacniania współpracy parlamentarnej na kierunku bałtyckim było zaproszenie Marszałka Hołowni w październiku 2025 r. na **77. sesję plenarną Rady Nordyckiej w Sztokholmie**. Możliwość spotkania z przewodniczącymi parlamentów państw nordyckich oraz wygłoszenia wystąpienia przed parlamentarnym gremium było okazją do podkreślenia strategicznego znaczenia współpracy w basenie Morza Bałtyckiego w wymagających warunkach bezpieczeństwa. Marszałek Hołownia wskazywał jak wielki potencjał militarny i gospodarczy drzemie w tym regionie i jak istotne jest zacieśnianie międzynarodowych relacji na osi Północ-Południe.

Strategia dyplomatycznego wsparcia Ukrainy

Bardzo ważne miejsce w działalności parlamentarnej Marszałka Sejmu Szymona Hołowni zajmowało wspieranie Ukrainy w jej walce z Rosją. Szczególny nacisk został położony na to, by polsko-ukraińska współpraca była tak samo intensywna, jak odważna – nieunikająca wyraźnych dowodów solidarności.

W dniach **18–20 czerwca 2024 r.** Marszałek **złożył oficjalną wizytę w Kijowie**, która była pierwszą taką wizytą przedstawiciela Prezydium Sejmu od czasu wybuchu pełnoskalowej wojny w Ukrainie. Wystąpienie przed Radą Najwyższą, częściowo wygłoszone w języku ukraińskim, stanowiło wyraz solidarności Sejmu RP nie tylko w wymiarze werbalnym, lecz także symbolicznym, co zostało bardzo pozytywnie odebrane przez stronę ukraińską. Wizyta w Kijowie była również okazją do merytorycznych spotkań z prezydentem Ukrainy i przedstawicielami ukraińskiego rządu. W jej wyniku **Ukraina** została również włączona do stworzonego przez Marszałka Hołownię **formatu białostockiego** – jako równorzędny partner w budowaniu bezpieczeństwa regionalnego.

Na przełomie marca i kwietnia 2025 r. Marszałek Sejmu **po raz drugi złożył wizytę w Ukrainie**, gdzie uczestniczył w Szczycie Przewodniczących Parlamentów „Bucza 2025”, upamiętniającym III rocznicę wyzwolenia tego miasta i wielką tragedię, jaka spotkała jego mieszkańców. W trakcie wizyty Marszałek podkreślał, że stałe i niezachwiane **wsparcie dla obywateli Ukrainy**, którzy ucierpieli w wyniku zbrodniczej działalności Rosji, pozostaje kluczowym priorytetem, a człowiek jest sercem parlamentu i zasługuje na szczególną ochronę, zwłaszcza z jego strony.

Podobny wydźwięk miało wystąpienie Marszałka Sejmu podczas udziału w **Parlamentarnym Szczycie Międzynarodowej Platformy Krymskiej na Łotwie**, w październiku 2024 r. Podkreślał wówczas, że parlamenty są głosem tych, którym ten głos odebrano – w szczególności głosem Medżlisu Tatarów Krymskich i wszystkich prześladowanych przez rosyjskich okupantów. Platforma Krymska jest wielostronnym formatem współpracy zainicjowanym na szczeblu prezydenckim, rządowym i parlamentarnym. Pierwotnie był on nakierowany na kwestie związane z zaanektowanym przez Rosję Półwyspem Krymskim, a po jej pełnoskalowej agresji na Ukrainę stał się dodatkowo forum wspierającym ukraińską integralność terytorialną.

Strategia pozyskiwania „Liderów Bezpieczeństwa”

Mając na względzie, że każde działanie zyskuje na skuteczności, gdy jest wspierane przez silny głos, Marszałek Sejmu zaktywizował kontakty z państwami postrzeganymi na arenie międzynarodowej jako tzw. „liderzy bezpieczeństwa”. Jednym z takich państw była **Turcja**. Ostatnia oficjalna wizyta na szczeblu Marszałka Sejmu w tym kraju miała miejsce w 2016 r., co z perspektywy znaczenia Turcji w systemie światowego bezpieczeństwa wydawało się dużym brakiem. W związku z tą sytuacją, w dniach **18–20 września 2024 r.** Marszałek odbył oficjalną wizytę w Turcji, podczas której spotkał się ze wszystkimi najważniejszymi przedstawicielami tureckich władz: prezydentem Recepem Tayyipem Erdoğanem, przewodniczącym Wielkiego Zgromadzenia Narodowego Turcji Numanem Kurtulmuşem oraz ministrem spraw zagranicznych Republiki Turcji Hakanem Fidanem.

Ważnym punktem tej wizyty było również spotkanie w bazie lotniczej w Incirlik, gdzie stacjonuje Polski Kontyngent Wojskowy, co dodatkowo podkreśliło znaczenie współpracy w zakresie bezpieczeństwa i obronności.

Istotnym kierunkiem działań Marszałka Hołowni pozostawały również **Stany Zjednoczone**. Spotkanie z Ambasadorem Markiem Brzezinskim było jego pierwszym spotkaniem z przedstawicielem korpusu dyplomatycznego. Bardzo cenną okazją do pogłębienia współpracy z USA była wizyta Marszałka Hołowni w Waszyngtonie w **lipcu 2024 r.** w związku ze spotkaniem przewodniczących parlamentów państw NATO. W jej trakcie Marszałek odbył szereg ważnych spotkań z przedstawicielami Departamentu Stanu i Kongresu, a także z ekspertami Atlantic Council. Wśród omawianych tematów dominowały formy wzmacniania bezpieczeństwa wschodniej flanki w sposób, który nie pozostawiałby Rosji wątpliwości, co do stanowczej reakcji NATO na wszelkie naruszenia regionalnej stabilności. Ponadto realizując dyplomację parlamentarną na kierunku amerykańskim, Marszałek aktywnie uczestniczył w wydarzeniach o charakterze symbolicznym i wspólnotowym m.in. w Paradzie Pułaskiego w Nowym Jorku, zacieśniając więzi z amerykańską Polonią i podkreślając jej znaczenie jako adwokata polskich spraw za granicą.

Strategia pozyskiwania „liderów bezpieczeństwa” zakładała również nowe otwarcie w relacjach z europejskimi partnerami, takimi jak Niemcy i Francja. Marszałek Hołownia odbył spotkania zarówno z przewodniczącą Zgromadzenia Narodowego Francji Yaël Braun-Pivet (27 marca 2024 r.), jak i przewodniczącą Bundesratu Republiki Federalnej Niemiec Anke Rehlinger (23 marca 2025 r.). Rozmowy koncentrowały się na intensyfikacji kontaktów parlamentarnych oraz reaktywacji współpracy w ramach Trójkąta Weimarskiego.

Inspirowanie partnerów europejskich do działań na rzecz obronności

Wraz z komplikującą się sytuacją bezpieczeństwa w regionie Europy Środkowo-Wschodniej szczególnego znaczenia nabrały działania na rzecz zacieśniania europejskiej współpracy w zakresie obronności. Wzmocnienie wschodniej flanki NATO poprzez realizację takich projektów strategicznych jak „Tarcza Wschód” czy „Bałtycka Linia Obrony”, a także rozwijanie wśród europejskich decydentów postaw nakierowanych na militaryzację i budowanie wielowymiarowej obronności stały się głównymi priorytetami w dyskursie nad bezpieczeństwem Polski i jej najbliższego regionu. Kluczowe stało się jak najszybsze przekształcenie tych priorytetów w realne działania, czemu służyć miała m.in. polska prezydencja w Radzie Unii Europejskiej i jej wiodące hasło: „Bezpieczeństwo, Europo!”.

Parlamentarny wymiar prezydencji stanowił kluczowy element realizowanych inicjatyw, umożliwiając Sejmowi i Senatowi intensywną promocję polskiej wizji współpracy na

arenie międzynarodowej. Marszałek Sejmu Szymon Hołownia odegrał znaczącą rolę na wszystkich etapach podejmowanych działań: od zaangażowania w konstruowanie wymiaru parlamentarnego polskiej prezydencji w Radzie UE, aż po aktywny udział w organizowanych wydarzeniach.

Przejęcie prezydencji wymagało starannego przygotowania, w tym zaplanowania licznych wizyt i spotkań. W kwietniu 2024 r. w Kancelarii Sejmu powołano specjalny zespół koordynujący działania związane z przygotowaniem i realizacją parlamentarnego wymiaru prezydencji. Głównym tematem prac zespołu było bezpieczeństwo – rozumiane szeroko, jako bezpieczeństwo zewnętrzne i wewnętrzne, ekonomiczne, energetyczne, informacyjne, żywnościowe oraz zdrowotne. Kwestia rzetelnych przygotowań do prezydencji była także podnoszona przez Marszałka Sejmu podczas licznych spotkań bilateralnych. Jednym z ważnych wydarzeń w tym obszarze była wizyta w Sejmie **Przewodniczącej Parlamentu Europejskiego Roberty Metsoli** wraz z delegacją Konferencji Przewodniczących PE, która miała miejsce 5 grudnia 2024 r. Podczas prowadzonych rozmów Marszałek Hołownia zapowiedział, że parlamentarny wymiar polskiej prezydencji będzie zwracał uwagę na znaczenie wzmacniania bezpieczeństwa równoległe z rozwojem, tak aby Unia Europejska była w stanie skutecznie konkurować z globalnymi potęgami.

W ramach realizacji wymiaru polskiej prezydencji w Radzie UE, Sejm i Senat zorganizował siedem spotkań, które zgromadziły liczne grono uczestników – w tym ponad 300 deputowanych i urzędników z państw członkowskich UE. Spotkania te stworzyły przestrzeń do skutecznego przekazywania polskiego stanowiska w kluczowych kwestiach. Marszałek Sejmu konsekwentnie realizował hasło polskiej prezydencji „**Bezpieczeństwo, Euro-po!**” oraz ideę „**przywództwa w trudnych czasach**”, inspirując partnerów europejskich do wspólnych działań na rzecz wzmacniania obronności, przeciwdziałania dezinformacji oraz rozwoju nowoczesnych technologii.

Podczas **Europejskiego Tygodnia Parlamentarnego** w Brukseli (17–18 lutego 2025 r.) Marszałek Hołownia zwrócił uwagę na spadającą konkurencyjność Europy w porównaniu z innymi światowymi gospodarkami. Wskazał na konieczność uproszczenia przepisów, ograniczenia biurokracji oraz inwestowania w europejską tożsamość gospodarczą. Podkreślił, że Europa musi pokazać swoją siłę jako rynek obejmujący ponad pół miliarda konsumentów, oparty na wartościach i kreatywności. Zaapelował również o pogłębienie współpracy między państwami członkowskimi oraz o silne i odpowiedzialne przywództwo, które pozwoli Europie na nowo odnaleźć swoją tożsamość.

Kolejnym ważnym wydarzeniem w ramach parlamentarnego wymiaru prezydencji była organizowana przez Sejm **Konferencja Międzyparlamentarna ds. Wspólnej Polityki Zagranicznej i Bezpieczeństwa oraz Wspólnej Polityki Bezpieczeństwa i Obrony**, która miała miejsce 23–25 marca 2025 r. w Warszawie. Podczas obrad Marszałek Sejmu Szymon Hołownia podkreślił, że bezpieczeństwa nie da się dziś zapewnić wyłącznie poprzez

współpracę gospodarczą. Konieczna jest głębsza integracja europejska i wspólna troska o zdolności obronne państw członkowskich. Odwołując się do raportu Mario Draghiego, Marszałek Hołownia zaznaczył, że wydatki na obronność należy traktować jako inwestycję w przyszłość Europy, a nie jako obciążenie budżetowe.

Podczas **LXXIII sesji plenarnej COSAC** 8–10 czerwca 2025 r. w Warszawie Marszałek Hołownia w swoim przemówieniu otwierającym przypomniał, że Unia Europejska oferuje swoim obywatelom bezpieczeństwo, wolność i perspektywę na przyszłość. Zwrócił uwagę na potrzebę deregulacji i poprawy komunikacji, aby UE nie była postrzegana jako projekt ograniczający swobody obywatelskie. Podkreślił również, że aby zapewnić przyszłość kolejnym pokoleniom, Europa musi przejść do ofensywy i wzmacniać swoją konkurencyjność we wszystkich obszarach.

Ofensywa dyplomatyczna w Afryce

Aktywność Marszałka Sejmu na rzecz bezpieczeństwa nie ograniczała się wyłącznie do kwestii regionalnych, lecz obejmowała również zagadnienia o charakterze globalnym. W rozmowach z partnerami międzynarodowymi Marszałek podejmował temat niepokojących działań rosyjskiej Grupy Wagnera, funkcjonującej pod nazwą Korpusu Afrykańskiego, szczególnie w kontekście potrzeby skutecznej ofensywy dyplomatycznej przeciwko rosyjskim wpływom w Afryce oraz konieczności podejmowania działań na rzecz stabilności i bezpieczeństwa. W tym duchu, we współpracy z Departamentem Afryki i Bliskiego Wschodu Ministerstwa Spraw Zagranicznych, zorganizowano **spotkanie z grupą ambasadorów państw afrykańskich rezydujących w Warszawie i Berlinie**. W wydarzeniu uczestniczyli przedstawiciele dwunastu ambasad państw Afryki Subsaharyjskiej.

W listopadzie 2025 r. Marszałek złożył **oficjalną wizytę w Etiopii**, podczas której odbył szereg spotkań z przedstawicielami władz i parlamentu, a także Unii Afrykańskiej, której siedziba znajduje się w Addis Abebie. Wizyta miała duże znaczenie zarówno dla dwustronnych relacji Polski z Etiopią, jak i wielostronnego wymiaru współpracy z całym kontynentem afrykańskim. Marszałek Hołownia podkreślał, że Afryka zajmuje obecnie szczególne miejsce w wielobiegunowym układzie politycznym świata ze względu na ambitny proces budowania przez nią niezależności gospodarczej, samowystarczalności oraz jej zaangażowanie w budowanie pokoju i stabilizacji na kontynencie. **Wizyta stanowiła przełom w parlamentarnych relacjach z Etiopią**, które do tej pory rozwijanie były w minimalnym stopniu, nigdy na szczęblu Marszałka bądź Wicemarszałka Sejmu.

Aneks 4

**Relacje
z wybranymi organami
władzy publicznej**

Najwyższa Izba Kontroli

Najwyższa Izba Kontroli (NIK) jest naczelnym organem kontroli państwowej. Zgodnie z art. 202 ust. 2 Konstytucji RP Najwyższa Izba Kontroli podlega Sejmowi. Ustawa z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli (Dz.U. z 2022 r. poz. 623; dalej: ustawa o NIK) nakłada na Marszałka Sejmu szczególną odpowiedzialność za tę kluczową dla funkcjonowania państwa instytucję.

Kryzys Kolegium NIK na przełomie IX i X kadencji Sejmu

Zgodnie z Konstytucją RP Najwyższa Izba Kontroli działa na zasadzie kolegalności. Efektem tej zasady ma być podejmowanie przez organy kolegalne decyzji w najważniejszych sprawach dla NIK. Ustanowienie Kolegium NIK jest jednym z najistotniejszych elementów urzeczywistnienia tej konstytucyjnej zasady.

Zgodnie z art. 22 ustawy o NIK w skład Kolegium NIK wchodzi: Prezes NIK jako przewodniczący, wiceprezesi NIK, dyrektor generalny oraz 14 członków powoływanych na wniosek Prezesa NIK przez Marszałka Sejmu RP, na trzyletnią kadencję. Z uwagi na to w każdej kadencji Sejmu pojawia się potrzeba uzupełniania składu Kolegium NIK o nowych członków. Niestety w czasie IX kadencji Sejmu zdecydowana większość wniosków Prezesa NIK o powołanie nowych członków Kolegium NIK nie uzyskała akceptacji ówczesnego Marszałka Sejmu. W konsekwencji braku współpracy pomiędzy Marszałkiem Sejmu IX kadencji a Prezesem NIK od września 2023 r. Kolegium NIK składało się tylko z trzech osób zamiast ustawowych dziewiętnastu.

Pomimo że ustawa o NIK nie określa minimalnej liczby członków Kolegium, jego trzyosobowy skład stanowił naruszenie konstytucyjnej zasady kolegalności NIK. Naruszenie tej zasady powodowało, że Najwyższa Izba Kontroli nie mogła skutecznie realizować niektórych ustawowych zadań. Jako przykład można podać zadania, które zgodnie z art. 23 ustawy o NIK wymagają działania Kolegium Najwyższej Izby Kontroli, takie jak: opinia w przedmiocie absolutorium dla Rady Ministrów, wnioski w sprawie rozpatrzenia przez Sejm określonych problemów związanych z działalnością organów wykonujących zadania publiczne lub rozpatrywanie zastrzeżeń do wystąpień pokontrolnych, które najwyższe organy państwowe mogą składać zgodnie z art. 54 ust. 3 ustawy o NIK. **W efekcie ograniczenia składu osobowego Kolegium NIK i związanego z tym braku kwalifikacji niezbędnych do oceny merytorycznej zgłaszanych zastrzeżeń postępowania kontrolne prowadzone przez NIK w najwyższych organach państwa nie mogły zostać uznane za prawomocnie zakończone.**

W konsekwencji ograniczona została konstytucyjna funkcja NIK jako najwyższego organu kontroli – jedyne go organu upoważnionego do kontrolowania najwyższych urzędów państwowych. Naprawa tego stanu rzeczy poprzez odbudowanie ustawowego

składu Kolegium NIK była jednym z pierwszych priorytetów Szymona Hołowni na stanowisku Marszałka Sejmu RP. Ówczesny Prezes NIK zwrócił się do Marszałka Sejmu w tej sprawie już 14 listopada 2023 r.

Zmiany w kierownictwie NIK

Pierwszą decyzją Marszałka Sejmu w tym zakresie było wyrażenie zgody na powołanie przez Prezesa NIK dyrektora generalnego, które to stanowisko nie było obsadzone od 14 stycznia 2022 r. do 4 grudnia 2023 r. Następnie, na wnioski Prezesa NIK, zaopiniowane pozytywnie przez Komisję do Spraw Kontroli Państwowej, Marszałek Sejmu 22 grudnia 2023 r. **powołał dwóch nowych wiceprezesów NIK po uprzednim odwołaniu dwojga wiceprezesów NIK.**

Powołanie członków Kolegium NIK

W dniu rozpoczęcia X kadencji Sejmu nieobsadzone było 14 stanowisk członków Kolegium NIK. Zgodnie z art. 22 ust. 2 ustawy o NIK Marszałek Sejmu powołuje na członków Kolegium: 7 przedstawicieli nauk prawnych lub ekonomicznych oraz 7 dyrektorów kontrolnych jednostek organizacyjnych Najwyższej Izby Kontroli lub radców Prezesa Najwyższej Izby Kontroli. Kolegium NIK, pozbawione tych 14 ekspertów zapewniających kwalifikacje kontrolne i merytoryczne, nie miało kompetencji do wykonywania zadań ustawowych.

Już 22 grudnia 2023 r., po pozytywnym rozpatrzeniu wniosków Prezesa NIK przez Komisję do Spraw Kontroli Państwowej, Marszałek Sejmu powołał dwoje dodatkowych członków Kolegium NIK. W lutym 2024 r. Marszałek Sejmu, po uzyskaniu pozytywnej opinii ww. komisji, na podstawie wniosków Prezesa NIK, powołał kolejnych 11 członków Kolegium NIK, w tym 6 przedstawicieli nauk ekonomicznych i prawnych oraz 5 radców Prezesa NIK. Po powołaniu przez Marszałka Sejmu kolejnego radcy Prezesa NIK do Kolegium NIK jego skład od 24 marca 2024 r. stał się zgodny z wymogami przepisów ustawy o NIK.

Dzięki szybkim działaniom i dobrej współpracy Marszałka Sejmu z Prezesem NIK **Kolegium NIK odzyskało zdolność do wykonywania swoich zadań ustawowych, przez co mogła być realizowana konstytucyjna zasada kolegialnego działania NIK.** Od tego momentu Najwyższa Izba Kontroli znów mogła realizować swoje konstytucyjne zadania i czuwać nad sprawnością funkcjonowania instytucji publicznych.

Sprawozdanie z audytu NIK za lata 2020–2022

Marszałek Sejmu zleca przeprowadzenie audytu zewnętrznego w zakresie wykonania budżetu oraz gospodarki finansowej Najwyższej Izby Kontroli nie rzadziej niż raz na 3 lata.

Audyt NIK za lata 2017–2019 przeprowadzono dopiero w dniach od 6 do 30 lipca 2021 r. Umowa na przeprowadzenie audytu NIK za lata 2020–2022 zawarta została 9 kwietnia 2024 r. Przeprowadzono go w dniach od 9 maja do 29 sierpnia 2024 r.

W opinii z audytu zewnętrznego zawartej w sprawozdaniu z 3 września 2024 r., wydanej zgodnie z art. 7a ustawy o NIK, stwierdzono, że we wszystkich istotnych aspektach kontrolowane działania NIK były prawidłowe. Mając na uwadze ustalony w wyniku przeprowadzonego audytu stan faktyczny oraz jego pozytywną ocenę ogólną, **audytorzy zalecili kontynuację działań zarządczych służących poprawie funkcjonowania Najwyższej Izby Kontroli w następujących obszarach:**

- standaryzacja zasad kontroli dostępu we wszystkich jednostkach organizacyjnych NIK;
- opracowanie zasad regulujących proces powierzania obowiązków w NIK;
- sporządzenie podsumowania sposobu wdrożenia zaleceń pokontrolnych z kontroli instytucjonalnych przeprowadzonych w NIK w latach 2020–2022 wraz ze wskazaniem ich wpływu na stan kontroli zarządczej oraz proces zarządzania ryzykiem.

Wybór nowego Prezesa Najwyższej Izby Kontroli

List organizacji społecznych do Marszałka Sejmu

W związku z upływem kadencji Prezesa Najwyższej Izby Kontroli Mariana Banasia przedstawiciele organizacji społecznych 21 lipca 2025 r. zwrócili się do Marszałka Sejmu z prośbą, aby właściwa komisja opiniująca kandydatów na Prezesa NIK zaplanowała czas na zadawanie pytań przez obywateli.

W odpowiedzi przestanej organizacjom społecznym 8 sierpnia 2025 r. Marszałek Sejmu potwierdził, że razem z Marszałek Senatu **zadeklarowali wspólną wolę przeprowadzenia przesłuchania publicznego kandydatów na Prezesa NIK z udziałem zainteresowanych przedstawicieli społeczeństwa obywatelskiego**. Korespondencja ta umożliwiła Marszałkowi wystosowanie oficjalnego zaproszenia do przedstawicieli trzeciego sektora na przesłuchanie publiczne kandydatów na Prezesa NIK, które odbyło się 8 września 2025 r.

W zakreślonym Regulaminem Sejmu terminie do Sejmu wpłynęły następujące kandydatury na stanowisko Prezesa NIK:

- 1) Tadeusza Dziuby, zgłoszona przez grupę posłów reprezentujących Klub Parlamentarny Prawo i Sprawiedliwość (druk sejmowy nr 1575);
- 2) Mariusza Haładyja, zgłoszona przez Marszałka Sejmu (druk sejmowy nr 1576).

Kontynuacja praktyki – przesłuchanie publiczne kandydatów na Prezesa NIK

W dniu 8 września 2025 r. po raz pierwszy w historii w ramach przesłuchania publicznego kandydaci na Prezesa NIK mieli sposobność odpowiedzieć na pytania ekspertów i przedstawicieli organizacji pozarządowych. W przesłuchaniu uczestniczyło ponad 40 przedstawicieli organizacji społecznych, związków zawodowych, organizacji przedsiębiorców i pracodawców oraz samorządów zawodowych. Co więcej, **przesłuchanie było okazją do debaty publicznej na temat przyszłych kierunków działania Najwyższej Izby Kontroli. Wydarzenie stanowiło kontynuację praktyki, zapoczątkowanej w X kadencji Sejmu RP, przeprowadzania przesłuchań publicznych kandydatów na ważne państwowe stanowiska.**

Stowarzyszenie Sieć Obywatelska Watchdog Polska, zarówno jako sygnatariusz pisma z 21 lipca, jak i jako uczestnik przesłuchania poprzez udział swojego przedstawiciela, podsumowało przedstawione przez kandydatów wizje NIK następująco:

Spór między kandydatami nie dotyczy wyłącznie techniki kontroli – to dwie wizje państwowości. [Kandydat] Dziuba proponuje „uspołecznienie” władzy wewnątrz NIK i mocniejsze sprzęgnięcie z Sejmem: ma być częściej, bardziej kolegalnie i pod zewnętrzną lupą. [Kandydat] Haładyj chce, by NIK stała się w większym stopniu inżynierem odporności państwa – mniej papierologii, więcej testowania, czy system działa i gdzie realnie przecieka. Jedna ścieżka wzmacnia kontrolę nad kontrolującymi, druga – jakość samej kontroli¹.

Wybór nowego Prezesa NIK

Organizacja otwartego przesłuchania z udziałem społeczeństwa umożliwiła transparentny wybór nowego Prezesa NIK. Na 40. posiedzeniu Sejmu RP, 12 września 2025 r., posłowie wybrali na to stanowisko **Mariusza Haładyja; jego kandydaturę poparło 421 posłów**. Warto zaznaczyć, że przed samym głosowaniem Klub Prawa i Sprawiedliwości wycofał kandydaturę Tadeusza Dziuby.

Zaprzysiężenie Mariusza Haładyja na Prezesa NIK było pierwszym punktem 41. posiedzenia Sejmu.

¹ Zob. M. Krzynówek, *Otwarte wysłuchanie kandydata na Prezesa NIK – gdy demokracja spotyka się z obywatelami*, Sieć Obywatelska Watchdog, 23 września 2025 r., <https://siecobywatelska.pl/otwarte-wysluchanie-kandydata-na-prezesa-nik-gdy-demokracja-spotyka-sie-z-obywatelami/>.

Nadanie statutu NIK

W dniu 10 października 2025 r. Prezes Najwyższej Izby Kontroli zwrócił się do Marszałka Sejmu z prośbą o nadanie statutu Najwyższej Izbie Kontroli w brzmieniu uchwalonym przez Kolegium Najwyższej Izby Kontroli w dniu 10 października 2025 r.

Komisja do Spraw Kontroli Państwowej, w trybie określonym w art. 25 ust. 2 ustawy o NIK, 15 października 2025 r. pozytywnie zaopiniowała statut w brzmieniu uchwalonym przez Kolegium Najwyższej Izby Kontroli.

Zarządzeniem nr 5 z dnia 17 października 2025 r. w sprawie nadania statutu Najwyższej Izbie Kontroli **Marszałek Sejmu nadał statut Najwyższej Izby Kontroli, który wejdzie w życie 1 stycznia 2026 r.**

Kontrola finansowania kościołów i innych związków wyznaniowych ze środków publicznych za lata 2021–2023

W dniu 14 marca 2024 r. Marszałek Sejmu, na mocy art. 6 ustawy o NIK, zlecił Najwyższej Izbie Kontroli przeprowadzenie **pierwszej w historii kontroli finansowania kościołów i innych związków wyznaniowych ze środków publicznych za lata 2021–2023**, ze szczególnym uwzględnieniem Kościoła katolickiego (kontrola NIK nie obejmowała m.in. spółek Skarbu Państwa).

Dotychczas żaden z Marszałków Sejmu nie skorzystał z przysługującej mu ustawowej kompetencji do zlecenia kontroli NIK. W piśmie z 14 marca 2024 r. do Prezesa NIK Marszałek podkreślił brak w Polsce systemowych rozwiązań prawnych w zakresie finansowania kościołów i innych związków wyznaniowych ze środków publicznych, gwarantujących wolność sumienia i religii. Przypomniat także, że polska Konstytucja nakazuje zachowanie przez władze publiczne bezstronności w sprawach przekonań religijnych, światopoglądowych i filozoficznych, z jednoczesnym obowiązkiem ukształtowania stosunków między państwem a kościołami i związkami wyznaniowymi „na zasadach poszanowania ich autonomii oraz wzajemnej niezależności”, a także „współdziałania dla dobra człowieka i dobra wspólnego”. W świetle powyższego niedopuszczalne jest zobligowanie kogokolwiek do finansowego wspierania obcych mu wspólnot religijnych, w szczególności zobowiązanie do płacenia podatku kościelnego na rzecz wspólnoty religijnej, z którą podatnik się nie utożsamia.

Wyniki zleconej w 2024 r. kontroli Najwyższa Izba Kontroli opublikowała 15 maja 2025 r., co po raz pierwszy pozwoliło wyczerpująco uchwycić skalę przepływów finansowych na linii państwo – Kościół². Zgodnie z raportem NIK w latach 2021–2023 transfery

² Najwyższa Izba Kontroli, Informacja o wynikach kontroli „Finansowanie kościołów i innych związków wyznaniowych oraz niektórych związanych z nimi podmiotów przez wybrane jednostki publiczne”, <https://www.nik.gov.pl/kontrole/P/24/095/>.

między państwem a związkami wyznaniowymi wyniosły ok. **17,45 mld zł**. Średnio stanowiło to **rocznie prawie 6 mld zł**, przy czym ok. 95% tych środków, czyli 16,5 mld zł, otrzymał Kościół katolicki i związane z nim organizacje.

Rada Ochrony Pracy i Państwowa Inspekcja Pracy

Rada Ochrony Pracy i Państwowa Inspekcja Pracy działają na podstawie ustawy z dnia 13 kwietnia 2007 r. o Państwowej Inspekcji Pracy (Dz.U. z 2024 r. poz. 1712). Państwowa Inspekcja Pracy jest organem powołanym do sprawowania nadzoru i kontroli przestrzegania prawa pracy, w szczególności przepisów i zasad bezpieczeństwa i higieny pracy, a także przepisów dotyczących legalności zatrudnienia i innej pracy zarobkowej w zakresie określonym w ustawie. Państwowa Inspekcja Pracy podlega Sejmowi. Nadzór nad nią, w zakresie określonym w ustawie, sprawuje Rada Ochrony Pracy. Ustawa o Państwowej Inspekcji Pracy określa szereg kompetencji decyzyjnych Marszałka Sejmu wobec Rady Ochrony Pracy i Państwowej Inspekcji Pracy.

Rada Ochrony Pracy

Rada Ochrony Pracy jest organem nadzoru w sprawach dotyczących przestrzegania prawa pracy, w tym bezpieczeństwa i higieny pracy, a także legalności zatrudnienia oraz działalności Państwowej Inspekcji Pracy. Należy podkreślić, że sprawowanie przez Radę Ochrony Pracy w imieniu Sejmu nadzoru nad Państwową Inspekcją Pracy jest bardzo ważnym, ale nie jedynym zadaniem Rady.

Rada Ochrony Pracy składa się z 30 członków, w tym przewodniczącego, zastępców przewodniczącego, sekretarza i członków, których powołuje i odwołuje Marszałek Sejmu. Kadencja Rady trwa 4 lata. Marszałek Sejmu w drodze zarządzenia określa zasady reprezentacji w Radzie. Rada działa na podstawie uchwalonego przez siebie regulaminu, zatwierdzonego przez Marszałka Sejmu.

Do 25 marca 2024 r. trwała XI kadencja Rady Ochrony Pracy, której przewodniczył Janusz Śniadek.

Zarządzeniem nr 3 Marszałka Sejmu z dnia 8 lutego 2024 r. zmieniono tryb wyboru członków Rady Ochrony Pracy XII kadencji. Marszałek Sejmu zrezygnował z prawa do wyznaczania własnego kandydata do członkostwa w Radzie spośród grona posłów. Swojego kandydata nie wskaże też sejmowa Komisja do Spraw Kontroli Państwowej. Tym samym w skład Rady wejdzie nie 10, jak dotychczas, lecz 8 posłów. Marszałek Sejmu zdecydował również, że 5 eksperckich członków tego organu zostanie wybranych w wyniku otwartego naboru. Zmiana miała na celu poszerzenie reprezentacji przedstawicieli społeczeństwa obywatelskiego i podniesienie merytorycznych kompetencji Rady Ochrony Pracy.

Marszałek Sejmu powołał zespół oceniający kandydatury, w którym obok przedstawiciela Marszałka uczestniczyli także przedstawiciele Rzecznika Praw Obywatelskich i Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej. Zespół dokonał oceny kandydatur w drodze analizy przedstawionych przez kandydatów dokumentów zawierających informacje dotyczące ich doświadczenia i osiągnięć w zakresie problematyki ochrony pracy oraz propozycje co do działania Rady Ochrony Pracy w XII kadencji. Spośród 28 zgłoszonych kandydatów wyłoniono 5 znakomitych przedstawicieli i przedstawielek nauk prawnych, technicznych, medycznych oraz bezpieczeństwa i higieny pracy.

Zasady reprezentacji w Radzie Ochrony Pracy XII kadencji zostały ponownie zmienione zarządzeniem nr 5 Marszałka Sejmu z dnia 21 marca 2024 r., w którym zmniejszono liczbę posłów z 8 na 7 i zwiększono liczbę senatorów z 2 na 3.

W wyniku tych zmian w skład Rady Ochrony Pracy XII kadencji wchodzi: 7 posłów, 3 senatorów, 2 osoby zgłoszone przez Prezesa Rady Ministrów, po 6 osób zgłoszonych przez reprezentatywne organizacje pracodawców i przez reprezentatywne organizacje związkowe, a także 5 osób wyłonionych w drodze otwartego naboru spośród kandydatów zgłoszonych przez inne organizacje społeczne zajmujące się problematyką ochrony pracy oraz przedstawicieli nauki i 1 ekspert zgłoszony przez Centralny Instytut Ochrony Pracy – Państwowy Instytut Badawczy.

Rada Ochrony Pracy XII kadencji została powołana mocą zarządzenia nr 6 Marszałka Sejmu z dnia 25 marca 2024 r. Funkcję przewodniczącej Rady objęła poseł Izabela Katarzyna Mrzygłocka. W związku z wygaśnięciem mandatu przewodniczącej Marszałek Sejmu Szymon Hołownia zarządzeniem nr 12 z dnia 9 października 2024 r. w sprawie zmian w składzie Rady Ochrony Pracy XII kadencji powierzył funkcję przewodniczącego posłowi Krzysztofowi Gadowskiemu oraz uzupełnił skład Rady o nowego członka – posłankę Marię Małgorzatę Janyską.

Państwowa Inspekcja Pracy

Główny Inspektor Pracy kieruje Państwową Inspekcją Pracy, nadzoruje pracę okręgowych inspektorów, rozpatruje odwołania od ich decyzji oraz opracowuje krajowe programy działania Inspekcji. Do jego obowiązków należy także inicjowanie zmian prawnych dotyczących prawa pracy, dbanie o rozwój bezpieczeństwa i higieny pracy oraz prowadzenie działalności prewencyjnej i informacyjnej. Zgodnie z art. 4 ust. 1 ustawy o Państwowej Inspekcji Pracy Głównego Inspektora Pracy powołuje i odwołuje Marszałek Sejmu po zasięgnięciu opinii Rady Ochrony Pracy i właściwej komisji sejmowej. Marszałek Sejmu powołuje i odwołuje również zastępców Głównego Inspektora Pracy, na wniosek Głównego Inspektora Pracy, po zasięgnięciu opinii Rady Ochrony Pracy.

Marszałek Sejmu Szymon Hołownia współpracował z Ministrą Agnieszką Dziemianowicz-Bąk w obsadzeniu stanowiska Głównego Inspektora Pracy. Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej wskazała Marcina Staneckiego, wieloletniego inspektora pracy z doświadczeniem na stanowisku dyrektorskim w Ministerstwie Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej. **W maju 2024 r., po wskazaniu kandydatury przez Ministrę Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, Marszałek Sejmu skierował wniosek o powołanie Marcina Staneckiego na stanowisko Głównego Inspektora Pracy do zaopiniowania przez właściwą komisję sejmową i przez Radę Ochrony Pracy.** Sejmowa Komisja do Spraw Kontroli Państwowej na posiedzeniu 11 czerwca 2024 r. wydała w tej sprawie pozytywną opinię. Tego samego dnia Rada Ochrony Pracy podjęła tożsamą uchwałę.

Na podstawie ustawy o Państwowej Inspekcji Pracy nowo powołany Główny Inspektor Pracy wystąpił do Marszałka Sejmu w wnioskami o odwołanie dwóch dotychczasowych zastępców Głównego Inspektora Pracy i o powołanie w to miejsce nowych. Zgodnie z przepisami Marszałek Sejmu zwrócił się do Rady Ochrony Pracy o zaopiniowanie tych wniosków. Rada Ochrony Pracy podjęła uchwały o pozytywnym zaopiniowaniu wniosków Marszałka Sejmu dotyczących stanowisk zastępcy Głównego Inspektora Pracy: w sprawie odwołania Małgorzaty Dziemińskiej i Dariusza Mińkowskiego i w sprawie powołania Anety Gronowicz i Urszuli Langer. Po uzyskaniu opinii Rady Ochrony Pracy Marszałek Sejmu przychylił się do ww. wniosków Głównego Inspektora Pracy.

Państwowa Komisja do spraw przeciwdziałania wykorzystaniu seksualnemu małoletnich poniżej lat 15

Ustawa z dnia 30 sierpnia 2019 r. o Państwowej Komisji do spraw przeciwdziałania wykorzystaniu seksualnemu małoletnich poniżej lat 15 określa zadania i organizację tej komisji.

Komisja, w zakresie swojej działalności, jest organem niezależnym od innych organów władzy państwowej. W jej skład wchodzi 7 członków, w tym: 3 powoływanych przez Sejm Rzeczypospolitej Polskiej większością 3/5 głosów w obecności co najmniej połowy ustawowej liczby posłów, 1 powoływany przez Senat Rzeczypospolitej Polskiej większością 3/5 głosów w obecności co najmniej połowy ustawowej liczby senatorów, 1 powoływany przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, 1 powoływany przez Prezesa Rady Ministrów, 1 powoływany przez Rzecznika Praw Dziecka. Kadencja Komisji trwa 7 lat, licząc od dnia pierwszego jej posiedzenia. W przypadku wygaśnięcia członkostwa w Komisji powołuje się nowego członka na okres pozostały do końca bieżącej kadencji Komisji. Przewodniczącą Komisji wybiera, spośród jej członków, Sejm Rzeczypospolitej Polskiej zwykłą większością głosów.

Ten niezwykle ważny dla ochrony praw najmłodszych organ przez wiele lat był trawiony konfliktem wewnętrznym, który trwał aż do rozpoczęcia X kadencji Sejmu. Jesienią 2023 r. Komisja nie dysponowała pełnym składem. Wszystko to przełożyło się na niemożność wyłonienia przewodniczącego. Oznacza to, że w zasadzie nie wykonywała swoich kluczowych ustawowych obowiązków.

Biorąc pod uwagę potrzebę zapewnienia właściwej ochrony małoletnich, Sejm X kadencji niezwłocznie rozpoczął proces porządkowania sytuacji w Państwowej Komisji do spraw przeciwdziałania wykorzystaniu seksualnemu małoletnich poniżej lat 15.

W wyniku tych działań uchwałą z dnia 28 listopada 2023 r. w sprawie powołania członka Państwowej Komisji do spraw przeciwdziałania wykorzystaniu seksualnemu małoletnich poniżej lat 15 Sejm Rzeczypospolitej Polskiej powołał Karolinę Marię Bućko na członka tej Komisji.

Następnie uchwałą z dnia 7 grudnia 2023 r. Sejm dokonał wyboru Karoliny Marii Bućko na przewodniczącą Państwowej Komisji do spraw przeciwdziałania wykorzystaniu seksualnemu małoletnich poniżej lat 15.

Uzupełnienia składu Komisji dokonał również Prezes Rady Ministrów Donald Tusk, który powołał Joannę Napieragę na członka Komisji.

W dniu 7 maja 2024 r., na podstawie informacji przekazanych mu przez troje członków Komisji: Karolinę Bućko, Justynę Kotowską i Błażeja Kmieciaka, Marszałek Sejmu Szymon Hołownia złożył bezprecedensowy wniosek o odwołanie dwóch członkiń Komisji: Barbary Chrobak i Hanny Elżanowskiej, z powodu utraty przez nie przymiotu nieposzlakowanej opinii. Po odbyciu zamkniętego posiedzenia Sejmu oraz po pozytywnym zaopiniowaniu przedstawionego przez Marszałka Sejmu wniosku przez Komisję Sprawiedliwości i Praw Człowieka, obie członkinie Komisji zostały niemal jednogłośnie odwołane 26 lipca 2024 r.

Wskutek tej decyzji Sejmu powstała konieczność ponownego obsadzenia dwóch wakatów w Państwowej Komisji. Marszałek Sejmu wyznaczył termin na zgłaszanie kandydatów do 16 sierpnia 2024 r. Przedstawiono siedmiu pretendentów. Marszałek Sejmu Szymon Hołownia, przewodnicząca sejmowej Komisji do Spraw Dzieci i Młodzieży posłanka Monika Rosa oraz przewodniczący Komisji Sprawiedliwości i Praw Człowieka poseł Paweł Śliz zaprosili posłów i posłanki oraz przedstawicieli i przedstawicielki środowisk naukowych, ekspertów i reprezentantów społeczeństwa obywatelskiego na konferencję pt. „Przeciwdziałanie wykorzystaniu seksualnemu małoletnich w Polsce – w przededniu wyboru nowych członków Państwowej Komisji”. W trakcie konferencji kandydaci i kandydatki zaprezentowali swoje kandydatury i wizję sprawowania urzędu oraz odpowiedzieli na pytania.

W dniu 13 września 2024 r. Sejm wybrał nowych członków Państwowej Komisji: Konrada Ciesiołkiewicza i Katarzynę Komoniewską, a tym samym zakończył proces

przywracania ładu w tej instytucji. Marszałek Sejmu Szymon Hołownia wezwał wszystkich członków Komisji do wytężonej pracy i wskazał, że będą mieli w Sejmie partnera, ale także surowego recenzenta.

W dniu 20 sierpnia 2025 r. Karolina Bućko, przewodnicząca Państwowej Komisji do spraw przeciwdziałania wykorzystaniu seksualnemu małoletnich poniżej lat 15, poinformowała Marszałka Sejmu o rezygnacji z funkcji przewodniczącej z dniem 13 września 2025 r. i jednocześnie zadeklarowała zamiar pozostania członkiem Państwowej Komisji.

Prezydium Sejmu 11 września 2025 r. wprowadziło pod obrady Sejmu wniosek w sprawie wyboru Joanny Napierały na przewodniczącą tejże Komisji.

Uchwałą z dnia 12 września 2025 r. **Sejm Rzeczypospolitej Polskiej wybrał Joannę Napierałą na przewodniczącą Państwowej Komisji do spraw przeciwdziałania wykorzystaniu seksualnemu małoletnich poniżej lat 15.**

Przesłuchania publiczne

W obecnej kadencji wprowadzono **nową praktykę przeprowadzania „przesłuchań publicznych” kandydatów na ważne państwowe stanowiska.** Przykładem jest wydarzenie obejmujące dyskusję z osobami kandydującymi na stanowisko Prezesa Urzędu Ochrony Danych Osobowych³ oraz na stanowisko członków Państwowej Komisji do spraw przeciwdziałania wykorzystaniu seksualnemu małoletnich poniżej lat 15⁴. Ponadto 11 lutego 2025 r. w Senacie RP, przy współudziale Kancelarii Sejmu i Kancelarii Prezydenta RP, przeprowadzono wystuchanie publiczne kandydatów na stanowisko Szefa Krajowego Biura Wyborczego⁵. Także wybór nowego Prezesa NIK odbył się po przesłuchaniu publicznym kandydatów przez stronę społeczną, które przeprowadzono w Sejmie 8 września 2025 r.

Nazwa wydarzenia	Data
Konferencja pt. „Przyszłość ochrony danych osobowych w Polsce – w przededniu wyboru nowego Prezesa Urzędu Ochrony Danych Osobowych”	19 grudnia 2023 r.
Konferencja pt. „Przeciwdziałanie wykorzystaniu seksualnemu małoletnich w Polsce – w przededniu wyboru nowych członków Państwowej Komisji”	9 września 2024 r.
Wystuchanie publiczne trzech kandydatów na Szefa Krajowego Biura Wyborczego	11 lutego 2025 r.
Przesłuchanie publiczne kandydatów na Prezesa Najwyższej Izby Kontroli	8 września 2025 r.

³ Konferencja pt. „Przyszłość ochrony danych osobowych w Polsce – w przededniu wyboru nowego Prezesa Urzędu Ochrony Danych Osobowych”, która odbyła się 19 grudnia 2023 r. w Sejmie.

⁴ Konferencja pt. „Przeciwdziałanie wykorzystaniu seksualnemu małoletnich w Polsce – w przededniu wyboru nowych członków Państwowej Komisji”, która odbyła się 9 września 2024 r. w Sejmie.

⁵ Wystuchanie publiczne trzech kandydatów na Szefa Krajowego Biura Wyborczego, które odbyło się 11 lutego 2025 r. w Senacie.

Warto też wskazać, że przewodniczący Komisji Cyfryzacji, Innowacyjności i Nowoczesnych Technologii zorganizował 24 września 2025 r. posiedzenie, w trakcie którego obywatele i przedstawiciele organizacji społecznych mieli możliwość zadawania pytań i wyrażenia opinii na temat kandydatury na stanowisko Prezesa Urzędu Komunikacji Elektronicznej⁶.

Pozytywne doświadczenia wskazanych wyżej procesów, zorganizowanych w ramach dobrej praktyki, stanowiły asumpt do rozpoczęcia prac nad projektem zmiany Regulaminu Sejmu, zakładającej **instytucjonalizację publicznego przesłuchania kandydatów na stanowiska państwowe**.

Gabinet Marszałka Sejmu, Biuro Legislacyjne oraz Biuro Ekspertyz i Oceny Skutków Regulacji przygotowały w tym względzie projekt nowelizacji Regulaminu Sejmu. Celem zaprojektowanych regulacji było unormowanie instytucji publicznego przesłuchania kandydatów na stanowiska państwowe. Miało to zapewnić odpowiednie warunki proceduralne do wykonywania przez Sejm funkcji kreacyjnej, podnieść jakość całego procesu, a w konsekwencji sprzyjać temu, by na najważniejsze stanowiska w państwie wybierać osoby spełniające najwyższe standardy. Wspomniane warunki proceduralne obejmować miały **transparentność postępowania** oraz możliwość **udziału w procedurze przedstawicieli społeczeństwa obywatelskiego**. Projektowana nowelizacja zakładała także m.in. wydłużenie terminu składania wniosków w sprawie wyboru lub powołania przez Sejm poszczególnych osób na stanowiska państwowe z 30 do 40 dni.

W toku prac koncepcyjnych nad projektem uchwały z 1 kwietnia 2025 r. (druk nr 1150)⁷ uznano, że konieczne jest **uregulowanie instytucji „przesłuchania publicznego” na poziomie ustawowym, z czym związana byłaby zmiana przepisów ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej**⁸.

Prezydium Sejmu, kierując projekt nowelizacji Regulaminu Sejmu z druku nr 1150 do Komisji Regulaminowej, Spraw Poselskich i Immunitetowych, postanowiło także zwrócić się do tej Komisji z prośbą o rozważenie podjęcia inicjatywy ustawodawczej w zakresie nowelizacji ustawy o dostępie do informacji publicznej (Prezydium Sejmu, choć posiada inicjatywę uchwałodawczą, nie dysponuje inicjatywą ustawodawczą). Komisja ta, podczas posiedzeń 25 czerwca 2025 r. oraz 8 lipca 2025 r., przeprowadziła dyskusję nad propozycją inicjatywy ustawodawczej, jednakże nie podjęła omawianej inicjatywy.

⁶ Zob. komunikat w sprawie udziału przedstawicieli społeczeństwa obywatelskiego w procesie wyboru prezesa Urzędu Komunikacji Elektronicznej, <https://www.sejm.gov.pl/Sejm10.nsf/komunikat.xsp?documentId=CFBFD08C3040B90C1258D0900497510>.

⁷ Projekt uchwały w sprawie zmiany Regulaminu Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej, 1 kwietnia 2025 r. (druk nr 1150), <https://www.sejm.gov.pl/sejm10.nsf/druk.xsp?nr=1150>.

⁸ Projekt ustawy o zmianie ustawy o dostępie do informacji publicznej z 26 marca 2025 r., przedstawiony przez Prezydium Sejmu Komisji Regulaminowej, Spraw Poselskich i Immunitetowych celem rozważenia podjęcia stosownej inicjatywy ustawodawczej.

Marszałek Sejmu, w kontekście przywołanych okoliczności, stanął na stanowisku (m.in. w piśmie do organizacji społecznych z 8 sierpnia 2025 r.), że unormowanie instytucji przesłuchania publicznego kandydatów stanowiłoby ważny element wzmocnienia realizacji funkcji kreacyjnej Sejmu. Ponadto pełniłoby funkcję gwarancyjną w zakresie udziału przedstawicieli społeczeństwa obywatelskiego w tej procedurze, co jest kluczowe w państwie demokratycznym. **Co więcej, zdaniem Marszałka, do tego wniosku składają także doświadczenia innych instrumentów włączających społeczeństwo w proces decyzyjny.**

Na moment publikacji niniejszego raportu ww. projekty, mające „zinstytucjonalizować” procedurę przesłuchań publicznych w Sejmie, oczekiwały na zakończenie prac w Komisji Regulaminowej, Spraw Poselskich i Immunitetowych.

Wyzwania w zakresie relacji instytucjonalnych

1. Celowa jest **instytucjonalizacja publicznych przesłuchań kandydatów na najważniejsze stanowiska państwowe**. W Sejmie X kadencji wydarzenia te organizowane były w ramach tzw. dobrej praktyki, która – z uwagi na brak zakorzenienia instytucjonalnego – może się nie zmaterializować w przyszłości. Co znamienne, w poprzednich kadencjach Sejmu otwarte spotkania z kandydatami na najwyższe stanowiska państwowe odbywały się poza Sejmem, co istotnie obniżało ich rangę. Docenić w tym względzie należy działalność organizacji społecznych, które dostrzegając deficyt dyskusji z kandydatami, „wyręczały” państwo i organizowały własne przesłuchania. Normatywne zakorzenienie tej instytucji sprawiłoby, że publiczne przesłuchania kandydatów stałyby się elementem realizacji przez Sejm funkcji kreacyjnej, co nie tylko pozwoliłoby na zwiększenie transparentności i responsywności tegoż procesu, lecz także służyłoby wyborowi przez Sejm piastunów organów spełniających najwyższe standardy. W tym względzie **aktualne pozostają propozycje, które powstały w Kancelarii Sejmu z inicjatywy Marszałka Sejmu (projekt nowelizacji Regulaminu Sejmu z 1 kwietnia 2025 r., druk nr 1150, wniesiony przez Prezydium Sejmu, jak również projekt nowelizacji ustawy o dostępie do informacji publicznej, przedstawiony przez Prezydium Sejmu Komisji Regulaminowej, Spraw Poselskich i Immunitetowych celem rozważenia podjęcia stosownej inicjatywy ustawodawczej).**
2. Od wielu lat zgłaszane są liczne postulaty sugerujące rozmaite **kierunki reformy Państwowej Inspekcji Pracy**. Reforma przepisów dotyczących Państwowej Inspekcji Pracy wymaga fundamentalnego zweryfikowania skuteczności aktualnie obowiązujących przepisów. Fragmentaryczna nowelizacja ustawy o Państwowej Inspekcji Pracy jest przygotowywana w kontekście realizacji tzw. kamieni milowych A71G i A72G Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększania Odporności. Rozwiązania proponowane w projekcie

ustawy są odzwierciedleniem założeń KPO, ale mają na celu również poprawę możliwości operacyjnych Państwowej Inspekcji Pracy. Wdrożenie tego projektu ustawy nie powinno jednak zamykać dyskusji na temat konieczności reformy działania Państwowej Inspekcji Pracy.

3. Kolejnym ważnym wyzwaniem regulacyjnym jest potrzeba **ustawowego wzmocnienia roli Rady Ochrony Pracy**. Została ona powołana jako organ nadzoru w sprawach dotyczących przestrzegania prawa pracy, w tym bezpieczeństwa i higieny pracy, a także legalności zatrudnienia oraz działalności Państwowej Inspekcji Pracy. Doprecyzowanie kompetencji nadzorczych Rady powinno być priorytetem w pracach nad poprawą regulacji odnoszących się do Państwowej Inspekcji Pracy i Rady Ochrony Pracy.

Aneks 5

Sprawy parlamentarne

Interwencje poselskie

Marszałek Sejmu jest adresatem skarg – kierowanych zarówno przez posłów, jak i przez inne podmioty – dotyczących **tzw. kontroli poselskiej**. Chodzi o przepisy art. 19 i 20 ustawy z dnia 9 maja 1996 r. o wykonywaniu mandatu posła i senatora (Dz.U. z 2024 r. poz. 907), które wyposażają posłów oraz senatorów w prawo, w zakresie wykonywanego mandatu, do uzyskiwania informacji i materiałów, wstępu do pomieszczeń, w których znajdują się te informacje i materiały, oraz wglądu w działalność organów administracji rządowej i samorządu terytorialnego, a także spółek z udziałem Skarbu Państwa oraz zakładów i przedsiębiorstw państwowych i samorządowych. Ponadto przepisy te uprawniają posłów i senatorów do podejmowania, w wykonywaniu swoich obowiązków poselskich lub senatorskich, interwencji w organie administracji rządowej i samorządu terytorialnego, zakładzie lub przedsiębiorstwie państwowym oraz organizacji społecznej, a także w jednostkach gospodarki niepaństwowej dla załatwienia sprawy, którą poseł lub senator wnosi we własnym imieniu albo w imieniu wyborcy lub wyborców, jak również do zaznajamiania się z tokiem jej rozpatrywania.

Powyższe przepisy wielokrotnie stawały się przedmiotem wątpliwości interpretacyjnych, co w praktyce prowadziło do rozbieżności w ich stosowaniu. Problemy dotyczyły m.in. **kwestii respektowania wymogów wynikających z „przepisów o tajemnicy prawnie chronionej”**, działań parlamentarzysty „w ramach wykonywanego mandatu”, osobistego charakteru przewidzianych praw, czy też ograniczeń podmiotowych do korzystania z tych praw związanych z uprawnieniami m.in. spółek z udziałem Skarbu Państwa, czy też służb specjalnych, takich jak Agencja Bezpieczeństwa Wewnętrznego.

Przykładowo można wskazać sytuację, która wystąpiła na skutek interwencji poselskiej w Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego. Agencja stała na stanowisku, że skoro jej obiekty oraz zasób informacyjny podlegają bardzo rygorystycznym zasadom dostępu i są objęte nakazem szczególnej ochrony, to ograniczają prawo do kontroli poselskiej parlamentarzysty. Posiłkując się opinią ekspercką sporządzoną przez Biuro Ekspertyz i Oceny Skutków Regulacji, ustalono, że Szef Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego ma obowiązek przyjąć posłów, którzy do niego przybyli, zapoznać się ze sprawą, która stanowiła przedmiot wystąpienia, oraz ewentualnie odmówić udostępnienia informacji niejawnych, powołując się na treść art. 39 ust. 1 ustawy z dnia 24 maja 2002 r. o Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz Agencji Wywiadu (Dz.U. z 2025 r. poz. 902 ze zm.).

W przypadku spółek Skarbu Państwa istnieją z kolei utrudnienia w zakresie wykonywanej kontroli poselskiej związane z koniecznością **zapewnienia ochrony informacji niejawnych** oraz z gromadzeniem danych osobowych osób, które zatrudnia dana spółka, informacji odnoszących się do warunków ich zatrudnienia, jak również danych klientów takich spółek. Kwestie te budzą szereg wątpliwości w praktyce.

W odniesieniu do osobistego charakteru powyższych uprawnień niejednokrotnie miały miejsce sytuacje, w których posłowie próbowali upoważniać osoby trzecie do korzystania z tych kompetencji. Co do zasady, prawa związane ze sprawowaniem mandatu parlamentarnego mają osobisty charakter, w związku z czym korzystać z nich może wyłącznie sam poseł lub senator.

Dodatkowo problemy stwarza **kwestia ograniczeń podmiotowych, jak np. w stosunku do okręgowych sądów lekarskich**, które ze względu na prowadzoną działalność gospodarczą mogą zostać zakwalifikowane jako jednostka gospodarki niepaństwowej w rozumieniu wspomnianych przepisów ustawy. Ten status jest jednak dyskusyjny.

Niecodzienny problem wybrzmiał w związku z możliwością przeprowadzania **tzw. kontroli poselskich związanych z osobą małoletnią w placówkach oświatowych** oraz w kontekście organów nadzoru pedagogicznego, takich jak kuratorzy oświaty, które posiadają funkcje nadzorcze wobec placówek oświatowych. Na problem zwróciła też uwagę Minister Edukacji Barbara Nowacka, która skierowała 25 czerwca 2025 r. do Marszałka Sejmu prośbę o zajęcie stanowiska wobec licznych wątpliwości związanych z omawianą problematyką.

W związku z powyższym Marszałek Sejmu zwrócił się do Komisji do Spraw Dzieci i Młodzieży oraz Komisji Edukacji i Nauki **o wyrażenie opinii w zakresie potrzeby wprowadzenia standardów realizowania w szkołach i placówkach systemu oświaty kontroli poselskiej**. Na skutek pism Marszałka Sejmu do wspomnianych komisji otrzymano odpowiedź z 26 września 2025 r., w której wskazano, że Prezydium Komisji nie zdecyduje się na podjęcie opinii w przedmiotowej sprawie.

Jak podkreślają eksperci z Biura Ekspertyz i Oceny Skutków Regulacji, powyższe przepisy w niemal niezmienionym kształcie przeniesione zostały z ustawy z dnia 31 lipca 1985 r. o obowiązkach i prawach posłów na Sejm Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej (Dz.U. Nr 37, poz. 173), a ich treść i sposób ujęcia w kontekście ograniczeń funkcji kontrolnej Sejmu wynikających z Konstytucji RP z 1997 r. ma charakter anachroniczny. Jako że ustawodawca mimo upływu lat nie dokonał rewizji tych uprawnień, ustalanie ich sensu normatywnego każdorazowo uwzględniać musi zmieniony kontekst ustrojowy. **Postuluje się zatem nowelizację powyższych przepisów w taki sposób, aby odzwierciedlały obszary podlegające kontroli poselskiej, odpowiadały aktualnemu systemowi gospodarczemu oraz skutecznie realizowały swoje podstawowe cele.**

Zespoły poselskie

W obecnej kadencji Sejmu według stanu na dzień 12 września 2025 r. **powołano aż 292 zespoły poselskie i parlamentarne** i wciąż powstają nowe. Spowodowane jest to m.in. **brakiem przepisów szczegółowych regulujących warunki zakładania i funkcjonowania zespołów**.

Zgodnie z treścią art. 17 ust. 1 ww. ustawy z dnia 9 maja 1996 r. o wykonywaniu mandatu posła i senatora na zasadach określonych w Regulaminie Sejmu posłowie mogą tworzyć w Sejmie kluby, koła lub zespoły poselskie. Oprócz tego wspomniany art. 17 ust. 3 pozwala posłom wraz z senatorami na tworzenie wspólnych klubów, kół lub zespołów parlamentarnych. Z kolei zgodnie z art. 8 ust. 6 oraz ust. 7 Regulaminu Sejmu posłowie mogą tworzyć w Sejmie zespoły zorganizowane na innych zasadach niż kluby poselskie lub koła poselskie. Władze klubów poselskich, kół poselskich, zespołów oraz porozumień mają jedynie obowiązek podać do wiadomości Marszałka Sejmu ich składy osobowe oraz regulaminy (statuty) wewnętrzne.

Próba odpowiedzi na powyższe problemy było przygotowanie przez Marszałka Sejmu Szymona Hołownię wraz z pozostałymi członkami Prezydium Sejmu **projektu uchwały w sprawie zmiany Regulaminu Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej (projekt z druku nr 1056)**.

Projekt zmian przewiduje nowe zasady dotyczące tworzenia i funkcjonowania zespołów poselskich oraz parlamentarnych. Określa **minimalny skład dla utworzenia zespołu**, który ma wynosić co najmniej pięciu posłów dla zespołu poselskiego i pięciu posłów oraz jednego senatora dla zespołu parlamentarnego. **Nazwa, cel i działalność zespołu nie mogą naruszać Konstytucji RP ani godności Sejmu**, a wszystkie informacje o zespole, w tym regulamin i skład, mają być publikowane w Systemie Informacyjnym Sejmu. **Utworzenie zespołu wymagać będzie zgody Prezydium Sejmu**, które może odmówić jej udzielenia w przypadku niespełnienia wymogów regulaminowych. Ponadto zespoły będą zobowiązane do przyjęcia regulaminu na pierwszym posiedzeniu, a każda jego zmiana będzie wymagała uzyskania ponownej zgody Prezydium Sejmu.

Przepisy, w proponowanym przez Prezydium Sejmu kształcie, nałożą również **obowiązek składania rocznych sprawozdań z działalności zespołów**, przekazywanych Prezydium Sejmu, które będą publikowane w Systemie Informacyjnym Sejmu. Przewidziano wprowadzenie zasad dotyczących rozwiązywania zespołów, co będzie mogło następować z inicjatywy zespołu lub uchwałą Prezydium Sejmu, m.in. w przypadku naruszenia przepisów, braku aktywności lub nieprzedłożenia sprawozdania. W myśl proponowanych uregulowań przed rozwiązaniem zespół będzie opiniowany przez Komisję Regulaminową, Spraw Poselskich i Immunitetowych, a wnioskodawcy będą mieli prawo do zwrócenia się o ponowne rozpatrzenie sprawy. Nowe regulacje mają obowiązywać już w bieżącej

kadencji, a istniejące zespoły otrzymają sześć miesięcy na dostosowanie się do nowych przepisów. Uchwała ma wejść w życie po upływie 14 dni od dnia jej ogłoszenia.

W dniu 8 października 2025 r. na posiedzeniu Komisji Regulaminowej, Spraw Poselskich i Immunitetowych odbyło się I czytanie powyższego projektu uchwały w sprawie zmiany Regulaminu Sejmu. Na tym posiedzeniu omawiano kwestie m.in. obligatoryjności przedstawianych sprawozdań przez zespoły parlamentarne, organizacji spotkań co najmniej raz na sześć miesięcy, a ponadto wymogu reprezentacji w zespołach więcej niż jednego klubu lub koła parlamentarnego. Przedstawiono również koncepcję, aby na podstawie istniejącej treści art. 10 ust. 1 pkt 1 Regulaminu Sejmu kompetencja w zakresie zgody utworzenia nowego zespołu parlamentarnego należała do Marszałka Sejmu, który na gruncie przytoczonego przepisu mógłby odmówić utworzenia zespołu z uwagi na naruszenie godności lub powagi Sejmu. Na tym zakończono ogólną dyskusję nad projektem.

Sankcje dla posłów niewykonujących swoich obowiązków

W Sejmie X kadencji podjęto prace nad zmianą regulacji odnoszących się do **posłów, którzy uporczywie i bez uzasadnienia nie wykonują swoich obowiązków poselskich**.

Na mocy nowelizacji Regulaminu Sejmu z maja 2025 r.¹ **zaostorzono sankcje za nieusprawiedliwioną nieobecność podczas posiedzeń Sejmu lub jego organów**. Zgodnie z przyjętymi zmianami Marszałek Sejmu zarządza obniżenie o 1/5 diety parlamentarnej i uposażenia poselskiego za czwarty i każdy kolejny dzień nieusprawiedliwionej nieobecności deputowanego na posiedzeniu Sejmu w danym miesiącu. Ponadto, w celu przeciwdziałania trwałemu i powtarzającemu się brakowi uczestnictwa posła w pracach Izby, w przypadku 18 następujących po sobie dni posiedzeń Sejmu Prezydium Sejmu może podjąć uchwałę o utracie diety parlamentarnej i obniżeniu uposażenia posła do 1/10 jego wysokości w kolejnych miesiącach – aż do momentu ponownego udziału posła w posiedzeniu Sejmu. Nowelizacja wprowadza także zasadę, zgodnie z którą potwierdzeniem obecności posła na posiedzeniu, w trakcie którego prowadzone są głosowania, jest udział deputowanego w co najmniej 4/5 głosowań.

Ponadto **Sejm RP przyjął ustawę o zmianie ustawy o wykonywaniu mandatu posła i senatora**², która miała na celu uregulowanie sytuacji prawnej parlamentarzysty, względem którego wydane zostało postanowienie o zastosowaniu tymczasowego aresztowania. Prace nad propozycjami rozwiązań zostały podjęte na prośbę Marszałka Sejmu.

¹ Uchwała Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 21 maja 2025 r. w sprawie zmiany Regulaminu Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej (M.P. poz. 524).

² Ustawa z dnia 21 lutego 2025 r. o zmianie ustawy o wykonywaniu mandatu posła i senatora.

W obecnym stanie prawnym ograniczenie uprawnień poselskich (wynikających z przywołanej ustawy o wykonywaniu mandatu posła i senatora) obejmuje sytuacje, w której poseł lub senator jest „pozbawiony wolności”, przy czym pojęcie to rozumie się jako faktyczne pozbawienie wolności parlamentarzysty, tj. zarówno jako wykonanie prawomocnie orzeczonej względem niego kary pozbawienia wolności, jak i jako zastosowanie izolacyjnego środka zapobiegawczego w postaci tymczasowego aresztowania. Natomiast art. 5a ww. ustawy nie odnosi się do sytuacji, w której względem posła i senatora wydane zostało w przepisany prawem trybie postanowienie o zastosowaniu tymczasowego aresztowania, lecz nie doszło do rozpoczęcia stosowania tego środka izolacyjnego, np. wskutek ukrywania się parlamentarzysty przed organami ścigania. Regulacja zmierzała do spowodowania, że w razie wydania względem posła lub senatora postanowienia o zastosowaniu tymczasowego aresztowania parlamentarzysta zaprzestanie wykonywania praw i obowiązków wynikających z ustawy o wykonywaniu mandatu posła i senatora. Nie mógłby zatem w szczególności wykonywać tzw. uprawnień terenowych (w tym tzw. prawa do informacji – art. 19 ustawy, a także interwencji – art. 20 ustawy) ani korzystać z uprawnień socjalno-bytowych, jak prawo do uposażenia (art. 25 ustawy) czy do diety parlamentarnej (art. 42 ustawy). Ponadto w ww. sytuacji na mocy art. 23 ust. 10a ustawy prawa i obowiązki posła i senatora wynikające z funkcjonowania i znoszenia biura poselskiego bądź senatorskiego przejdą odpowiednio na Marszałka Sejmu lub Marszałka Senatu.

Jednakże wskazana **ustawa nie stała się elementem systemu prawnego**, gdyż została przez Prezydenta RP skierowana w trybie kontroli prewencyjnej do Trybunału Konstytucyjnego³.

Bezpieczeństwo

Zmiana zasad wstępu do budynków zarządzanych przez Kancelarię Sejmu

W dniu 26 lipca 2024 r. Marszałek Sejmu wydał zarządzenie nr 10 zmieniające zarządzenie nr 1 Marszałka Sejmu z dnia 9 stycznia 2008 r. w sprawie wstępu do budynków pozostających w zarządzie Kancelarii Sejmu oraz wstępu i wjazdu na tereny pozostające w zarządzie Kancelarii Sejmu.

³ Trybunał Konstytucyjny stwierdził niekonstytucyjność tych regulacji, gdyż – zdaniem Trybunału – poprawki Senatu do ustawy z dnia 21 lutego 2025 r. o zmianie ustawy o wykonywaniu mandatu posła i senatora wykraczały poza materię uchwaloną przez Sejm (wyrok TK z 1 października 2025 r., Kp 2/25, wyrok nieopublikowany; w składzie orzekającym uczestniczyli m.in. Justyn Piskorski i Jarosław Wyrembak, którzy – jak wskazano w uchwale Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 6 marca 2024 r. w sprawie usunięcia skutków kryzysu konstytucyjnego lat 2015–2023 w kontekście działalności Trybunału Konstytucyjnego – nie są sędziami Trybunału Konstytucyjnego).

Najważniejszą zmianą dokonaną mocą ww. zarządzenia było wprowadzenie zasady, że osoba, której gościem jest osoba zgłaszana, ponosi odpowiedzialność za tę osobę podczas jej przebywania na terenach i w budynkach pozostających w zarządzie Kancelarii Sejmu. Zgłaszający składa w zgłoszeniu oświadczenie dotyczące ponoszenia odpowiedzialności. **Jednocześnie wprowadzono wymóg podania numeru PESEL osoby zgłaszanej, aby umożliwić jej weryfikację pod względem wymogów bezpieczeństwa.**

Ustalono również, że zgłoszenie osoby wchodzącej na tereny i do budynków pozostających w zarządzie Kancelarii Sejmu powinno określać cel wydania jednorazowej karty wstępu, miejsce przebywania i przewidywany czas pobytu. W przypadku korzystania z jednorazowej karty wstępu niezgodnie z realizacją celu, dla którego karta została wystawiona, Komendant Straży Marszałkowskiej, po powiadomieniu odpowiednio Szefa Kancelarii Sejmu i Szefa Kancelarii Senatu, może unieważnić dokumenty.

Zarządzenie zostało wydane w porozumieniu z Marszałkiem Senatu i weszło w życie z dniem 1 września 2024 r.

Standardy ochrony małoletnich

Zarządzeniem nr 52 Szefa Kancelarii Sejmu z dnia 14 sierpnia 2024 r.⁴ wprowadzono w Kancelarii Sejmu **standardy ochrony małoletnich**. Dokument ten udostępniono w formie elektronicznej w Systemie Informacyjnym Sejmu oraz wyłożono w wersji pełnej oraz skróconej, przeznaczonej dla małoletnich, w Dziale Przepustek Kancelarii Sejmu, lobby Domu Poselskiego oraz przy wejściu do Punktu opieki doraźnej nad dziećmi.

W standardach ochrony małoletnich w Kancelarii Sejmu określono zasady mające na celu zapewnienie bezpieczeństwa dzieci i młodzieży przebywających na terenie lub w budynkach zarządzanych przez Kancelarię Sejmu. Dokument reguluje m.in. **obowiązki personelu w zakresie rozpoznawania i reagowania na czynniki ryzyka skrzywdzenia małoletnich, zasady bezpiecznych relacji między personelem a małoletnimi, procedury interwencji w razie podejrzenia krzywdzenia oraz ochronę danych osobowych i wizerunku małoletnich**. Określa również sposób weryfikacji osób dopuszczonych do pracy z dziećmi, w tym obowiązek sprawdzania ich w odpowiednich rejestrach i uzyskiwania informacji z Krajowego Rejestru Karnego.

Standardy wprowadzają obowiązek dokumentowania każdego zgłoszonego zdarzenia w formie karty interwencji oraz przekazywania jej Koordynatorowi Standardów w osobie Dyrektora Biura Komunikacji Społecznej. Przewidują też regularny przegląd i aktualizację zasad co najmniej raz na dwa lata. Dokumenty związane z ujawnionymi lub zgłoszonymi incydentami przechowywane są w sposób zgodny z obowiązującą w Kancelarii

⁴ Zob. https://www.sejm.gov.pl/sejm10.nsf/page.xsp/ochrona_maloletnich.

Sejmu Polityką Ochrony Danych Osobowych, a miejsce ich archiwizacji ustala Koordynator Standardów.

Co więcej, zarządzeniem nr 4 Marszałka Sejmu z dnia 8 października 2025 r. zmieniającym zarządzenie Marszałka Sejmu z dnia 9 stycznia 2008 r. w sprawie wstępu do budynków pozostających w zarządzie Kancelarii Sejmu oraz wstępu i wjazdu na tereny pozostające w zarządzie Kancelarii Sejmu wprowadzono zmiany, zgodnie z którymi **karty prasowe będą wydawane jedynie osobom pełnoletnim, posiadającym pełną zdolność do czynności prawnych, w stosunku do których nie obowiązuje zakaz wykonywania zawodu dziennikarza**. Z kolei karty wstępu obsługi technicznej dziennikarzy będą wydawane osobom pełnoletnim, posiadającym pełną zdolność do czynności prawnych. Oprócz tego dodano przepisy wprowadzające ograniczenia polegające na tym, że osoby, które nie ukończyły 18. roku życia, mogą obserwować obrady Sejmu oraz Senatu, jak również uczestniczyć w posiedzeniach lub spotkaniach wyłącznie pod opieką osoby pełnoletniej.

Do rozważenia *de lege ferenda* pozostaje kwestia przyjęcia kompleksowej regulacji dotyczącej udziału osób małoletnich w pracach Sejmu. Można postulować wprowadzenie do Regulaminu Sejmu odpowiednich przepisów, które dotyczyłyby udziału dzieci w posiedzeniach komisji, wzorowanych np. na przepisach regulujących ich udział w postępowaniach sądowych lub administracyjnych. Przepisy te powinny m.in. zabezpieczać przed ewentualnym naruszeniem dóbr małoletnich i gwarantować należną im ochronę.

Dodatkowo w obszarze rozważań dotyczących standardów ochrony małoletnich warto wskazać na pismo Rzeczniczki Praw Dziecka, która zwróciła się do Marszałka Sejmu z interwencją w sprawie publikacji wizerunku osoby małoletniej przez posta w mediach społecznościowych. Sprawa związana jest z posiedzeniem jednej z sejmowych komisji, w którym aktywnie i dobrowolnie (z własnej inicjatywy) uczestniczyła osoba małoletnia, a fragmenty jej wypowiedzi (bez anonimizacji danych) zostały następnie opublikowane przez jednego z deputowanych. Wpis wywołał falę komentarzy, przede wszystkim negatywnych oraz spełniających definicję tzw. hejtu, wymierzonych wprost w osobę małoletniego.

W świetle obowiązujących norm prawnych Marszałek Sejmu nie jest uprawniony do składania wyjaśnień w imieniu posta, w szczególności w ramach aktywności parlamentarzysty w mediach społecznościowych. Działania w tym obszarze obciążają posta i ewentualnie tylko on może udzielać wyjaśnień i odpowiadać za swoje czyny. Niemniej jednak interwencja Rzeczniczki Praw Dziecka unaoczniała istotny problem faktycznej luki prawnej, która może godzić w interesy osób małoletnich, brak bowiem obecnie przepisów regulujących udział osób niepełnoletnich w wydarzeniach odbywających się na terenie Sejmu. **Z tego względu Marszałek Sejmu zwrócił się 13 sierpnia 2025 r., w trybie art. 17 ust. 1 pkt 2 Regulaminu Sejmu, z wnioskiem do Komisji do Spraw Dzieci**

i **Młodzieży o wyrażenie opinii w sprawie udziału osób małoletnich w pracach Sejmu**⁵, w tym o rozważenie wystąpienia ze stosowną inicjatywą uchwałodawczą lub ustawodawczą w przedmiotowym zakresie. Na moment publikacji niniejszego raportu Komisja nie zajęła stanowiska w opisywanej sprawie.

Alkohol w Sejmie

W debacie publicznej i medialnych komentarzach w ostatnich latach pojawiły się przypadki uczestniczenia przez parlamentarzystów w obradach i pracach izb (a także ich gości w budynkach Kancelarii Sejmu) w stanie wskazującym na spożycie alkoholu. Zachowania te nie licują z powagą instytucji, naruszają rotę ślubowania oraz etykę sprawowania mandatu parlamentarzysty.

Przywołane okoliczności sprawiły, że z inicjatywy Marszałka Sejmu rozpoczęto prace nad **projektem, który przewiduje możliwość przeprowadzenia przez Straż Marszałkowską badania postą lub senatora alkomatem w celu ustalenia zawartości alkoholu w organizmie** (pomiaru stężenia alkoholu w wydychanym powietrzu)⁶. Badanie może być przeprowadzone na wniosek Marszałka Sejmu lub Marszałka Senatu⁷ w przypadku „uzasadnionego podejrzenia” uczestniczenia przez postą lub senatora w posiedzeniu Sejmu lub Senatu w stanie po użyciu alkoholu albo w stanie nietrzeźwości. W razie stwierdzenia ww. stanu, a także na skutek odmowy poddania się przez deputowanego badaniu albo znajdowania się w stanie uniemożliwiającym takie badanie, Marszałek może wykluczyć postą lub senatora z obrad.

Wobec przedmiotowego projektu 24 października 2025 r. zakończyły się konsultacje społeczne (373 ankiety), w których ponad 97% ankietowanych uznało zasadność wprowadzanych zmian. Propozycja – na moment tworzenia niniejszej publikacji – oczekiwała na dalsze prace w Sejmie w ramach toczącej się procedury legislacyjnej.

Co więcej, w związku z pojawiającymi się sytuacjami godzącymi w powagę parlamentu, a związanymi ze spożyciem alkoholu, **wprowadzono zakaz wstępu do baru w Nowym Domu Poselskim dla osób, które nie są parlamentarzystami**. W przestrzeni publicznej pojawiły się równocześnie głosy, aby całkowicie zakazać sprzedaży i spożycia alkoholu na terenie Sejmu i Senatu.

⁵ Dokładniej: w obradach Sejmu, posiedzeniach komisji, podkomisji, zespołów parlamentarnych, w słuchaniach publicznych, konferencjach.

⁶ Poselski projekt ustawy o zmianie ustawy o wykonywaniu mandatu posła i senatora oraz ustawy o Straży Marszałkowskiej (druk nr 1810), <https://www.sejm.gov.pl/Sejm10.nsf/PrzebiegProc.xsp?nr=1810>.

⁷ Także przewodniczącego obradom Sejmu lub Senatu wicemarszałka.

Wyzwania w zakresie spraw parlamentarnych

1. Uprawnienia kontrolne posłów, uregulowane m.in. w art. 19 ustawy o wykonywaniu mandatu posła i senatora, budzą w praktyce liczne wątpliwości po obydwu stronach: zarówno po stronie podmiotów uprawnionych, czyli posłów, jak i po stronie podmiotów zobowiązanych. Posłowie zwracają się do Marszałka Sejmu z prośbą o interwencję z powodu braku realizacji przysługujących im uprawnień, z kolei podmioty zobowiązane zarzucają nadużywanie uprawnień przez posłów. Problemy te wynikają z bardzo lakonicznej regulacji pod kątem nie tylko merytorycznym (zwłaszcza zakresu uprawnień), lecz także proceduralnym. **Istotne byłoby podjęcie prac nad wyeliminowaniem wskazanych słabości obecnych regulacji, co pozwoliłoby wzmocnić efektywność mandatu poselskiego oraz zwiększyłoby pewność prawa po stronie podmiotów zobowiązanych.**
2. Do czasu zmian normatywnych zasadne jest **wypracowanie standardów przeprowadzania interwencji poselskich w sprawach „wrażliwych”**, co jest szczególnie widoczne w odniesieniu do przeprowadzanych w praktyce interwencji poselskich w placówkach edukacyjnych. Kluczowym partnerem w dyskusji nad takimi standardami mogłyby stać się właściwe komisje sejmowe.
3. Na systemową refleksję, także z udziałem właściwych organów Sejmu, zasługuje kwestia **udziału osób małoletnich** zarówno w posiedzeniach komisji sejmowych, podkomisji, zespołów poselskich i parlamentarnych, jak i w innych wydarzeniach odbywających się w Sejmie. Udział osób małoletnich jest istotnym aspektem funkcjonowania ustroju demokratycznego, aczkolwiek osoby te są w szczególny sposób narażone na dotkliwe skutki swojej obecności, choćby ze względu na transmitowanie posiedzeń przywołanych gremiów.
4. Każdy początek posiedzenia Sejmu przypomina o **fikcyjności składanych przez posłów „wniosków formalnych”**, ale też szerzej – o potrzebie refleksji nad statusem opozycji parlamentarnej. Częściowe rozwiązania w tym zakresie, dotyczące zwłaszcza możliwości wygłaszania „oświadczeń w sprawach bieżących” (zamiast wykorzystywania do tego doniosłej instytucji wniosków formalnych), przewiduje projekt nowelizacji Regulaminu Sejmu z 21 lutego 2025 r. (druk nr 1055), który został wniesiony przez Prezydium Sejmu.
5. Wciąż nierozwiązanym problemem jest funkcjonowanie w Sejmie setek **zespołów poselskich i parlamentarnych** w obliczu braku regulacji dotyczących zarówno tworzenia, jak i funkcjonowania tychże zespołów. Częściowe rozwiązania w tej mierze zawiera projekt nowelizacji Regulaminu Sejmu z 21 lutego 2025 r. (druk nr 1056), wniesiony przez Prezydium Sejmu.

6. Tematem budzącym społeczne wątpliwości jest **praktyka korzystania przez posłów ze świadczeń związanych z wykonywaniem mandatu**, znajdujących podstawę w ustawie o wykonywaniu mandatu posła i senatora. Po latach funkcjonowania tych regulacji zasadna jest refleksja nad zasadnością ich zakresu, w tym zwłaszcza w kwestii rozliczania przez posłów tzw. kilometrówek.
7. Z uwagi na brak wejścia w życie ustawy z dnia 21 lutego 2025 r. o zmianie ustawy o wykonywaniu mandatu posła i senatora konieczne jest powrót do prac nad uregulowaniem statusu posła, który fizycznie nie został pozbawiony wolności (tę okoliczność ustawa już normuje), **gdyż m.in. ukrywa się przed organami ścigania**.
8. Problemem, który wymaga systemowej refleksji, jest kwestia **obecności alkoholu w budynkach parlamentu**. Elementem tego zagadnienia jest wprowadzenie możliwości przeprowadzenia badania posłów na obecność alkoholu w przypadku uzasadnionej wątpliwości przez prowadzącego obrady Marszałka Sejmu (projekt ustawy z druku nr 1810). Przyjęcie tej ustawy mogłoby także stanowić istotny sygnał dla społeczeństwa, że nadużywanie alkoholu zarówno w miejscu pracy, jak i podczas pełnienia szeroko pojętej służby publicznej jest działaniem nieakceptowalnym.

Spis treści

Znikające barierki – Sejm otwarty	4
Koniec „zamrażarki” – lepsze prawo	6
Sejm w czasie kryzysów	8
Dorobek Sejmu – ważne reformy i cień weta	9
Dyplomacja parlamentarna i bezpieczeństwo	10
Naprawa instytucji państwa	11

Aneksy

Aneks 1. Lepsze prawo

Zmiany w zakresie praktyki procesu legislacyjnego	19
Brak zamrażarki – kierowanie projektów ustaw do dalszych prac	19
Inicjatywy ustawodawcze według wnioskodawcy	21
Czas rozpatrywania projektów ustaw	23
Udział społeczeństwa – projekty obywatelskie	23
Prawa opozycji w Sejmie	26
Prezydenckie weta i wnioski do Trybunału Konstytucyjnego	28
Wysłuchania publiczne projektów ustaw	31
Reforma Regulaminu Sejmu z 26 lipca 2024 r.	32
Deklarowane skutki regulacji (DSR) i oceny skutków regulacji (OSR)	34
Ograniczenie skracania terminów procedowania projektów ustaw	34
Udostępnianie poprawek wraz z uzasadnieniami w Systemie Informacyjnym Sejmu	35
Zmiany w zakresie wysłuchania publicznego	37
Ograniczenie tzw. zamrażarki ustawodawczej w komisjach	37
Konsultacje społeczne projektów ustaw	39
Założenia reformy	39
Wyjątkowe skracanie terminów konsultacji społecznych	40
Konsultacje społeczne w przestrzeni publicznej	43
Sprawozdanie na temat praworządności z 2025 r. – konsultacje społeczne	43
Konsultacje społeczne w podstawie programowej edukacji obywatelskiej	43
Najważniejsze dane liczbowe dotyczące konsultacji społecznych	44
Wpływ konsultacji społecznych na proces stanowienia prawa	47
Wyzwania z obszaru procesu legislacyjnego	49

Aneks 2. Sejm otwarty

Zwiedzanie Sejmu przez obywateli	53
Konkursy wiedzy o Sejmie	53
Sejm przyjazny dziennikarzom	53
Obecność Sejmu w Internecie	55
Wybrane wydarzenia dla społeczeństwa	56
Sejm Dzieci i Młodzieży	56
Obywatelski Parlament Seniorów (OPS)	57
Sejmowe Lato Filmowe	58
Interaktywny mural z wizerunkiem Zofii Moraczewskiej	58
„Utkane z wolności” – konkurs na projekt kilimu inspirowany postacią Zofii Moraczewskiej	58
Chopin w Sejmie	59

Mniejszości narodowe i etniczne	59
Petycje do Marszałka	61
Dostępność dla osób ze szczególnymi potrzebami	62

Aneks 3. Relacje międzynarodowe

Strategia Bałtycka	67
Strategia dyplomatycznego wsparcia Ukrainy	68
Strategia pozyskiwania „Liderów Bezpieczeństwa”	69
Inspirowanie partnerów europejskich do działań na rzecz obronności	70
Ofensywa dyplomatyczna w Afryce	72

Aneks 4. Relacje z wybranymi organami władzy publicznej

Najwyższa Izba Kontroli	75
Kryzys Kolegium NIK na przełomie IX i X kadencji Sejmu	75
Zmiany w kierownictwie NIK	76
Powołanie członków Kolegium NIK	76
Sprawozdanie z audytu NIK za lata 2020–2022	76
Wybór nowego Prezesa Najwyższej Izby Kontroli	77
List organizacji społecznych do Marszałka Sejmu	77
Kontynuacja praktyki – przesłuchanie publiczne kandydatów na Prezesa NIK	78
Wybór nowego Prezesa NIK	78
Nadanie statutu NIK	79
Kontrola finansowania kościołów i innych związków wyznaniowych ze środków publicznych za lata 2021–2023	79
Rada Ochrony Pracy i Państwowa Inspekcja Pracy	80
Rada Ochrony Pracy	80
Państwowa Inspekcja Pracy	81
Państwowa Komisja do spraw przeciwdziałania wykorzystaniu seksualnemu małoletnich poniżej lat 15	82
Przesłuchania publiczne	84
Wyzwania w zakresie relacji instytucjonalnych	86

Aneks 5. Sprawy parlamentarne

Interwencje poselskie	91
Zespoły poselskie	93
Sankcje dla posłów niewykonujących swoich obowiązków	94
Bezpieczeństwo	95
Zmiana zasad wstępu do budynków zarządzanych przez Kancelarię Sejmu	95
Standardy ochrony małoletnich	96
Alkohol w Sejmie	98
Wyzwania w zakresie spraw parlamentarnych	99

Raport przygotował zespół pracowników Gabinetu Marszałka Sejmu:

Karol Chrzastowski, Andrzej Czub, Aleksandra Rudkowska, Daria Smolarek, Bartosz Wilk,
Stanisław Zakroczyński, Dorota Zielińska-Kozarów

**Przy sporządzaniu Aneksu 1 wykorzystano dane przekazane przez Sekretariat Posiedzeń Sejmu,
Biuro Komisji Sejmowych oraz Biuro Ekspertyz i Oceny Skutków Regulacji**

W Aneksie 2 wykorzystano materiały przygotowane przez Biuro Obsługi Medialnej:

Dominik Héjj, Bartosz Chodykin, Zbigniew Jegliński, Katarzyna Karpa-Świderek, Ewa Pijanowska,
Michał Przywara, Aleksander Zieliński

oraz przez Biuro Komunikacji Społecznej

Aneks 3 przygotowało Biuro Spraw Europejskich i Współpracy Międzynarodowej:

Aleksandra Daniluk, Aneta Skorupa-Wulczyńska